

Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty na území hl. města Prahy

(Finální verze 2.0 ze dne 24. září 2004)

Zadavatel:

Hlavní město Praha

se sídlem Mariánské nám. 2, Praha 1
zastoupené Ing. Kateřinou Vaculovou, ředitelkou odboru městské zeleně MHMP

Zpracovatelé:

Regionální environmentální centrum Česká republika (REC ČR)

se sídlem Senovážná 2, Praha 1
Tel: 224 222 843, 606 102818, Fax: 224 222843
Kontaktní osoba: ing. Tomáš Kažmierski

a

Centrum pro komunitní práci střední Čechy (CpKP)

Se sídlem Na Václavce 46, 150 00 Praha 5 – Smíchov
Tel: 251 560 776, 777 793 731, Fax: 251 560 776
E-mail: ekoprogram@cphpk.cz
Kontaktní osoba: ing. Jana Svobodová

Obsah

1. Úvod	4
1.1 Účel koncepce	4
1.2 Zainteresované subjekty a cílové skupiny	4
1.3 Zpracování koncepce	6
1.4 Zpracovatelský tým	7
1.5 Řídící výbor	7
1.6 Dotazníkové šetření	8
2. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	9
2.1 EVVO	9
2.2 Udržitelný rozvoj	9
2.3 Životní prostředí	10
3. SITUAČNÍ ANALÝZA	11
3.1 Východiska	12
3.1.1 Usnesení Rady hl. m. Prahy týkající se EVVO	12
3.1.2 Legislativa České republiky se vztahem k EVVO	13
3.1.3 Mezinárodní závazky pro ČR týkající se EVVO	14
3.1.4 Relevantní národní koncepce a strategické dokumenty týkající se EVVO	14
3.2 Současný stav EVVO	15
3.2.1 Environmentální osvěta a přístup k informacím	15
3.2.2 Environmentální výchova dětí a mládeže, vzdělávání pedagogických a odborných pracovníků	18
3.2.3 Předškolní a školní výchova a vzdělávání	19
a) Mateřské školy	19
b) Základní a speciální školy	20
c) Střední školy	21
d) Vysoké školy	21
e) Školská zařízení	23
f) Odborné školské instituce	24
f) Ústřední orgány státní správy podílející se na EVVO v oblasti školství	25
3.2.4 Mimoškolní výchova a vzdělávání	25
a) Nestátní neziskové organizace na území hl. m. Prahy	25
b) Instituce státní ochrany přírody se sídlem v Praze	27
c) Instituce zřízené Magistrátem hl. m. Prahy	28
d) Ostatní instituce (asociace, komory)	28
3.2.5 Environmentální vzdělávání a osvěta v podnikové sféře	29
3.2.6 Environmentální vzdělávání a osvěta ve veřejné správě	31
4. SWOT ANALÝZA	33
5. NÁVRHOVÁ ČÁST	35
5.1 Struktura návrhové části	35
5.2 Víze koncepce	36
5.3 Prioritní oblasti	37
Prioritní oblast 1 - Vzdělávání, výchova a odborné zázemí EVVO	38
Prioritní oblast 2 - Poskytování informací o aktivitách EVVO	46
Prioritní oblast 3 - Systém financování aktivit EVVO	53

Prioritní oblast 4 - Pozitivní motivace k ekologicky šetrnému jednání a propagace aktivit EVVO	59
Prioritní oblast 5 - Komunikace v oblasti EVVO	63
Prioritní oblast 6 - Dostatek vhodných ploch pro realizaci EVVO.....	68
5.4 Návrh aktivit dle cílových skupin	72
5.5 Návrh na zajištění realizace koncepce	84
5.6 Návrh organizačního a finančního zabezpečení systému EVVO	86
6. DODATKY	88
6.1 Subjekty zajišťující EVVO na území hl. m. Prahy v současné době.....	88
6.2 Přehled použitých zkratk a terminologie	88
7. PŘÍLOHY.....	90

1. Úvod

Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty má svůj význam z hlediska systematického a dlouhodobého působení na obyvatele Prahy prostřednictvím činností, které jsou důležité pro prevenci poškozování a ochranu životního prostředí na území hl. m. Prahy. Zároveň by měla být důležitou součástí systému přispívajícím k udržitelnému rozvoji území Prahy.

Koncepce se skládá ze dvou základních částí – analytické, která popisuje současný stav environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (zkr. EVVO) na území hlavního města a z části návrhové, která obsahuje členění systému EVVO podle prioritních oblastí a dále návrhy opatření a konkrétních aktivit.

1.1. Účel koncepce

Zpracování Krajské koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro hl.m. Prahu vyplývá z usnesení Rady hl. m. Prahy č. 1741 ze dne 22.10. 2002 a z úkolů Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (usnesení vlády č. 1048/2000 ze dne 23.10.2000 a jeho aktualizace na základě usnesení vlády č. 1010/2002) a dalších legislativních předpisů.

Účelem Koncepce je naplňovat výše zmíněná usnesení vlády České republiky a definovat obsah a zabezpečení komplexního a funkčního systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v hl. m. Praze tak, aby mohly být naplněny povinnosti kraje v přenesené i samostatné působnosti, dané právními předpisy pro tuto oblast.

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (dále jen „EVVO“) má přispívat k uvědomění a přijetí zodpovědnosti všech obyvatel hlavního města Prahy za stav životního prostředí. Má vytvářet podmínky pro konkrétní zapojení jednotlivce do ochrany životního prostředí. V mnoha směrech se prolíná s prací s veřejností v oblasti životního prostředí, není možné určit mezi nimi přesnou hranici. Jedním ze společných rysů EVVO a práce s veřejností je přímé zapojení obyvatel do rozhodování v oblasti ochrany životního prostředí.

Základními předpoklady pro zapojení veřejnosti do řešení problémů životního prostředí v hlavním městě Praze a pro ekologicky šetrné jednání je:

- a) včasná harmonická výchova mladé generace - výchova, která bude respektovat nejen společenské, ale také environmentální, ekologické a biologické zákonitosti a která bude postavena na současných vědeckých poznatcích o udržitelném rozvoji,
- b) motivace,
- c) informovanost obyvatel o stavu a vývoji životního prostředí a o ekologických problémech, o dopadech činností a chování člověka na životní prostředí a doporučených postupech pro jejich změnu o akcích, které se dotýkají životního prostředí a možnostech veřejnosti přispět k řešení environmentálních problémů obce. Informace by měly být poskytovány vhodnou a přístupnou formou, měly by být srozumitelné pro laickou veřejnost,
- d) akceschopnost,
- e) fungující systém ochrany životního prostředí respektující podíl veřejnosti na ochraně životního prostředí.

1.2. Zainteresované subjekty a cílové skupiny

Při zpracování koncepce byla oslovena a přímo zapojena řada zainteresovaných subjektů a cílových skupin. Aktivní účast těchto skupin při zpracovávání dokumentu pomáhala docílit větší spolehlivosti dopadu navržených opatření a zároveň jejich účinnosti.

Mezi **zainteresované subjekty EVVO**, které se budou podílet na realizaci koncepce patří:

- Magistrát hlavního města Prahy a jím zřízené organizace
- Školy všech stupňů a školská zařízení (např. Střediska volného času)

- Pedagogické centrum
- Úřady Městských částí Prahy
- Nestátní neziskové organizace
- Domy dětí a mládeže,
- Kulturně vzdělávací zařízení (knihovny, muzea, zoo, botanická zahrada,...)
- Podnikatelské subjekty
- Odborné ústavy a organizace
- Média (sdělovací prostředky)

Cílové skupiny, pro které jsou určeny aktivity navrhované touto koncepcí, jsou členěny tak, aby se docílilo pokrytí co největšího počtu obyvatel Prahy, a to především podle věkového, zájmového nebo profesního zaměření. Cílové skupiny byly vybrány tak, aby každá z nich byla dostatečně identifikovatelná a relevantní pro specifika území hlavního města Prahy. Následující určení cílových skupin bylo provedeno na základě podobného členění uvedeného ve Státním programu EVVO ČR, na základě doporučení zástupců zainteresovaných subjektů a členů Řídícího výboru EVVO:

1. Děti, mládež a odborní pracovníci

Tato cílová skupina zahrnuje tyto dílčí cílové skupiny:

- děti do tří let věku
- mateřské školy
- děti v mimoškolní, volnočasové době
- žáci a studenti (ZŠ, ZUŠ, speciálních škol, SOU, OU, U, Gymnázií, SOŠ, konzervatoří – děti do 18ti let)
- studenti VŠ
- pedagogové
- vychovatelé a dobrovolní vedoucí mimoškolních kolektivů dětí a mládeže
- koordinátoři EVVO
- vedoucí pracovníci ve školství
- odborníci zabývající se situací dětí (hygienici, psychologové, pediatři, apod.)
- výzkumní pracovníci a další odborníci v oblasti vzdělávání, výchovy, osvětových postupů a programů
- ostatní vědeckí pracovníci

2. Veřejnost

Tato cílová skupina zahrnuje vedle obyvatel hl. m. Prahy tyto dílčí cílové skupiny:

- známé osobnosti (V.I.P.)
- nezaměstnaní
- senioři
- zájmové organizace (nestátní neziskové organizace, zájmové svazy, apod.)
- rodiče s dětmi
- lékaři
- návštěvníci Prahy

3. Veřejná správa

Tato cílová skupina zahrnuje tyto dílčí cílové skupiny:

- zastupitelé hl. m. Prahy a městských částí
- zaměstnanci veřejné správy (Magistrátu HMP a úřadů MČ a jimi zřízených organizací)

4. Podniková sféra a podnikatelé

Tato cílová skupina zahrnuje tyto dílčí cílové skupiny:

- zaměstnanci podniků
- odborové svazy a profesní organizace
- management podniků a firem
- živnostníci

1.3 Zpracování koncepce

Navržený postup při zpracování koncepce vychází z předpokladu, že funkční koncepci, která bude naplňována a realizována, je nezbytné zpracovávat za úzkého zapojení všech klíčových cílových skupin. Výstupní materiál bude do maximální možné míry konsensem mezi poskytovateli EVVO, cílovými uživateli EVVO a subjekty, které EVVO financují, popř. o ní rozhodují. Proces zpracování koncepce je příležitostí vzájemně diskutovat problémy, příležitosti a očekávání a je tak dodatečnou přidanou hodnotou, kterou přináší **participativní** postup zpracování koncepčních materiálů.

Celý proces zpracování koncepce byl rozvržen do období 28 týdnů. Práce byly zahájeny začátkem března 2004 a ukončeny *budou* koncem září 2004. Práce na koncepci byly rozděleny celkem do čtyř fází:

1. fáze - Zpracování úvodní zprávy

V této fázi byly upřesněny detaily dílčích etap prací na zpracování koncepce EVVO mezi zadavatelem a zpracovatelem. Tato fáze trvala celkem 3 týdny a konkrétní podmínky pro zpracování byly zapracovány do dokumentu nazvaného Úvodní zpráva. Tato fáze byla ukončena koncem března 2004.

2. fáze - Zpracování Analýzy současného stavu

Analytická část koncepce byla zpracována na základě dat a informací, které byly dostupné z veřejně přístupných zdrojů a databází (např. ze zdrojů Magistrátu hlavního města Prahy, MŽP, MŠMT, ČEÚ, statistických ročenek odborných institucí, úřadů, vysokých škol, nestátních neziskových organizací apod.). Tyto údaje byly doplněny údaji získanými z dotazníkového šetření provedeného zpracovatelem koncepce mezi většinou cílových skupin. Výsledky byly konzultovány, doplňovány a aktualizovány na základě spolupráce s dalšími externími odborníky z oblasti EVVO a životního prostředí.

Dotazníkové šetření bylo prováděno především mezi školami, nestátními neziskovými organizacemi se zaměřením na EVVO a životní prostředí, orgány státní správy a samosprávy a dalšími důležitými institucemi a organizacemi (např. Zoologická zahrada Praha, Botanická zahrada, vysoké školy, atp.). Podnikatelské subjekty byly osloveny prostřednictvím přímého telefonického strukturovaného rozhovoru.

První verze analýzy byla představena na 1. pracovním veřejném semináři, který se uskutečnil 27. dubna 2004 ve velké zasedací místnosti Magistrátu hlavního města Prahy. Semináře se zúčastnilo celkem 73 zástupců škol, NNO, úřadů městských částí, odborů MHMP a dalších organizací. Na základě připomínek vznesených na semináři, a zasláných poštou či elektronicky byla analytická část dále rozpracována, pokračoval dotazníkový průzkum rozšířením o další oslovené subjekty. Na závěr této fáze byly nejdůležitější zjištění o EVVO na území hl. m. Prahy shrnuty v rámci SWOT analýzy.

3. fáze - Kulaté stoly

Během 3. fáze zpracování koncepce EVVO byla uskutečněna série 3 kulatých stolů, které proběhly v pravidelných intervalech 14 dnů. Právě forma otevřených diskusních fór na kulatých stolech bylo možností pro zapojení širšího spektra cílových skupin do zpracování koncepce. Kulaté stoly byly zaměřeny především na upřesnění členění cílových skupin, které se budou koncepcí oslovovat. Především byly diskutovány dílčí prioritní oblasti návrhové části dokumentu. Konkrétně byla upřesněna definice vize koncepce, sjednoceny a diskutovány aktivity v rámci prioritních oblastí včetně návrhů dílčích opatření.

V rámci každého kulatého stolu byli účastníci rozděleni do 3 pracovních skupin, kde formulovali své návrhy konkrétních opatření a aktivit v rámci prioritních oblastí. Kulaté stoly proběhly v budově Sdružení pro ekologickou výchovu Tereza na Praze 1 v termínech 26. 5., 9. 6. a 23. 6. 2004. Celkem se těchto setkání zúčastnilo 72 zástupců z různých institucí a organizací (statistické údaje ke kulatým stolům jsou uvedeny v příloze č. 3). Po shromáždění všech výstupů kulatých stolů následovalo jejich konečné zpracování do první verze návrhové části dokumentu.

4. fáze - Dopracování 2. verze koncepce

Poslední 4. fáze probíhala od 20. srpna do 24. září 2004, kdy byla dopracovávána finální podoba dokumentu. Připomínky k 1. verzi byly shromažďovány v písemné podobě, dále prostřednictvím elektronické pošty a osobními konzultacemi. Zároveň byl uskutečněn 2. veřejný seminář dne 7. září 2004, na kterém se představila 1. verze koncepce, především pak její návrhová část. V menších pracovních skupinách byly na semináři diskutovány návrhy opatření a aktivit v rámci návrhové části dokumentu. Připomínky byly zaznamenány a řádně vypořádány. Konečná verze dokumentu byla předána zadavateli a Řídicímu výboru 24. září 2004.

1.4 Zpracovatelský tým

Koncepci zpracovával **Realizační tým** ve složení:

- **Ing. Tomáš Kažmierski**, REC ČR - vedení a koordinace projektu, vedení veřejných seminářů, supervize projektu, koordinace zpracování situační analýzy a návrhové části koncepce,
- **Ing. Jana Svobodová**, CpKP - zapojení veřejnosti a dotčených subjektů, vedení pracovní skupiny a zpracování analytické a návrhové části koncepce,
- **Mgr. Tomáš Pruner**, SEV Ametyst Plzeň - obsahové zpracovávání podkladních materiálů a výstupů jednání pracovních skupin, zpracovávání analytické části koncepce EVVO, spolupráce při vedení pracovní skupiny v rámci kulatého stolu,
- **RNDr. Jiří Kulich**, SSEV Pavučina a SEVER Horní Maršov - obsahové zpracovávání podkladních materiálů a výstupů jednání pracovních skupin, zpracovávání koncepce EVVO, vedení pracovní skupiny v rámci kulatého stolu,
- **PaedDr. Pavel Kocourek**, Pedagogická fakulta UK Praha - obsahové zpracovávání podkladních materiálů týkající se vysokých a středních škol v rámci analytické části koncepce, ,
- **Jiří Pavlát**, CpKP - mediální a informační kampaň,
- **Ondřej Marek**, CpKP - administrativa projektu, finanční asistence, zápisy, příprava podkladů pro realizační tým,
- **Ing. Lucie Vasilevová** - zpracování dotazníkového průzkumu.

Dále s realizačním týmem externě spolupracoval **RNDr. Jozef Zetěk**, ředitel Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina. Realizační tým dále osobně konzultoval koncepci s Pavlem Činčerou (BEZK), mgr. Evou Dlabolovou (Lesy ČR), Ing. Věrou Havránkovou (CEMC), Hanou Klonfarovou (EVANS), ing. Lubomírem Nondekem, ing. Danou Votápkovou (TEREZA), Marcelou Křížovou (MŽP), dr. Evou Liškovou (Pedagogická fakulta UK) a dalšími.

Zpracovatel si nechal též vyhotovit nezávislé externí posouzení struktury dokumentu od MUDr. Romana Vyhnánka.

1.5 Řídicí výbor

Nad postupem prací dohlížel a jednotlivé i závěrečné výstupy schvaloval **Řídicí výbor**. Řídicí výbor a jeho pravomoci ustanovil zadavatel koncepce Hlavní město Praha prostřednictvím odboru městské zeleně. Členy Řídicího výboru byly tyto osoby:

- **Doc. PaedDr. RNDr. Milada Švecová, CSc.**, předseda Řídicího výboru - Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra učitelství a didaktiky biologie,
- **PhDr. Alena Reitschmiedová** – tajemník Řídicího výboru, nezávislý konzultant (do 31. 8. 2004 zaměstnankyní Českého ekologického ústavu),
- **PaedDr. Milena Soběslavská** - Magistrát hl. m. Prahy, odbor školství,

- **RNDr. Pavel Vašák** - Magistrát hl. m. Prahy, odbor školství,
- **Mgr. Emilie Strejčková** - Ekologické centrum hl. m. Prahy Toulcův dvůr,
- **Ing. Jitka Janovičová** - Magistrát hl. m. Prahy, odbor infrastruktury města,
- **Ing. Michal Kulík** - Český svaz ochránců přírody, Sdružení MOP – Centrum pro děti a mládež,
- **Ing. Anna Christiánová** - České centrum čistší produkce.

1.6 Dotazníkové šetření

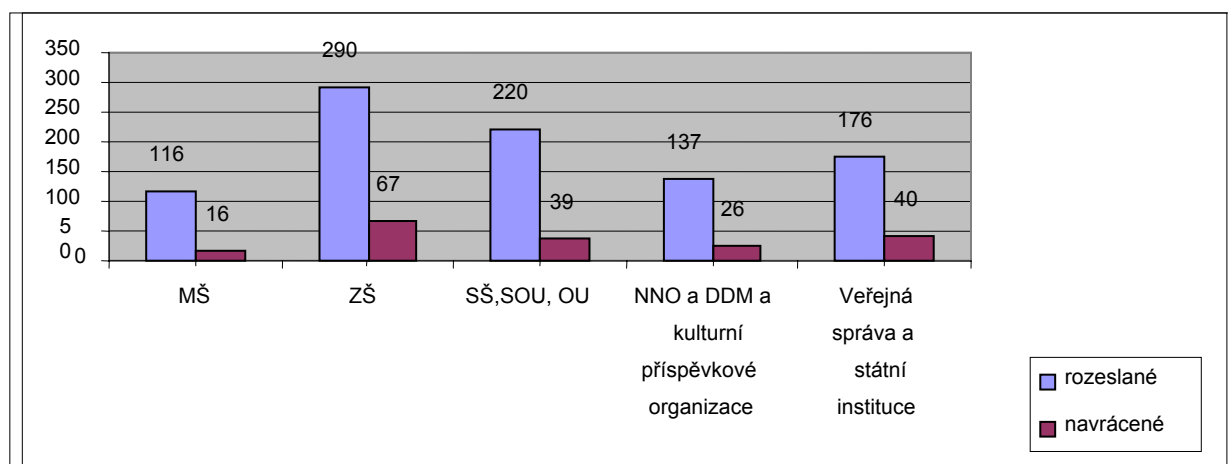
V rámci zpracovávání Situační analýzy byly osloveny instituce veřejné správy (samosprávy a státní správy), školy a školská zařízení, nestátní neziskové organizace (NNO), podniky, kulturní a další zařízení zabývající se EVVO a dalšími činnostmi, které souvisejí s oblastí EVVO. Celkem bylo osloveno 960 subjektů, z toho 209 poskytlo podrobné informace o svých aktivitách v oblasti EVVO.

Pro dotazníkové šetření byly vypracovány tři typy dotazníků určené školám, státní správě a nestátním neziskovým organizacím. Při tvorbě dotazníků jsme se inspirovali dotazníky, které již byly využity v jiných krajích ČR pro účely zpracování koncepce EVVO a pro jejich vzájemnou srovnatelnost. Dotazníky byly upraveny na základě diskuse týmu zpracovatelů Koncepce, kteří vycházeli ze stavu EVVO v ČR a charakteristiky území hl. m. Prahy. Dotazníky byly poté poskytnuty k připomínce a ke schválení Řídícímu výboru a byly oponentovány ze strany některých nestátních neziskových organizací.

Dotazníkový průzkum byl zahájen dne 16. 3. 2004 a oficiálně ukončen 16. 4. 2004. Dotazníkové šetření bylo prováděno prostřednictvím elektronické (e-mailové) a klasické poštovní rozesílky a doplňováno telefonickými rozhovory. Zjišťování dat však pokračovalo v průběhu celého procesu zpracovávání koncepce, a to formou telefonických rozhovorů a osobních schůzek se zainteresovanými subjekty EVVO. Analytická část byla na základě zjištěných údajů průběžně aktualizována. Doba provádění dotazníkového šetření prodloužena až do konce června 2004.

Pro e-mailovou rozesílku byly využity především adresáře Magistrátu hl. m. Prahy, odboru školství a odboru mládeže a tělovýchovy, úřadů městských částí Prahy a jejich odborů školství, databáze Českého ekologického ústavu, databáze Zeleného kruhu, středisek ekologické výchovy a další zdroje dat (např. internetové stránky).

Graf. č. 1.- Údaje o počtu oslovených subjektů v rámci dotazníkového šetření a návratnosti dotazníků

2. Vymezení základních pojmů

Při vytváření této koncepce nutně narazíme na pojmy, se kterými se budeme potkávat, pracovat s nimi a používat je. Někdy je povědomí veřejnosti o těchto pojmech či výrazech značně povrchní a obecné, a dosti často se stává, že k jejich používání dochází v nevhodném kontextu či významu, než skutečně mají. Proto alespoň ty nejdůležitější a nejužívanější se pokusíme zřetelně a jasně definovat hned v úvodu této koncepce, aby nedocházelo k nejasnostem v dalších částech strategického dokumentu. Definice pojmů vycházejí z obecně platných právních norem.

2.1. EVVO

Samotný termín (environmentální) vzdělávání, výchova a osvěta je v právním řádu České republiky zakotven v § 16, **zákona č. 17/92 Sb.**, o životním prostředí takto:

„Výchova, osvěta a vzdělávání se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k úctě k životu ve všech jeho formách.“

Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro školy a školská zařízení, uvádí následující formulaci EVVO:

„Environmentálním vzděláváním, výchovou a osvětou se rozumí:

- předávání soustavy znalostí a dovedností týkajících se zákonitostí biosféry, vztahů člověka a životního prostředí, problémů životního prostředí z globálního i lokálního hlediska a možností i způsobů dosažení udržitelného rozvoje,
- rozvinutí schopností uvažovat v souvislostech a chápat interakci přístupů ekologických, technicko-technologických, ekonomických i sociálních,
- podněcování aktivity a tvořivosti zaměřené k žádoucímu jednání,
- ovlivňování vztahu k přírodě, odpovědnosti za jednání vůči prostředí, ohleduplnosti a spolupráce v mezilidských vztazích,
- působení na utváření hierarchie životních hodnot a celkového životního stylu ve smyslu potřeb udržitelného rozvoje.“

Zadavatel koncepce Magistrát hlavního města Prahy definuje environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu (zkr. EVVO) jako systém, který vede k osvojení znalostí, dovedností a návyků, utváření hodnotové hierarchie a životního stylu potřebných k ochraně životního prostředí ve smyslu zajištění udržitelného rozvoje v místním i globálním měřítku. Je kladen důraz na přímý kontakt s přírodou a s praxí, komplexnost poznatků, využívání nejnovějších poznatků a místní specifika.

2.2. Udržitelný rozvoj

Principy (trvale) udržitelného rozvoje byly formulovány v roce 1987 ministerskou předsedkyní Norska G.H. Brundtlandovou následovně: „Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který uspokojuje potřeby současnosti bez ohrožování možností budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby. Je v podstatě procesem změn, ve kterém jsou využívání zdrojů, orientace vývoje technologií a transformace institucí zaměřeny na harmonické zvyšování současného i budoucího potenciálu uspokojování lidských potřeb a aspirací. (Brundtland G.H.: *Our Common Future*, Oxford University Press, Oxford, 1987)

(Trvale) Udržitelný rozvoj je také definován v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí: „Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává

možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.¹

Jedním z cílů udržitelného rozvoje je též **kvalita života**. Pro jeho dosažení a udržení se proto hledají takové způsoby řešení, které nezatěžují životní prostředí, a zároveň nevytvářejí bariéry ekonomickému a sociálnímu rozvoji.

Uplatňování principu udržitelného rozvoje je základní charakteristikou platné **Státní politiky životního prostředí** (Zdroj: MŽP, 2004). Hlavním účelem je poskytovat rámec a vodítko pro rozhodování a aktivity na všech úrovních, směřující:

- k dosažení dalšího zlepšení kvality životního prostředí jako celku i stavu jeho složek a součástí,
- k uplatnění principů udržitelného rozvoje a k pokračující integraci hlediska životního prostředí do sektorových politik,
- ke zvyšování ekonomické efektivnosti a sociální přijatelnosti environmentálních programů, projektů a činností.

Státní program EVVO ČR definoval jako strategický cíl „praktické uplatňování principů (trvale) udržitelného rozvoje v celé výchovně vzdělávací struktuře společnosti“ (Zdroj: MŽP ČR, 2004).

2.3. Životní prostředí

Právní definice je uvedena v § 2, zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí:

„Životním prostředím je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.“

Výše uvedený zákon dále v § 9 charakterizuje ochranu životního prostředí takto:

„Ochrana životního prostředí zahrnuje činnosti, jimiž se předchází znečišťování nebo poškozování životního prostředí, nebo se toto znečišťování nebo poškozování omezuje a odstraňuje. Zahrnuje ochranu jeho jednotlivých složek, druhů, organismů nebo konkrétních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb, ale i ochranu životního prostředí jako celku.“

---

¹ § 6 zákona č. 17 / 1992 Sb., o životním prostředí

2. Situační analýza

Kapitola nazvaná Situační analýza se pokouší vystihnout současný stav environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty na území hlavního města Prahy.

Při zpracování této analytické části dokumentu byly použity běžně dostupné informační zdroje, ročenky a další dokumenty Magistrátu hl. m. Prahy a údaje poskytnuté jednotlivými subjekty a odborníky. Některé údaje byly velmi obtížně zjistitelné, např. z oblasti podnikové sféry, což znamená, že pro získání dat z této cílové skupiny by muselo být vyhotoven samostatný zjišťovací průzkum, nebo to bude jeden z prvních úkolů při realizaci koncepce.

Postavení územního celku hlavního města Prahy je mezi ostatními krajskými samosprávnými celky vyjímečné. Jedná se téměř výhradně o velkoměstskou aglomeraci bez venkovského prostředí a přirozených přírodních komplexů. To s sebou přináší i určitá specifika, která nejsou tak patrná na územích ostatních krajů. Praha soustřeďuje velký potenciál odborných pracovníků vlivem vysoké koncentrace vysokých škol, odborných institucí a ústavů, ústředních orgánů státní správy apod. Je zde velmi jednoduchá dostupnost v rámci celého území o rozloze necelých 500 km² díky dopravní obslužnosti, atd. Velkoměstské prostředí s sebou přináší i řadu negativních vlivů, které mohou realizaci EVVO velmi omezit, ať už se jedná o zmiňovaný nedostatek přírodních stanovišť vhodných pro EVVO, velkou nabídku „konkurenčních“ témat a oblastí (kultura, sport, hudba) apod.

Na území Prahy se nachází v průměru 2.343 obyvatel na km². Takováto koncentrace obyvatel, spojená s úplným nedostatkem nebo omezeným kontaktem s přírodou a zatížením životního prostředí Prahy (např. vlivem dopravy) mohou mít nepříznivý vliv jednak na zdraví obyvatel, jednak na přirozený cit vůči všemu živému. To se pak může projevit v preferovaném životním stylu a způsobu chování a jednání vůči přírodě obecně. Systém EVVO by měl být prevencí k tomu, aby chování a jednání obyvatel hlavního města bylo v souladu s principy udržitelného rozvoje a uvědomění si hodnot přírodního prostředí pro zachování života na Zemi.

3.1. Východiska

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) má vedle právních, ekonomických, informačních, institucionálních a dalších nástrojů významné místo v ochraně životního prostředí a uplatňování principů udržitelného rozvoje. Podmiňuje fungování ostatních nástrojů, má preventivní charakter a je nejvíce efektivní.

Zpracování krajských koncepcí environmentálního vzdělávání, výchovy, a osvěty vychází především ze **zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí** v platném znění. Podle tohoto zákona mají kraje povinnost:

- podporovat EVVO (čl. LIII, §13, odst. 1)
- iniciovat a udržovat fungování krajského systému EVVO (čl. LIII, §13, odst. 3, písm. a)
- aktivně šířit informace o životním prostředí (čl. LIII, §2, odst. 10, písm. c)

V roce 2000 přijala vláda ČR **usnesení č. 1048/2000 o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice**, které má závazný charakter vůči státní správě a doporučující vůči samosprávě. Stěžejním cílem Státního programu EVVO je zvýšení povědomí a znalostí obyvatel o životním prostředí a přijetí zodpovědnosti za stav životního prostředí na všech úrovních - od jednotlivce po celou společnost. Součástí Státního programu EVVO je **Akční plán**, který je aktualizován vždy po třech letech. Akční plán na léta 2004 – 2006 obsahuje body týkající se hl. m. Prahy, mezi které patří bod 3:

Podporovat regionální a místní systémy EVVO

- a) tvorbou regionálních a místních koncepcí EVVO,
- b) realizací regionálních a místních systémů EVVO,
- c) nabízet metodickou pomoc,
- d) podporovat informovanost a spolupráci krajů, měst a obcí.

Termín: trvale

Odpovídá: ministr životního prostředí a ministryně školství, mládeže a tělovýchovy

Spolupráce: ministři příslušných ministerstev, hejtmani, primátor hl.m. Prahy, primátoři a starostové měst a obcí.

Vedle výše uvedeného usnesení vlády a Akčního plánu se k EVVO na území hlavního města Prahy vztahují další dokumenty, které se částečně EVVO dotýkají. Přehled těch nejvýznamnějších je uveden v následujících kapitolách.

3.1.1. Usnesení Rady hl. m. Prahy týkajících se EVVO

V usnesení Rady hlavního města Prahy č. 1741 ze dne 22. 10. 2002 k návrhu zabezpečení EVVO v podmínkách hl. m. Prahy, jsou stanoveny hlavní úkoly a cíle EVVO v hl. m. Praze, v nichž je zakotveno rozhodnutí podporovat a vytvářet podmínky pro EVVO, která je chápána jako souhrn aktivit a činností, které mají vést :

- k poznání životního prostředí města a příměstské krajiny, k vytváření možností přímého kontaktu s přírodním a přírodě blízkým prostředím ve městě a okolí
- k budování a posilování kladného vztahu obyvatel, organizací, firem a institucí k životnímu prostředí regionu jako celku i k jednotlivým přírodním prvkům, které jsou jeho součástí
- k volnému šíření informací o stavu a vývoji životního prostředí, o ochraně přírody a krajiny a odborných poznatků a zásad péče o prostředí města a jeho složky
- k systematické spolupráci všech subjektů zapojených do procesu výchovy, k vytváření zpětné vazby k činnostem, k zabezpečení odborně fundovaných aktivit, které však budou přístupné a srozumitelné i laické veřejnosti

- k posilování zodpovědného přístupu občanů ke svému prostředí i zdraví, k pochopení principů a nezbytnosti přechodu k udržitelnému rozvoji a k přesvědčení o vlastní odpovědnosti v tomto směru (šetrné nakládání se surovinami a přírodními zdroji, účelné a ohleduplné využívání veřejných ploch atd.)
- k podpoře výchovy dětí a mládeže, která povede k osvojení vhodných dovedností a návyků pro budoucí rozhodování a život jedince
- k podpoře vzdělávání veřejnosti se zaměřením na proces získávání vědomostí a dovedností vedoucích ke schopnosti kvalifikovaného řešení dílčích problémů prostředí velkoměsta
- k trvale udržitelnému rozvoji regionu s vyváženými ekonomickými, sociálními a ekologickými hledisky a k spoluúčasti veřejnosti na plánování, přípravě a realizaci těchto činností, staveb a strategií
- k prezentaci případných úspěšných modelových příkladů na území hl.m.Prahy, které by mohly v budoucnu být motivací pro rozšíření procesu na další území ČR.

Výše uvedené cíle a úkoly jsou zohledněny v návrhové části koncepce.

3.1.2. Legislativa České republiky se vztahem k EVVO

Platnými právními předpisy v ČR, včetně paragrafových znění, ze kterých vyplývá povinnost zajišťování EVVO a ze kterých vychází zpracování krajské koncepce EVVO jsou uvedeny v následujícím přehledu:

- I. **Zákon č. 123/1998 Sb. o právu na informace o životním prostředí**, § 13 Osvěta, vzdělávání a výchova veřejnosti v oblasti životního prostředí, odstavec 3: *Kraj v samostatné působnosti usiluje o to, aby a) byl vytvořen a využíván systém osvojování základních poznatků o životním prostředí a jeho ochraně vycházející z principů udržitelného rozvoje a z aktivních forem výchovy, osvěty a získávání informací, zajišťovaný prostřednictvím státních i nestátních organizací*
- II. **Usnesení vlády č. 1048 z roku 2000 o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice**, kap. 6. Veřejná správa, oddíl 6.4. Úkoly, 6.4.2. na regionální úrovni: *zpracovat regionální koncepci EVVO, vytvořit regionální efektivní systém EVVO, spolupracovat s jednotlivými subjekty EVVO (školská zařízení, nestátní neziskové organizace, CEV/SEV, regionální rozvojové agentury aj., zpracovat regionální programy pro EVVO.*

Přehled dalších právních norem souvisejících s problematikou EVVO je k dispozici na internetové stránce Českého ekologického ústavu (<http://www.ceu.cz/edu/evvo/aktualiz.htm>). Zejména se jedná o (včetně již jmenovaného):

- zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
- zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí
- zákon č. 29/1984 Sb., školský zákon ve znění pozdějších předpisů
- usnesení vlády č. 991/2003 k plnění usnesení vlády ze dne 23. října 2000 č. 1048, o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice, s přílohou Akční plán na léta 2004 - 2006
- usnesení vlády č. 343/2003 o Koncepci státní politiky pro oblast dětí a mládeže do roku 2007 a k Závěrečné zprávě o plnění Koncepce státní politiky ve vztahu k mladé generaci v České republice do roku 2002

- usnesení vlády č. 1010/2002 o změně usnesení vlády ze dne 23. října 2000 č. 1048, o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice, ve znění usnesení vlády ze dne 23. ledna 2002 č. 96, k převodu činností v oblasti vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech a Úřadu vlády z působnosti Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva vnitra na Úřad vlády
- usnesení vlády č. 113/2001 o Národním programu rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha)
- usnesení vlády č. 237/2004 o Státní politice životního prostředí České republiky
- usnesení vlády č. 1048/2000 o Státním programu EVVO v ČR (s přílohou Akční plán na léta 2001 –2003)
- usnesení vlády č. 810/1998, k Akčnímu plánu zdraví a životního prostředí ČR
- usnesení vlády č. 415/1998 o Státním programu ochrany přírody a krajiny ČR

3.1.3. Mezinárodní závazky pro ČR týkající se EVVO

EVVO obecně vychází také z následujících dokumentů na mezinárodní úrovni:

- Směrnice č. 2003/4/ES ze dne 28. 1. 2003 o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí a o zrušení směrnice č. 90/313/EHS
- Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (Aarhuská úmluva)
- Agenda 21

3.1.4. Relevantní národní koncepce a strategické dokumenty týkající se EVVO

- Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice (SP EVVO)
- Strategický plán hlavního města Prahy schválen Zastupitelstvem hl. m. Prahy (usnesení zastupitelstva HMP 19/03).
- Státní politika životního prostředí
Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta patří mezi multidisciplinární obory prosazující právo na informace a vzdělávání v oblasti životního prostředí. Aktualizace Státní politiky životního prostředí byla schválena dne 17. 3. 2004 usnesením vlády č. 235
- Státní program ochrany přírody a krajiny
V programovém prohlášení ze dne 21.ledna 1998 se vláda České republiky přihlásila k principu trvale udržitelného rozvoje. V pasáži 3.4, která je věnována oblasti informační a výchovné je popsána úroveň EVVO v naší společnosti.
- Akční plán zdraví a životního prostředí České republiky
Akční plán zdraví a životního prostředí (NEHAP) byl schválen usnesením vlády č. 810/1998. NEHAP úzce souvisí s dalšími dokumenty, zejména se Státní politikou životního prostředí a Národním programem zdraví. Oddíl 2.8 je věnován informování a výchově veřejnosti.
- Národní program rozvoje vzdělávání v České republice - Bílá kniha
V úvodu dokumentu se hovoří o integrující se vzdělávací soustavě, kde ji vedle sociální, kulturní, politické a hospodářské oblasti zahrnuto i životní prostředí. V kapitole věnované předškolnímu, základnímu a střednímu vzdělávání dokument připomíná nové trendy, které se ve výuce objevují, jako je například environmentální výchova.
- Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže do roku 2007

Koncepce byla přijata dne 7.dubna 2003 usnesením vlády č. 343. Problematice EVVO se věnuje zejména kapitola 1.3.11 Mládež a životní prostředí. V části 2.2 Směry působení státní politiky v jednotlivých oblastech je hlavní důraz kladen na školní EVVO.

- Operační program Rozvoj lidských zdrojů
Záměrem priority 4 - Adaptabilita podnikání tohoto operačního programu je pomoci podnikům rozvíjet potenciál svých zaměstnanců, zabezpečit vznik adaptabilních a flexibilních kvalifikovaných pracovních sil. Jedním z opatření (Opatření 4. 3.) je Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta a zapojení občanů v ochraně životního prostředí.
- Územně energetická koncepce hl. m. Prahy
Tato koncepce obsahuje opatření „Informační, vzdělávací a motivační aktivity“, které zajišťují EVVO v oblasti energetiky.
- Jednotný programový dokument pro cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha
byl schválen ke dni 3. listopadu 2003 Radou hl. m. Prahy a je přílohou usnesení Rady hlavního města Prahy č. 1741 ze dne 18. 11. 2003 k návrhu Jednotného programového dokumentu hl. m. Prahy pro Cíl 2 Evropské unie upravenému po připomínkách Evropské komise.
- Rámcový program pro předškolní vzdělávání
Tento státní program je závazný pro mateřské školy od roku 2001.

3.2. Současný stav EVVO

V současné době se kdokoliv může dostat do situace, kdy má možnost (nebo povinnost) provést rozhodnutí, které může mít významný vliv na životní prostředí. Pro svoje rozhodnutí (může se jednat o výstavbu nového domu nebo třeba „jen“ o sběr lučních květin) potřebuje v zásadě mít tyto předpoklady:

- a) dostatek informací o přírodě a životním prostředí a jejich potřebné ochraně,
- b) vnímání, ochotu a schopnost přistupovat k životnímu prostředí a přírodě šetrně a zodpovědně.

3.2.1. Environmentální osvěta a přístup k informacím

Pro potřeby informování veřejnosti v oblasti životního prostředí využívá Magistrát hlavního města Praha, jednotlivé úřady městských částí i další organizace a instituce především síť Internet, dále je otázkám péče o životní prostředí věnován prostor ve zpravodajích městských částí.

Souhrnné informace o životním prostředí v Praze určené jak pro laickou tak pro odbornou veřejnost jsou publikovány v ročence „Praha – životní prostředí“, a to v tištěné i elektronické verzi. Magistrát hlavního města Prahy provozuje server ENVIS, jehož ambicí je stát se portálem pro informace o životním prostředí v Praze. Snahou provozovatele je poskytovat občanům aktuální a úplné informace v této oblasti. Pilotní verze serveru ENVIS s využitím údajů publikovaných mj. v ročence Praha životní prostředí 2002 a on-line publikačního systému PubliX byla připravena odborem informatiky Magistrátu hl. m. Prahy v roce 2003. Od zahájení testovacího provozu na počátku března 2003 probíhá průběžně naplňování a vývoj serveru. Na začátku dubna 2004 byly na těchto stránkách umístěny aktuální informace z nové ročenky Praha životní prostředí 2003 a postupně zde bude umístěna i řada dalších nových informací.

Internet

Na oficiálních internetových stránkách Magistrátu hl. m. Prahy jsou zveřejňovány i koncepční dokumenty a materiály se vztahem k životnímu prostředí.

Internet v Praze využívá přes 48% všech Pražanů (zdroj: Listy hl.m. Prahy, březen 2004) a to především z cílových skupin s největším konkrétním dopadem na ŽP (podnikatelé a výrobci, pracovníci a politici veřejné správy) i ze skupin, které jsou důležitými dalšími šířiteli informací (novináři a publicisté, členové NNO). Ve věku 18 - 24 let využívá Internet 80 % Pražanů a 2 ze 3 Pražanů ve věku do 44 let (stejný zdroj).

Výše zmíněné prezentace i řada dalších jsou výstupy Informačního systému o životním prostředí v hl. m. Praze, který má své počátky v 80. letech a dnes je pojímán jako širší soubor aktivit navazujících na další projekty v oblasti informatiky o životním prostředí. Některé z těchto projektů zajišťuje Odbor informatiky ve spolupráci s dalšími odbory Magistrátu. Jsou to např. projekt PREMIS (zpřístupnění operativních údajů o kvalitě ovzduší z ČHMÚ a meteorologických podmínkách na internetu, hodnocení kvality ovzduší s využitím modelových výpočtů (ATEM), aktualizace a správa údajů o zdrojích znečišťování ovzduší (REZZO), zpracování výpočtové Hlukové mapy apod. Mezi těmito projekty jsou datové i technologické vazby, výstupy jsou pak prezentovány v ročence i v Atlasu životního prostředí.

Problematice životního prostředí je poskytován prostor na internetových stránkách jednotlivých městských částí. Řešeny jsou většinou otázky týkající se odpadového hospodářství, městské zeleně a chovu psů. Pouze na menšině hlavních stran je umístěn přímý odkaz na stránky věnované životnímu prostředí.

Další možnosti získávání informací

Možnosti získávání informací veřejností od veřejné správy:

- telefonicky: obecné dotazy jsou většinou směřovány na pracovníky odboru pro styk s veřejností, kteří je buď vyřídí nebo tazatele odkáží na příslušného odborníka
- elektronicky: dotazy adresované na e-mailovou adresu jsou zodpovídány buď přímo z odboru pro styk s veřejností nebo ve spolupráci s odbornými sekcemi. Důležitou roli zde hrají výše zmíněné webové stránky hl.m. Prahy a jednotlivých městských částí.
- písemně: žádosti formulované na základě zákona č.123/1998 Sb., nebo zákona č. 106/1999 Sb. se soustřeďují na odbor pro styk s veřejností a ve spolupráci s odbornými sekcemi jsou dle zákona vyřizovány
- prostřednictvím publikační činnosti veřejné správy (MŽP, organizace Magistrátu): (tematické publikace, periodika, videotéka o životním prostředí, apod.).

Informace a neziskové organizace

Aktuální zpravodajství o životním prostředí poskytuje občanské sdružení BEZK formou internetového deníku „Ekolist po drátě“ (10 až 15 tisíc čtenářů měsíčně), který není zaměřen výhradně na území hl. m. Prahy, v rámci regionálního zpravodajství je Praze věnována samostatná sekce. Na EkoListu po drátě je také odkaz z oficiálních stránek hl. m. Prahy. Pražanům slouží také server Ekolink, který nabízí katalog odkazů na stránky o životním prostředí. Nejen pro občany hl.m. Prahy funguje v rámci EkoListu po drátě internetová poradna „Zelená domácnost“ zaměřená na problematiku životního prostředí (cca. 130 dotazů ročně).

Internetovému zpravodajství je věnován i server www.ecn.cz, jehož důležitou složkou je též informování o problematice životního prostředí, ale i o možnostech občanů aktivně využívat a hájit svá práva (www.obcan.ecn.cz). Server provozuje občanské sdružení Econnect.

Informační centrum Zeleného kruhu, občanského sdružení, se rovněž věnuje informování a poradenství v otázkách životního prostředí:

- poskytuje právní poradenství ve spolupráci s Koalicí občanských spotřebitelských aktivit
- provozuje Ekolinku – telefonní poradenskou linku (tel.: 222 518 352) o otázkách ochrany životního prostředí (v provozu od pondělí do pátku od 10.00 do 16.00, v roce 2003 bylo zodpovězeno 195 dotazů (cca 50 dotazů se týkalo odpadů), provoz ekolinky je doplněn vydáváním infolistů a pořádáním besed
- spolupracuje se Sítí ekologických poraden ČR (STEP) – šíření letáků, aktuálních zpráv atd.

Mezi další významné nestátní neziskové organizace poskytující informace a právní pomoc v ochraně životního prostředí patří:

- Ateliér pro životní prostředí
- Centrum SOS Praha

- Ekologický právní servis
- Arnika (působnost v celé ČR).

Informace poskytované institucemi státní správy

Obyvatelé Prahy mohou využívat služeb odborné knihovny Ministerstva životního prostředí a jeho resortní organizace Českého ekologického ústavu. ČEÚ získává, odborně zpracovává, uchovává a zpřístupňuje informační prameny z oblasti životního prostředí. Většina informačních zdrojů je dostupná pro veřejnost. Některé specializované dokumenty je možné studovat pouze prezenčně, ve studovně odborné knihovny.

Mimo knihovnu ČEÚ jsou k dispozici i další veřejné knihovnické a informační služby zaměřené na oblast ŽP, poskytují je mj. následující instituce: Ministerstvo životního prostředí, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Česká geologická služba, Česká geologická služba – GEOFOND, Český hydrometeorologický ústav, Státní ochrana přírody (dříve Správa chráněných krajinných oblastí České republiky), Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M a další.

Tiskoviny

Další tištěné informační materiály (časopisy, zpravodaje, atd.) se vztahem k životnímu prostředí a environmentálnímu vzdělávání, výchově a osvětě v současné době vydávají např.:

- Magistrát hlavního města Prahy:
Listy hl. m. Prahy
- Ministerstvo životního prostředí:
Zpravodaj MŽP
- Vydavatelství časopisů:
ABC, Vesmír, Ochrana přírody, EKO
- Specializovaná nakladatelství (např. Portál)
- Nestátní neziskové organizace vydávají tiskoviny, např.:
Nika, Krása našeho domova, Sedmá generace, Veronica, Zpravodaj ekologické výchovy Sisyfos, Bedrník, EkoList, Trojské koniny, Archa, Zpravodaj EPS, Zpravodaj Greenpeace.

Ekoporadenství

V současné době je na území Prahy 1 ekologická poradna, která je provozována nestátní neziskovou organizací Zelený kruh. Tato poradna je součástí Síť ekologických poraden České republiky (STEP), která má celostátní působnost.

Těžiště činnosti ekologických poraden je preventivní péče o životní prostředí a snaha o podporu spolupráce a komunikace mezi rozhodujícími sektory ve společnosti - samosprávou, státní správou, vědeckým výzkumem, veřejností a podnikatelskou sférou. Ekologické poradenství si klade za cíl zpřístupňovat občanům objektivní a všestranné informace o životním prostředí, o ekologických problémech a jejich řešeních, o výrobcích a jejich vlivu na životní prostředí. Ekologické poradenství se tak podílí na vytváření ekologického povědomí obyvatelstva a budování občanských struktur, které působí jako protiváha jednostranným politickým či ekonomickým rozhodnutím.

Shrnutí:

V současné době existuje řada informačních zdrojů, které poměrně podrobně a obsáhle informují obyvatele Prahy o stavbu životního prostředí na území hlavního města. Problémem může být jejich malá srozumitelnost a „čitelnost“ některými cílovými skupinami, které nemají odborné vzdělání v oblasti životního prostředí nebo nemají dostatek zkušeností při práci s informacemi. Pro zvýšení efektivnosti předávání informací je zapotřebí se věnovat přímému osobnímu kontaktu s obyvateli, např. rozvojem ekoporadenství.

3.2.2. Environmentální výchova dětí a mládeže, vzdělávání pedagogických a odborných pracovníků

Systém školství je prostředkem, který může v určitém časovém období cíleně oslovit každého jedince české populace a ovlivnit jeho myšlení, jednání a chování. Škola poskytuje základní soustavu znalostí, dovedností, přitom působí jak svým vzdělávacím programem, tak svým celkovým fungováním (skryté kurikulum). To platí také pro oblast environmentálního vzdělávání a výchovy.

Cílovou skupinou jsou děti v předškolním věku, žáci základních škol, studenti středních škol (gymnází, středních odborných škol a učilišť), studenti vyšších odborných škol, studenti vysokých škol, učitelé a další pedagogičtí pracovníci, včetně ředitelů škol a pracovníků školských zařízení. Zprostředkovatelsky škola ovlivňuje i další cílové skupiny – rodiče, místní veřejnost. Jeden ze současných trendů je např. vnímání školy jako komunitního centra.

Školy a školská zařízení patří k základním pilířům systému EVVO na území hlavního města Prahy. Vzhledem ke specifickým (věková skupina, zřizovatelé, podmínky, obsah vzdělávání) je účelné věnovat se odděleně různým typům škol a školských zařízení, včetně soukromých, jejichž přehled je uveden v tabulce č. 1.

V Praze bylo ve školním roce 2002 / 2003 celkem 878 škol a předškolních zařízení (z toho 700 veřejných, 146 soukromých a 32 církevních). V tabulce č. 1 je uveden aktuální přehled těchto zařízení na území hlavního města Prahy.

Tabulka č. 1 – Přehled škol a předškolních a školních zařízení (soukromé, církevní, veřejné)

	Soukromé	Církevní	Veřejné	Celkem
Mateřské školy	5	6	264	275
Základní a speciální školy				
- základní školy	5	4	220	229
- speciální školy	9	7	49	65
- základní umělecké školy	5	1	28	34
Střední školy				
- gymnázia	21	3	34	58
- střední odborné školy	46	5	27	78
- střední odborná učiliště	19	0	35	54
- střední umělecké školy	2	0	4	6
Vyšší odborné školy	18	5	15	38
Vysoké školy	16	1	9	26
Školská zařízení (Centra volného času / Domy dětí a mládeže)	0	0	15	15
Celkem	146	32	700	878

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji školství v hl. m. Praze; odbor školství MHMP

V Praze bylo ve školním roce 2002 / 2003 celkem 275 mateřských škol s 26.588 žáky, 328 základních škol s 99.886 žáky. Celkem 196 středních škol s počtem 73.468 studentů, celkem 38 vyšších odborných škol s 5.531 studenty. Na území Prahy je celkem 52 vysokých škol.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků je na území hlavního města Prahy zajišťováno především Pedagogickým centrem Praha, které nabízí řadu programů akreditovaných MŠMT. Další možnosti vzdělávání pedagogů v oblasti EVVO nabízí Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy – Centrum environmentálního vzdělávání (blíže popsáno v kapitole 3.2.3 odst. d), která se věnuje vysokým školám).

3.2.3. Předškolní a školní výchova a vzdělávání

a) Mateřské školy

Na území hlavního města Prahy se nachází celkem 275 mateřských škol (MŠ), pouze malá část z nich je zapojená do některé ze sítí zaměřených na EVVO. Mezi tyto sítě patří např. „Zdravá mateřská školka“, „M.R.K.E.V.“ (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy) a iniciativa „PEPEK“ (Pražský ekopedagogický klub). V Praze se též nacházejí 2 Waldorfské MŠ.

MŠ mají povinnost realizovat environmentální výchovu na základě Rámcového programu pro předškolní vzdělávání², který určuje různé oblasti předškolního vzdělávání. Jedna z těchto oblastí je zaměřena environmentálně s názvem „Dítě a svět“. Hlavním záměrem je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a vytvořit základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte k okolní přírodě, její stránce biologické, estetické i k racionálním problémům stavu životního prostředí. Důležitá je podpora při utváření správných návyků zdravého životního stylu, který by měl začít v rodině a posilovat by se měl ve spolupráci s MŠ.

Na základě zpracování údajů o aktuálním stavu na území hlavního města Prahy bylo zjištěno, že většina MŠ nemá osobu, která se zabývá přípravou environmentálních programů pro děti. Pouze malá část z dotázaných mateřských škol má vlastní ekologický plán a zahradu. Jen několik mateřských škol zpracovalo své vlastní výukové programy nebo využívá vzdělávací programy středisek ekologické výchovy. V roce 2004 byla otevřena Ekologická mateřská škola Semínko se zaměřením na EVVO v areálu Toulcova Dvora. Tato mateřská škola má statut obecně prospěšné společnosti.

Environmentální výukové programy pro děti předškolního věku nabízejí v Praze střediska ekologické výchovy Toulcův Dvůr, Tereza a Podhoubí. Environmentálnímu vzdělávání pedagogických pracovníků z mateřských škol se cíleně na území hlavního města Prahy nevěnuje žádná organizace či instituce. Teprve od roku 2003 se na environmentální vzdělávání pražských pedagogů z mateřských škol se orientuje Zájmové sdružení Toulcův dvůr. Z mimopražských středisek ekologické výchovy, která nabízejí programy pro učitele MŠ, je možné uvést např. SEV Chaloupky, Dřípatka, Alcedo a Lipka.

Mateřské školy většinou preferují aktivity zaměřené na praktické poznávání přírody, jako jsou vycházky do terénu, na zahradu, sledování proměn přírody v ročních obdobích, krmení ptactva a zvěře, sledování ptačích budek a krmítek, příležitostné akce ke Dni Země, práce s přírodninami. Nedostatečná je především spolupráce s rodiči a malá nabídka programů pro předškolní děti.

Mateřské školy mají velmi dobré předpoklady pro realizaci komplexních programů EVVO především formou her, praktických činností, pokusy, ukázkami, prožitkem a přímým pozorováním mohou děti poznávat přírodu a vytvářet si k ní kladný vztah. Mateřské školy, ve kterých se děti těmito metodami učí poznávat přírodu je v Praze velmi málo.

Většina mateřských škol vidí problémy ve vztahu k EVVO především v nedostatku vzdělávacích programů pro pedagogy a malé nabídce výukových programů pro předškolní děti. Také často uvádějí nedostatek pomůcek a metodických materiálů vhodných pro EVVO. Tento pohled může být způsoben nedostatkem informací o nabízených aktivitách, případně nedostatkem motivace zabývat se oblastí EVVO.

Shrnutí:

MŠ mají možnost realizovat environmentální výchovu na základě Rámcového programu pro předškolní vzdělávání vydaného MŠMT. Řada MŠ však nemá dostatečné zázemí (místa, plochy) pro kontakt dětí s přírodou. Míra uplatnění EVVO v MŠ též hodně záleží na zájmu a ochotě samotných pedagogů se této oblasti věnovat. Mateřské školy se potýkají především s následujícími **problémy**:

- nedostatečná spolupráce s rodiči,
- zajištění pedagoga, který se bude EVVO věnovat,
- omezená nabídka vzdělávacích programů pro pedagogy MŠ - většinou nabízejí mimopražské organizace.

² Zdroj: MŠMT, 2001 – č.j. 14/132/01/22

b) Základní a speciální školy

V Praze bylo ve školním roce 2002 / 2003 celkem 328 základních škol (ZŠ). V Praze je také relativně velké množství speciálních a pomocných škol, celkem 65 na úrovni základního školství a 34 základních uměleckých škol.

Povinnost základní školy realizovat EVVO je dána školským zákonem, který definuje základní školu takto: „ZŠ poskytuje základní vzdělání, zabezpečuje rozumovou výchovu ve smyslu vědeckého poznání a v souladu se zásadami vlastenectví, humanity a demokracie a poskytuje mravní, estetickou, pracovní, zdravotní, tělesnou a ekologickou výchovu žáků; umožňuje též náboženskou výchovu.“³

Rozsah a realizaci EVVO na ZŠ je ovlivňována zvoleným vzdělávacím programem (Národní škola, Obecná škola, Základní škola), dále používanou řadou učebnic a respektováním Metodického pokynu k EVVO ve školách a školských zařízeních.

Školy, které se několik let systematicky zabývají EVVO, mají pro její realizaci připraven **školní program EVVO**, který je většinou součástí některých dalších dokumentů školy (Plán školy, Vzdělávací koncepce školy, Tematické plány, atd.). Pokud škola takový dokument již má, byl schválen vedením školy a většinou je připraven na období jednoho školního roku. Pouze třetina škol oslovených v průzkumu, odpověděla, že tento program má zpracován. Jen v malé části případů se jedná o plán dlouhodobější – rámcově do 4 až 5 let. Pouze 2 školy uvedly, že mají plán dlouhodobý. To zcela neodpovídá doporučením v rámci „Metodického pokynu k environmentálnímu vzdělávání, výchově a osvětě ve školách a školských zařízeních“⁴, podle kterého by měla mít škola i dlouhodobý program. Dotazníkovým šetřením nebylo možno vyhodnotit kvalitu zpracování plánů, ze zkušenosti z různých projektů víme, že jejich zpracování je zatím spíše v počátečním stádiu a na řadě škol mají i formální charakter. Většina škol s vlastním školním plánem EVVO, zřídila i funkci koordinátora EVVO, přičemž doporučená náplň činnosti koordinátora je rovněž definována v metodickém pokynu MŠMT. Nutno dodat, že výše uvedený metodický pokyn MŠMT je pouze doporučením pro ředitele škol, které není finančně podpořeno. Školní koordinátoři, na rozdíl např. od koordinátorů pro výpočetní techniku, nebo výchovných poradců, nemají tudíž žádný nárok na ocenění.

Podle zdrojů nestátních neziskových organizací se část ZŠ aktivně zapojuje do sítí škol, které se zabývají environmentálním vzděláváním a výchovou. 84 ZŠ spolupracuje v sítích Sdružení pro ekologickou výchovu Tereza, Klubu ekologické výchovy, Zelená škola a v síti Zdravá škola. Školy se též sdružují v Pražském ekopedagogickém klubu „PEPEK“. K hlavním projektům, na kterých ZŠ spolupracují, patří projekt SSEV Pavučina s názvem „Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy“ (M.R.K.E.V.), kde bylo registrováno celkem 35 spolupracujících základních škol, dále celostátní školní projekty (projekt vedený Sdružením pro ekologickou výchovu Tereza), v minulosti projekt Tulipán realizovaný sdružením KEV a další. Některé z těchto projektů jsou zařazeny jako součást výuky předmětů.

Aktivity, které na školách probíhají v rámci EVVO, se liší podle stupně a typu školy. Největší možnosti se objevují právě u **základních škol**. Největší zastoupení EVVO bylo školami uváděno v předmětech, kterými jsou např. přírodopis nebo biologie, dále chemie, fyzika, občanská výchova, jazyky). Řada škol též uvedla výuku povinně volitelného předmětu s ekologickým zaměřením pro 7. až 9. ročník. Základní školy též hojně využívají vzdělávacích programů dalších institucí (zoo, muzea, CHKO, apod.), a méně pořádají vlastní příležitostné akce a projekty (např. oslavy Dne Země, projektové dny, atd.). Většina základních škol uvedla, že spolupracuje s Toulcovým dvorem a sdružením Tereza. Jedna třetina základních škol uvedla, že nevyužívá vzdělávací programy středisek ekologické výchovy. Na většině základních škol se třídí odpad.

Pokud se jedná o snahu **ekologizovat provoz** škol, je zatím vnímána hlavně jako třídění odpadů a práce na školních pozemcích. Jen u několika případů se objevily další možnosti, jako je využití alternativních zdrojů energie (solární kolektory) a úspory energie (některé z těchto zařízení byly instalovány do škol v rámci projektu „ENERSOL CZ“).

Z hlediska pomoci, kterou školy **potřebují** je na prvním místě poptávka po metodické pomoci, informacích a pomůckách pro EVVO. Jako další důležitou pomocí ZŠ uváděly vedení výukových programů pro žáky externím lektorem. Neméně důležitou žádanou službou školy vidí ve vzdělávacích

³ § 5 odst. 1 zákona č. 29 / 1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁴ Metodický pokyn MŠMT č.j. 32338/2000-22

kurzech pro učitele, přičemž preferovány jsou jednoznačně krátkodobé akce (jednodenní semináře, workshopy apod.).

Shrnutí:

Největší **problémy** vidí školy v nedostatku vhodně zpracovaných informací, malé nabídce výukových programů pro školy a v nedostatku krátkodobých vzdělávacích programů pro pedagogy. Dále je velký problém s nedostatkem pomůcek a metodických materiálů pro zařazení EVVO do výuky (související též s nedostatkem finančních zdrojů škol) k environmentální výchově. Velký problém je také nedostatek přírodních ploch pro EVVO na území hl. m. Prahy. Dále učitelé uvádí nedostatek času a pedagogů se zaměřením na oblast EVVO. Učitelé přírodovědných předmětů často uvádějí krácení přírodovědných předmětů ve prospěch informatiky, matematiky a humanitních předmětů. Problém je také malá početnost škol s vlastním školním plánem environmentální výchovy. Dalším důvodem pro obtížnou realizaci EVVO školy uvádějí chování společnosti, která velmi těžko umožňuje předávat hodnoty udržitelného způsobu života dětem, když realita je naprosto jiná (bezohlednost lidí, nezájem, vandalismus, životní styl společnosti). Společnost tímto ovlivňuje zájem žáků o problematiku environmentální výchovy.

c) Střední školy

V Praze se nachází celkem 196 středních škol, přičemž z toho je 78 středních odborných škol, 58 gymnázií, 54 středních odborných učilišť a 6 středních uměleckých škol.

Do sítě škol, které spolupracují v oblasti EVVO je na území Prahy zapojeno celkem 18 středních škol. Zapojení středních škol do sítě zaměřených na environmentální vzdělávání a výchovu je tedy podstatně nižší než u škol základních.

U **středních odborných škol a gymnázií** se kromě nejčastější výuky v jednotlivých předmětech (téměř u poloviny středních škol) objevuje výuka samostatného předmětu, příležitostné akce a celá škála dalších možností (projekty, výukové programy, atd.), ale v menší míře než u základních škol. Pouze malá část středních škol uvedla, že navštěvuje výukové programy středisek ekologické výchovy. Na úrovni středního školství mají zvláštní postavení z hlediska EVVO školy speciálně zaměřené na životní prostředí (např. Ekogymnázium, Přírodní gymnázium).

Příkladem realizace environmentálního vzdělávacího programu může též být Centrum odborné přípravy technickohospodářské (COPTH) na Praze 9, které realizovalo s holandskými partnery projekt ENERSOL CZ, který byl zaměřen na propagaci úspor energií, jejich obnovitelné zdroje a environmentální výchovu, vzdělávání a osvětové působení na mládež a dospělé. Na základě tohoto projektu bylo vybudováno Informační centrum při COPTH, které ukazuje možnosti úspor energií a funguje též jako vzdělávací středisko.

Shrnutí

Střední školy nejsou dosud příliš aktivně zapojeny do aktivit EVVO vyjma několika středních škol a gymnázií, které jsou na oblast ekologie a životního prostředí specializovány.

d) Vysoké školy⁵

Na území hlavního města Prahy působí celkem 26 vysokých škol. Některé z nich zajišťují přednášky z oblasti ochrany životního prostředí a environmentální výchovy a vzdělávání v rámci svých studijních programů, nebo zajišťují přípravu pedagogických pracovníků v této oblasti.

Odborné přednášky z oblasti environmentálního vzdělávání jako je výchova k udržitelnému rozvoji, a přednášky z oblasti ochrany přírody a životního prostředí člověka jsou posuzované z různých hledisek reprezentujících různé přístupy a zorné úhly jednotlivých vysokých škol, což odpovídá autonomii vysokých škol, přistupujících k výuce ekologie, otázkám životního prostředí a udržitelnému rozvoji podle svého oborového zaměření.

⁵ Kapitola byla vypracována na základě podkladů poskytnutých Centrem Univerzity Karlovy pro otázky životního prostředí ve spolupráci s RNDr. Janou Dlouhou (Zdroj: Seznam přednášek týkajících se problematiky životního prostředí na fakultách „Pražské univerzity životního prostředí“, COŽP UK Praha, 1999)

Mezi vysoké školy, které se zabývají problematikou EVVO patří především:

Univerzita Karlova - Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy

Jedná se o specializované pracoviště, které koordinuje nebo zajišťuje odborné přednášky o otázkách životního prostředí a zároveň poskytuje informační služby v této oblasti (je napojeno na knihovnu, v rámci svých www stránek uveřejňuje studijní texty, poskytuje přehled o publikacích v oboru nebo je samo vydává, včetně méně dostupných a aktualizovaných materiálů). Odborně spolupracuje s jinými vysokými školami v Praze jako jsou: ČVUT, ČZU, VŠCHT, VŠE, popřípadě s jednotlivými fakultami UK, a to ve výuce a výzkumu (např. při řešení společných grantů). Vysoké školy mimoto disponují vlastními studijními programy vzdělávajícími v dané oblasti.

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy

Zajišťuje přípravu a vzdělávání budoucích pedagogů a jiných výchovných pracovníků v oblasti EVVO, popřípadě se zabývá předáváním informací z oblasti OTŽP a EVVO v rámci programu Celoživotního vzdělávání pedagogických pracovníků. Formy takového studia budou popsány níže.

Pedagogická fakulta UK využívá spolupráce se základními školami, středními školami a se středisky a centry ekologické výchovy, etiky, vzdělávání a osvěty. Spolupracuje také s ostatními katedrami (právníkou, přírodovědeckou aj.) při realizaci záměrů EVVO. Úzce spolupracuje i se státní správou v oblasti ochrany přírody, jejichž zařízení využívá i pro výuku. Spolupráce směřuje i na muzea a vědecká pracoviště, orgány státní samosprávy a MŠMT.

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy

Řeší problematiku environmentálního vzdělávání v rámci Didaktiky biologie v Úvodu do studia životního prostředí. Kurz má název Ekologická výchova v podmínkách základních a středních škol.

Katedra chemie Přírodovědecké fakulty UK vyučuje obor chemie a životní prostředí, katedra geologie Hospodaření s přírodními zdroji a katedra geoekologie se zaměřuje na globální problémy a problematiku udržitelnosti.

Další fakulty a katedry **Univerzity Karlovy**, které připravují odborníky v rámci oborů zahrnujících otázky životního prostředí nebo zajišťují výzkum v této oblasti jsou uvedeny v samostatné příloze č. 1.

Botanická zahrada UK v Praze patří k nejstarším univerzitním zařízením. Botanická zahrada má rozlohu 3,5 ha a je v ní 1.800 m² skleníků. Zahrada byla otevřena v r. 1898. Sbírka střeoevropské flóry, která byla založena v r. 1904 a byla pak stále rozšiřována, je nejcennější expozicí na otevřeném prostoru. Počet dřevin je také výjimečný. Skleníky obsahují důležitou kolekci tropických rostlin, včetně nejstaršího cykasovníku v České republice a hlavně pak sbírku kaktusů a sukulentů, která zahradu proslavila. Zahrada je využívána nejen pro fakultní výuku a výzkum, ale rovněž pro poučení a rekreaci široké veřejnosti.

V přípravě studentů na vysokých školách lze odlišit dvě linie. V jedné připravují fakulty specializované **odborníky na životní prostředí** a ve druhé linii jsou fakulty vzdělávající **učitele**. Ty by měly zajistit transformaci koncepce udržitelného rozvoje a jiných principů ochrany životního prostředí do učebních osnov základních a středních škol.

Výchovou a vzděláváním, přípravou pedagogů a výchovných pracovníků, jejich rozšiřujícím vzděláváním se zabývá Pedagogická fakulta UK, katedra biologie a ekologické výchovy a Přírodovědecká fakulta UK, katedra didaktiky. Specializovaným pracovištěm této fakulty je Ústav životního prostředí.

Na **Pedagogické fakultě UK** je zavedeno specializované studium v rámci **Celoživotního vzdělávání pedagogických pracovníků**.

Nabízí tyto formy rozšiřujícího studia :

- rozšiřující studium biologie a geologie se zřetelem k environmentální výchově (běží od roku 2000),
- standard dalšího vzdělávání v oboru environmentalistika (připravuje se od roku 2006),
- inovace a modernizace vzdělávání v biologii (připravuje se od roku 2006).

Studium je koncipováno na úrovni bakalářského, magisterského či rozšiřujícího studia. Současně fakulta vzdělává studenty různých kombinací v rámci univerzitního základu. Kurz se nazývá Základy ekologie a problematiky životního prostředí.

Cílem kurzů **Celoživotního vzdělávání na území hlavního města Prahy** je rozvoj vědomostí a praktických i intelektuálních dovedností v oblasti EVVO, které by vedly nejen k trvale udržitelnému rozvoji hlavního města ale prostřednictvím učitelů působily na žáky, studenty a rodiče za účelem vytváření kladné orientace a vědomí zodpovědnosti za stav prostředí a přírody hlavního města.

Studium environmentalistiky připravuje budoucí koordinátory environmentální výchovy na základních a středních školách.

Programy se zaměřením na životní prostředí mají také následující fakulty vysokých škol na území hlavního města Prahy:

Česká zemědělská univerzita

Agronomická fakulta
Fakulta lesnická a environmentální

Vysoká škola chemicko-technologická

Fakulta chemické technologie
Fakulta technologie ochrany prostředí
Fakulta potravinářské a biochemické technologie

Vysoká škola ekonomická

Katedra ekonomiky a životního prostředí

České vysoké učení technické

Fakulta strojní
Fakulta stavební
Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská
Fakulta elektrotechniky a životního prostředí
Fakulta architektury.

Vysoké školy uměleckého směru nejsou do tohoto přehledu zahrnuty.

Od školního roku 2000 / 2001 probíhá přednáškový cyklus **Supra Solidam Petram** otevřený široké veřejnosti, které pořádá Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy (COŽP), které zároveň podporuje mezifakultní spolupráci příležitostnou nebo pravidelnou přednáškovou činností na řadě fakult. Rozvíjí se tak spolupráce s různými fakultami na jejich doktorandských programech, ve vedení doktorandů a jejich prací nebo na jejich oponenturách.

Fórum vysokoškolských učitelů bylo z iniciativy COŽP ustaveno v roce 2001 jako volná organizace členů, kteří mají společný zájem o vysokoškolské vzdělávání v oboru životního prostředí. Cílem Fóra je trvale přispívat k vyjasňování a vytváření obsahu, rozsahu a metod vzdělávání pro udržitelný rozvoj. V dlouhodobém horizontu by tento orgán měl rovněž zajišťovat vzájemnou informovanost o činnosti jednotlivých členů, posilovat spolupráci při přípravě kurzů, přednášek, skript, a také při výzkumné práci; podporovat mezinárodní kontakty.

Od roku 1993 COŽP aktivně podporuje „**Dohodu vysokých škol o spolupráci na zavedení a zajišťování studia udržitelného rozvoje a životního prostředí**“ (v letech 1993 - 2001 pod názvem "Pražská univerzita životního prostředí"), která vznikla na základě smluvní spolupráce mezi pěti pražskými vysokými školami: Českou zemědělskou univerzitou, Vysokou školou chemicko-technologickou, Vysokou školou ekonomickou, Českým vysokým učení technickým a Univerzitou Karlovou. Jejím cílem je vytvořit virtuální interdisciplinární studijní prostředí.

Na území hl. m. Prahy se v současné době nachází celkem 16 soukromých vysokých škol, přičemž žádná nemá přírodovědné zaměření nebo zaměření na EVVO.

Shrnutí:

Praha je výjimečná počtem vysokých škol s různým oborovým zaměřením. Odborný potenciál fakult a kateder vysokých škol je vysoký a je možné jej využít pro oblast dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, lektorů, vedoucích zájmových kroužků a dalších osob zabývajících se oblastí EVVO. VŠ spolu komunikují v oblasti udržitelného rozvoje, koordinátorem této spolupráce je Centrum pro otázky životního prostředí UK.

e) Školská zařízení

Školská zařízení (školní družiny, školní kluby, školní knihovny, ...) jsou ve většině případů součástí samotných škol. EVVO je možné realizovat ve školních družinách, které však nemají vlastní

vzdělávací program. Neexistují však bližší údaje o zapojení školních družin do programů a aktivit EVVO.

Většina DDM a některá střediska volného času hrají v současné době i při omezených kapacitách důležitou roli v EVVO (např. DDM hl. m. Prahy - Stanice přírodovědců, DDM Praha 2, DDM Praha 5, DDM Praha 6, DDM Praha - Suchdol, DDM Praha 8, DDM Praha 9, DDM Jižní město).

Domy dětí a mládeže zřizované hl. m. Prahou (DDM) zabezpečují pravidelnou zájmovou činnost dětí a mládeže, ale i dospělých, v zájmových kroužcích a oddílech. Tradičně pořádají, nebo spolupořádají řadu příležitostných akcí, jako jsou různá divadelní, pěvecká či taneční vystoupení a přehlídky, filmové projekce, oborové soutěže a výstavy. Spontánní činnost umožňují otevřené kluby. Oblasti environmentální výchovy se dotýká především činnost v přírodovědných, turistických, chovatelských aj. kroužcích, které pracují ve většině těchto školských zařízení. Tento typ výchovy je realizován také na výchovných akcích (víkendy a tábory) i některých akcích pro veřejnost (vycházky, výlety).

Jedním z odborných útvarů Domu dětí a mládeže hl. m. Prahy je **Stanice přírodovědců**, která nabízí jako jediné specializované pracoviště tohoto typu mnohostranné využití volného času pro všechny zájemce o přírodovědu.

Shnutí:

Pro EVVO představují významný potenciál zejména domy dětí a mládeže spolu s ostatními středisky volného času. Zaměření na EVVO je v nich však závislé na konkrétním personálním obsazení.

f) Odborné školské instituce

Odborné instituce ve většině případů poskytují služby a metodickou pomoc při realizaci EVVO na školách a v mimoškolní výchově. Disponují též dostatečným potenciálem odborníků pro případné poradenství v této oblasti.

Mezi odborné školské instituce se sídlem na území hl. města Prahy patří především:

Pedagogické centrum Praha

Jedná se o přímo řízenou příspěvkovou organizaci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Plní úkoly v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Po vstupu do Evropské unie se stalo součástí struktur zajišťujících v oblasti školství čerpání pomoci z Evropského sociálního fondu. V každém kraji má Pedagogické centrum Praha zřízeno detašované pracoviště.

Institut dětí a mládeže

Institut dětí a mládeže (dále IDM) Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) je příspěvkovou organizací přímo řízenou MŠMT. IDM je možné charakterizovat jako účelové odborné zařízení MŠMT v oblasti naplňování úkolů, vyplývajících z Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže do roku 2007, a dále realizaci doporučení, odvíjejících se od přijatých dokumentů (Úmluva o právech dítěte, Bílá kniha o mládeži Evropské komise a materiály Evropského řídicího výboru pro mládež Rady Evropy).

Významnou oblastí činnosti IDM MŠMT jsou též aktivity, vyplývající ze spolupráce s institucemi státní či veřejné správy, s nestátními neziskovými organizacemi (NNO) a se soukromými subjekty v České republice i v zahraničí, pro které je v oblasti dětí a mládeže odborným partnerem.

Výzkumný ústav pedagogický v Praze

Jedná se o resortní výzkumný ústav Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, jeho přímo řízenou organizací. Odborná činnost ústavu se zaměřuje na oblasti předškolního vzdělávání, základního vzdělávání, středního všeobecného vzdělávání a na vzdělávání dětí a mládeže se speciálními a specifickými vzdělávacími potřebami.

Ústav spolupracuje s mateřskými, základními, středními a vysokými školami, resortními institucemi, zahraničními institucemi obdobného zaměření a mezinárodními organizacemi zabývajícími se zejména koncepčními otázkami výchovy a vzdělávání dětí a mládeže a problematikou hodnocení výsledků ve vzdělávání.

g) Ústřední orgány státní správy podílející se na EVVO v oblasti školství

Ústřední orgány státní správy poskytují vedle odborné a metodické pomoci též grantové prostředky na praktickou realizaci EVVO. Jedná se tak o významný doplněk financování aktivit EVVO na území hl. města Prahy i ostatních regionů.

Mezi nejvýznamnější ústředními orgány se zaměřením na oblast EVVO patří:

Ministerstvo životního prostředí vyhláší grantová řízení v oblasti EVVO dětí a mládeže pro nestátní neziskové organizace, vede videotéku, jejíž pořady jsou využívány ve školách všech stupňů pro doplnění a oživení učiva.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v oblasti EVVO vydává metodické pokyny k EVVO pro školy a školská zařízení. Tento metodický pokyn informuje a doporučuje postupy při jejich realizaci ve školách. Pro MŠ vydalo MŠMT v březnu 2001 Rámcový program pro předškolní vzdělávání, jehož součástí je také EVVO. Současně vypisuje výběrová řízení, kterými finančně podporuje aktivity NNO zaměřené na EVVO v regionálním školství (další vzdělávání pedagogických pracovníků - DVPP, metodická podpora škol a vytváření sítí škol apod.).

3.2.4. Mimoškolní výchova a vzdělávání

Mimoškolní vzdělávání a výchova je v současné době realizována především těmito skupinami institucí a organizací:

- Nestátní neziskové organizace na území hl. města Prahy
- Instituce státní ochrany přírody se sídlem v Praze
- Instituce zřízené Magistrátem hl. města Prahy
- Ostatní instituce (asociace, komory)

Mimoškolní výchova a vzdělávání je dle školského chápání a zákonů vzdělávání a výchova ve volném čase. Řada nestátních neziskových organizací, zejména středisek ekologické výchovy, však poskytuje služby, které směřují přímo do vzdělávacího systému školy (výukové programy, vzdělávání pedagogů, školní projekty, pomoc při ekologizaci školy, apod.). Proto je důležité si uvědomit tento aspekt v pojetí „mimoškolních“ aktivit.

a) Nestátní neziskové organizace na území hl. m. Prahy

V Praze působí nebo do ní svou působností zasahuje cca 26 celostátních nebo místních organizací, zabývajících se EVVO dětí a mládeže buď jako hlavním předmětem své činnosti nebo jako jednou z aktivit. Zvláštní skupinu významnou pro EVVO v Praze tvoří mezi NNO střediska ekologické výchovy a ekocentra. V Praze funguje několik profesionálních specializovaných organizací pro EVVO - členové celorepublikového sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina (Ekocentrum Podhoubí, Toulcův Dvůr), ekocentra ČSOP a Sdružení pro ekologickou výchovu Tereza. Školami a jinými organizacemi z Prahy jsou využívány i služby některých středisek a organizací zaměřených na EVVO sídlících mimo Prahu (např. SEV Chaloupky, SEVER, Dřítavka aj.).

V současné době jsou aktivní v mimoškolní environmentální výchově dětí a mládeže na území hlavního města Prahy následující nestátní neziskové organizace:

Toulcův Dvůr

Středisko ekologické výchovy hl. m. Prahy Toulcův Dvůr je budováno v Praze - Hostivaři od konce roku 1994. Za jeho správu a rozvoj zodpovídá Zájmové sdružení Toulcův dvůr, které v roce 1996 uzavřelo s Hlavním městem Prahou padesátiletou smlouvu O správě a užívání areálu Toulcova dvora. Členy zájmového sdružení jsou Základní článek Hnutí Brontosaurus Botič, Sdružení SRAZ - Společně za radostí a zdravím, 4. základní organizace Českého svazu ochránců přírody a od roku 2004 Mateřská škola Semínko, o. p. s. V současné době pracuje na Toulcově dvoře pro členské organizace asi 20 pracovníků. Cílem členských organizací je vybudovat ekologicko-výchovný areál, který bude sloužit pro praktickou aplikaci environmentální výchovy a zvyšování ekologické informovanosti.

Středisko se též intenzivně zabývá spoluprací s rodinami, které mají děti ve věku do tří let (klub Mateřídouška, víkendové akce, apod.).

Na 8 hektarech plochy se nachází komplex památkově chráněných budov (gotický špýchar, barokní stáje), přírodně zajímavá společenstva (mokřad, lužní les, skalní výchoz, javorový les, květnatá louka.) a zelené plochy obhospodařované člověkem (sad, pole, ekozahrada, školka lesních dřevin). Součástí areálu je hospodářský dvůr s huculskými koňmi, ovci, kozami a dalšími domácími zvířaty.

Ekocentrum Podhoubí

Ekocentrum Podhoubí navazuje na činnost občanských sdružení Ekola Praha a Živá planeta. Ekocentrum nabízí základním i mateřským školám ekologické výukové programy včetně terénních programů v lese. Středisko vede přírodovědné oddíly pro děti a mládež, pro zájemce o environmentální výchovu pořádá semináře pro pedagogy a vydává pomůcky a metodické materiály. Je krajským koordinátorem projektu M.R.K.E.V. Pravidelně organizuje osvětové akce pro veřejnost, výtvarné dílny a cestovatelské večery. V rámci sociálních projektů se snaží o zapojení kolektivu lidí s postižením do společnosti a pro děti z dětských domovů Ústeckého kraje připravuje víkendové programy.

Obě výše uvedená střediska jsou členy **Sdružení středisek ekologické výchovy (SSEV) Pavučina**, které v současné době sdružuje 28 středisek ekologické výchovy v rámci celé České republiky.

Český svaz ochránců přírody (ČSOP)

Ekologická nestátní nezisková organizace s nejpočetnější členskou základnou, v jejích rámci funguje jako zájmová součást síť ekocenter – v současné době cca 40 - a útvary mladých ochránců přírody (ÚMOP). V Praze působí **Sdružení Mladých ochránců přírody (SMOP)** a jeho **Centrum pro děti a mládež**, jež jsou ústředním článkem ČSOP v oblasti „práce s dětmi a mládeží“ a stará se o všechny mladé lidi s kladným vztahem k přírodě v celé České republice a řada dalších ZO ČSOP působících na území hl. města Prahy.

Klub ekologické výchovy (KEV)

Klub ekologické výchovy (KEV) je profesní občanské sdružení s celostátní působností, které soustřeďuje jednotlivé pedagogické pracovníky a další zájemce i školy a další instituce a organizace zajímající se o EVVO. Sdružuje přes 360 členů, podporuje účast v akcích týkajících se EVVO, spoluprací se středisky a centry EV, řeší projekty týkající se komplexního uplatňování EVVO ve ZŠ a SŠ, organizuje samostatně nebo ve spolupráci s Pedagogickým centrem semináře, konference, exkurze směřující ke zvyšování odborné a metodické připravenosti pedagogů pro EVVO, vydává odborně metodické materiály, organizuje již 7 let mezinárodní výtvarnou soutěž a 2 roky literární soutěž Mezinárodního Zeleného kříže atd.

Sdružení pro ekologickou výchovu TEREZA

Tereza je sdružení, jehož cílem je vychovávat mladé lidi k šetrnosti k přírodě, svému okolí i sobě samým. Organizace v současné době koordinuje několik celostátních školních ekologických projektů, jeden z nejvýznamnějších partnerů škol v EVVO. Pro zájemce z Prahy a okolí organizace připravuje nabídku jednorázových výukových programů pro MŠ i ZŠ spojených s návštěvou centra Labyrint světa a ráj srdce na Praze 1 nebo základny v Prokopském údolí na Praze 5. Široká veřejnost má možnost navštívit dva velké festivaly v přírodě na jaře a na podzim, při kterých se pravidelně účastní kolem 2000 dětí i dospělých. Od roku 2003 se organizace aktivně věnuje také tzv. fundraisingovým školením, v nichž se lidé učí plánovat a realizovat vlastní projekty včetně získávání potřebných zdrojů. Organizace též připravuje semináře zaměřené na environmentální výchovu, projektové vyučování, sestavení plánů EVVO, týmovou spolupráci apod. pro koordinátory EVVO na školách a pedagogy.

STUŽ – Společnost pro trvale udržitelný život

STUŽ je dobrovolná nezisková nevládní organizace (občanské sdružení), která vznikla v září 1992 z iniciativy prvního ministra životního prostředí Československa Josefa Vavrouška. Základním cílem Společnosti je hledání cest směřujících k trvale udržitelnému vývoji lidské společnosti, k přiblížování se ideálům humanismu a zároveň ideálům harmonie vztahů mezi člověkem a přírodou, s cílem zachovat život ve všech jeho formách a chránit přírodu jako celek, a to s vědomím odpovědnosti vůči dnešním i budoucím generacím. Svou činnost zaměřuje na zkoumání a vytváření předpokladů trvale udržitelného způsobu života na místní, regionální, národní i globální úrovni. Formou pravidelných diskusí, seminářů a konferencí se STUŽ snaží působit - ve smyslu svých výše uvedených cílů - na

širokou laickou i odbornou veřejnost. STUŽ vydává stanoviska ke klíčovým aktuálním problémům, zejména z oblasti ekologie.

Junák – svaz skautů a skautek ČR

Je dobrovolné, nezávislé a nepolitické sdružení se sídlem v Praze. Skautské oddíly působí ve více než tisíci městech a vesnicích po celé České republice. Sdružují jak chlapce, tak děvčata od šesti let, ve třech věkových kategoriích. O jejich program se stará několik tisíc dobrovolných vedoucích a činovníků. Posláním Junáka je podporovat rozvoj osobnosti dětí a mladých lidí, jejich duchovních, mravních, intelektuálních, sociálních a tělesných schopností, aby byli po celý život připraveni plnit povinnosti k sobě samým, bližním, vlasti, přírodě a celému lidskému společenství. Základní organizační jednotkou Junáka jsou střediska, která sdružují oddíly a kluby dospělých - oldskautů a zodpovídají za ně. Činnost každého střediska zajišťuje středisková rada volená střediskovým sněmem. Středisko poskytuje oddílům právní a finanční záštitu a také další zázemí potřebné pro dobré působení oddílů.

Pionýr

Pionýr je demokratické, dobrovolné, samostatné a nezávislé sdružení dětí, mládeže a dospělých se sídlem v Praze. Zabývá se osvětovou, výchovnou, vzdělávací, charitativní činností; obhajobou a uspokojováním zájmů a oprávněných potřeb dětí a členů sdružení. Podporuje tvorbu a naplňování zejména sociálních, kulturních a sportovních programů především s ohledem na ochranu práv dětí a rozvíjení jejich zájmové činnosti.

Asociace TOM

Asociace turistických oddílů mládeže ČR (A - TOM) je občanské sdružení dětí a mládeže s celorepublikovou působností zaměřené především na turistiku a tábornictví. Asociace TOM má přes deset tisíc členů, kteří se scházejí na oddílových schůzkách, podnikají řadu tuzemských i zahraničních výprav, v létě pořádají tábory, výpravy do hor, sjíždějí řeky, organizují akce pro veřejnost. Na území Prahy je celkem 20 oddílů TOM.

Mezi další nestátní neziskové organizace s aktivitami v oblasti EVVO patří **Hnutí Brontosaurus**, celostátní ekologická organizace zaměřená hlavně na práci s mládeží, celostátní ústředí sídlí v Brně; **Asociace Brontosaura**, celostátní ekologická organizace zaměřená hlavně na práci s mládeží; **Agentura Koniklec**, organizace sídlící v Praze, organizuje řadu akcí v rámci mimoškolní EVVO dětí a mládeže; **Arnika**, celostátní ekologická organizace, vede několik celostátních kampaní, významných i pro mimoškolní ekologickou výchovu; **Iris o.p.s.**; **EVANS**, středisko globální ekologické výchovy; **Nadace na ochranu zvířat**, a řada dalších.

Další nestátní neziskové organizace, např. Zelený kruh, Děti Země, Hnutí Duha, České ekologické manažerské centrum, EkoWATT, Česká společnost ornitologická, SEVEN, Česká speleologická společnost, Občanská inspirace, Centrum SOS Praha se zaměřují spíše na práci s dospělou veřejností, některé jejich akce a publikace jsou zaměřené nebo ovlivňují i environmentální výchovu dětí a mládeže.

b) Instituce státní ochrany přírody se sídlem v Praze

Z hlediska mimoškolní EVVO dětí a mládeže jsou významné jednak správy chráněných krajinných oblastí v okolí Prahy (SCHKO Český kras, SCHKO Kokořínsko, SCHKO Křivoklátsko). Tyto instituce podléhají řízení ze strany Státní ochrany přírody (SOP), která sídlí v Praze. Důležitým zdrojem informací o zvláště chráněných částech přírody a odborným zázemím je možné též spolupracovat s Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK).

V Praze působí i další specializované organizace, které se věnují mimoškolní EVVO dětí a mládeže zčásti - např. Národní muzeum a další muzea. Obdobně lze využívat galerie a výstavní síně. Mimořádný potenciál pro osvětu veřejnosti v oblasti problematiky životního prostředí představují knihovny.

Národní muzeum

Národní muzeum nabízí především lektorský výklad k expozicím (zoologie, paleontologie, antropologie, pravěké dějiny Čech, Moravy a Slovenska, výklad k budově muzea a její historii). Jsou zde též pořádány významné tematicky zaměřené výstavy. Pro školy je zde připraven doprovodný

přednáškový program a pracovní listy pro 2. stupeň ZŠ. Veřejnost může též navštívit odborné přednášky v přednáškovém sále, studovnu Knihovny NM pro veřejnost a každoročně se pořádá oslava Mezinárodního dne muzeí 16. 5., kdy je vstup zdarma.

Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur

Muzeum nabízí prohlídku stálé expozice Indiánské kultury Severní a Jižní Ameriky, kultury Austrálie a Oceánie a je zde také pořádána oslava Mezinárodního dne muzeí, v rámci které probíhají komentované prohlídky expozic, pro děti pak práce s hlínou, hlavolamy, vystoupení taneční a divadelní a přednášky v přednáškovém sále.

Mezi **další muzea**, která mají možný dopad v oblasti EVVO jsou především Hrdličkovo muzeum člověka (Univerzita Karlova), Mineralogické muzeum přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, Národní technické muzeum, Národní zemědělské muzeum, Pražské vodárny – archiv a muzeum a Umělecko průmyslové muzeum.

Akademie věd ČR

Akademie věd České republiky byla zřízena zákonem č. 283/1992 Sb. jako český nástupce dřívější Československé akademie věd. Je soustavou 57 vědeckých ústavů a 7 servisních pracovišť včetně KAV. Pracuje zde 6886 zaměstnanců, z nichž více než polovina jsou badatelé s vysokoškolským vzděláním. Hlavním posláním Akademie věd a jejích pracovišť je provádět základní výzkum v širokém spektru přírodních, technických, humanitních a sociálních věd. Pracoviště Akademie věd se též podílejí na vzdělávání, a to především postgraduální výchovou mladých badatelů, ale i pedagogickou aktivitou svých pracovníků na vysokých školách. Akademie též rozvíjí spolupráci s aplikovaným výzkumem a průmyslem.

c) Instituce zřízené Magistrátem hl. města Prahy

Zoo Praha

Zoologická zahrada je organizace zřízená Magistrátem hl. m. Prahy a nabízí vedle klasické prohlídky i exkurze s průvodcem se zaměřením na ohrožené živočichy a etologii zvířat, dále výukové programy pro 2. stupeň ZŠ a gymnázia s využitím pracovních listů a přírodnin (na téma šelmy, plazi, kopytníci, ptáci, africká savana), kontaktní povídky pro MŠ a 1. stupeň ZŠ (šelmy, příroda plná barev, jak se plazi plazí, jak se domluvit se zvířaty). Vzdělávací programy jsou pořádány též pro pedagogické pracovníky, v zoo je k dispozici půjčovna přírodnin a přednáškový sál. Vedle těchto aktivit se též zoo zaměřuje na jednorázové akce pro veřejnost (Den sov, vlků, tygrů, netopýrů, velikonoční jarmark, Den Země, hmatová výstava, Den stromů, prázdninová zooškola, adventní dílny a další), kterých je velké množství po celý rok. Pro školy je nabízena od března 2004 výhodná permanentka s levnějším vstupným.

Hvězdárna a planetárium hlavního města Prahy

Pro mateřské školy jsou připraveny pohádkové příběhy s astronomickou tematikou, dále se zde konají výukové pořady pro 1. a 2. stupeň ZŠ a SŠ o astronomii a kosmonautice. Hvězdárna a planetárium pořádá též samostatné výstavy a expozice věnované vesmíru a Zemi. Pravidelně je též organizován astronomický kroužek pro žáky z 6. až 9. tříd. Pro školy v přírodě je též nabízena možnost pozorování noční oblohy společně za asistence zaměstnanců hvězdárny. Pravidelně se pořádají přednášky pro širokou veřejnost, besedy a promítání filmů.

Botanická zahrada hlavního města Prahy

Botanická zahrada pořádá akce pro veřejnost, jako jsou přednášky s diapositivy, slavnostní otevření se soutěží pro děti, velikonoční jarmark, hmatová výstava, máje, výstava motýlů ve skleníku Fata Morgána, výtvarné a rukodělné dílny a jiné. Dále vydává publikace o rostlinách a jejich pěstování, např. pivoňky, skleník, ruční papír, léčivé rostliny a jiné. Působí zde též botanický kroužek a k dispozici je dětské hřiště.

d) Ostatní instituce (asociace, komory)

Komory a asociace a profesní svazy představují oborová a profesní sdružení, která mohou hrát významnou úlohu při oslovování dalších subjektů, především z podnikatelské sféry a při šíření

informací o EVVO a při zapojení těchto subjektů do aktivit EVVO. Mezi důležitá sdružení patří Hospodářská komora ČR, Agrární komora ČR, Česká manažerská asociace a řada dalších.

Hospodářská komora ČR

V roce 1992 byla zákonem číslo 301/ 1992 Sb. založena Hospodářská komora ČR a posléze vznikla síť okresních hospodářských komor po celé ČR. Komory postupně rozvíjely svoji činnost a během let se staly nedílnou součástí podnikatelského prostředí v naší zemi. Přesto počet členů komory postupně rostl a dosáhl k dnešnímu dni 12 tisíc členů. Struktura hospodářské komory je postavena na dvou pilířích – regionálním a oborovém. Regionální část komory je tvořena sítí okresních, regionálních a krajských Hospodářských komor a oborová část sdružuje asociace, svazy, živnostenské cechy a sdružení. Vytvořením krajských hospodářských komor byla přizpůsobena struktura změněnému administrativnímu uspořádání našeho státu.

Agrární komora ČR

Agrární komora České republiky je sdružení právnických a fyzických osob z odvětví zemědělství, lesnictví a potravinářství podle zákona 301/92 Sb. a jeho novel. Podnikatelské subjekty jsou členy AK ČR prostřednictvím okresních agrárních komor a profesních společenstev. Posláním Agrární komory je podpora podnikatelských aktivit v zemědělství a lesnictví, posazování a ochrana zájmů svých členů.

Česká manažerská asociace

Česká manažerská asociace (ČMA) je zájmovou organizací českých manažerů. Asociace považuje za své poslání působit na rozvíjení odborných schopností manažerů i jejich schopnosti vést pracovní týmy a přispívat k posilování etiky podnikání, k etickým vztahům mezi pracovníky a obchodními partnery i k odpovědnosti vůči spotřebiteli. Jako zájmová organizace zároveň hodlá podporovat stanoviska a vyjednávací pozice manažerů při jednání s představiteli různých zájmových skupin i státu.

Shrnutí:

Hlavním **problémem** v oblasti mimoškolní výchovy je nedostatek vlastního kontaktu s přírodou při realizaci vzdělávacích a výchovných programů. Vedoucí pracovníci zájmových kroužků mají též nedostatečný přístup k informacím o EVVO, nejsou sami průběžně vzděláváni a potýkají se s nedostatkem financí. V Praze přesto existuje řada organizací s odborným potenciálem (vysoké školy, akademie věd, planetárium, hvězdárny, zoo, botanické zahrady, muzea atd.), které jsou ochotny poskytnout odborníky na spolupráci při výukových a vzdělávacích programech. Je též možné využít vědecké poznatky těchto institucí pro účely environmentálního vzdělávání. Potenciálními spolupracovníky v oblasti EVVO se ukazují svazy, asociace a komory, které mohou zprostředkovat kontakt na podnikatelskou sféru.

3.2.5. Environmentální vzdělávání a osvěta v podnikové sféře

Na území hl. m. Prahy je v současné době registrováno 413 297 ekonomických subjektů. Z toho je 82 408 obchodních společností, z toho 6 240 akciových společností, 5 330 družstev a 217 státních podniků. Zbývající počet tvoří soukromí podnikatelé (270 520) z nichž je 4 063 zapsáno v obchodním rejstříku. Předpokládáme, že podstatnější vliv na životní prostředí, příp. na EVVO, mají obchodní společnosti, družstva, státní podniky, příp. podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku (zdroj: ČSÚ, stav k 30. 6. 2004).

V současné době není k dispozici přesná statistika počtu firem se vztahem k životnímu prostředí a EVVO.

Současný stav EVVO mezi zaměstnanci a vedením podniků je různý. Ve většině případů záleží na velikosti a zaměření podniku a na přístupu managementu podniků.

U řady podniků v otázkách ochrany životního prostředí stále ještě převažuje přístup, kdy tyto záležitosti vyčleňují do kompetence samostatných pracovníků nebo oddělení. Ti pak mají za úkol s co nejmenšími náklady dosahovat stavu, kdy podnik splňuje zákonné požadavky při ochraně životního

prostředí v jednotlivých složkách. Ostatní zaměstnanci podniku pak zůstávají více či méně izolováni jak od informací, tak od činností souvisejících s vlivy na životní prostředí.

Pokud nebudeme uvažovat podniky přímo pracující ve sféře životního prostředí, pak je pouze malé procento firem, které se věnují či přímo podporují aktivity EVVO. Většinou se tak děje pouze prostřednictvím sponzorských příspěvků, darů či grantů.

Podniky na území hl. m. Prahy lze rozdělit na :

- podniky zabývající se ochranou životního prostředí,
- podniky s integrovaným systémem ochrany životního prostředí do své činnosti,
- podniky bez integrace ochrany životního prostředí do své činnosti,
- podniky podporující EVVO – grantové systémy, sponzorství apod.,
- kombinace.

Jedním z důležitých nástrojů přispívajícím k příznivějšímu chování firem vůči životnímu prostředí a zároveň začleňování environmentální osvěty do svých aktivit je systém EMS (resp. EMAS).

Rostoucí zájem veřejnosti, tlaky zákazníků a obchodních partnerů i uvědomění si vlastní odpovědnosti za stav životního prostředí vedou v posledních letech podniky k zavádění **systémů environmentálního řízení** (zkr. EMS - Environmental Management Systems). Tyto dobrovolné systémy vytvářejí podmínky pro sledování, řízení a stálé snižování dopadů svých činností na životní prostředí především prostřednictvím preventivních opatření a přispívají tak ke zlepšování „environmentálního chování“ podniku. Zavedení systému dává podniku prostor pro otevřenější komunikaci s okolím. Součástí systému je též průběžné vzdělávání zaměstnanců zaměřené na oblast životního prostředí. Pro zavedení systému se nabízejí v zásadě dvě možnosti, jak EMS zavést:

- podle mezinárodní normy řady ISO 14001, přijaté v ČR jako ČSN EN ISO 14001
- podle evropského EMAS - Systém řízení podniku a auditů z hlediska ochrany životního prostředí⁶

Systém řízení podniku a auditů z hlediska ochrany životního prostředí (zkr. EMAS, neboli Eco-Management and Audit Scheme), je systémem uplatňovaným v rámci Evropské unie, který vstoupil v platnost v roce 1995 na základě Nařízení Rady ES č. 1836/1993.

V současné době je v Praze registrováno celkem 109 společností s ISO 14001/EMAS v Praze (zdroj: Databáze Českého centra čistší produkce; stav k 30. 6. 2004)

Jak bylo zjištěno aktivity podnikatelské sféry v oblasti ochrany životního prostředí a EVVO lze shrnout do dvou oblastí:

1. EVVO vnitřní – informovanost zaměstnanců o ochraně životního prostředí (brožury, semináře, školení atd.), zlepšování systému environmentálního řízení (zavedení a udržování EMAS⁷, ISO normy, čistší produkce),
2. EVVO vnější - působení na veřejnost. Jde především o informovanost o ekologických výrobcích organizace, o zavádění šetrných technologií k životnímu prostředí, preventivních přístupech k ochraně životního prostředí, o nejrůznějších aktivitách podniku v oblasti ekologie, o implementaci legislativních nařízení (informační centra, brožury, metodické materiály, atd.).

Firmy se zavedeným EMS pravidelně připravují informační školení o ochraně životního prostředí pro vlastní zaměstnance, tzn. probíhá v nich EVVO pro zaměstnance, tedy dospělé. Většinou jde o školení zejména v oblasti třídění odpadů, nakládání s nebezpečnými odpady, předcházení rizik, preventivní opatření, snižování spotřeby surovin a energií v konkrétních podmínkách provozů. Ve směru EVVO působí na své zákazníky formou poradenství také firmy zabývající se nakládáním s odpady.

⁶ Podle Nařízení Rady (ES) č. 1836/1993 k dobrovolné účasti podniků na zavedení systému řízení a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS I), novelizovaného Nařízením Rady č. 761/2001 (EMAS II)

⁷ K podpoře zavádění EMAS přijala vláda ČR svým usnesením Program EMAS a zřídila Agenturu EMAS. Agentura vede národní registr podniků, které zavedly EMAS a EMS.

Řada podniků vydává vlastní informační a propagační materiály zaměřené na životní prostředí. Součástí výročních zpráv u podniků s EMS jsou informace se vztahem k životnímu prostředí. Firmy též prokazují ochotu přispívat na ochranu životního prostředí, a to prostřednictvím finančních příspěvků nebo darů.

Z šetření současného stavu EVVO současně vyplynula ochota podniků spolupracovat s nestátním neziskovým sektorem v oblasti EVVO, pokud NNO předloží zajímavý projekt, který je v souladu s cíli podniku. Jednou z firem zabývajících se ochranou životního prostředí a spolupracující s NNO na území hl. m. Prahy je např. Veolia Environment.

Shrnutí:

Hlavní **problémy** v podnikové sféře jsou viděny v nedostatečné povědomosti u managementu podniků o systémech řízení ochrany životního prostředí, v nízké motivaci podniků resp. managementu podniků k ochraně životního prostředí a podpoře EVVO, nízkého povědomí a vzdělanosti zaměstnanců podniků v oblasti životního prostředí a poškozování životního prostředí činnostmi podniku, dále v komunikaci, informovanosti podniků, v nízkém tlaku občanů na podnik ke snížení poškozování životního prostředí podnikem.

3.2.6. Environmentální vzdělávání a osvěta ve veřejné správě

Pro účely zjištění informací o EVVO ve veřejné správě na území hlavního města Prahy bylo v rámci zpracování této koncepce osloveno celkem 176 subjektů se sídlem na území hlavního města, z toho bylo 14 ministerstev, 7 odborů MHMP, 69 zástupců z 57 městských částí hl. m. Prahy, 86 dalších institucí, výzkumných ústavů apod. Informaci poskytlo celkem 40 subjektů.

Bylo zjištěno, že u většiny institucí veřejné správy se sídlem na území hlavního města Prahy zatím chybí zpracované samostatné koncepční či strategické dokumenty v oblasti EVVO, jen výjimečně je oblast EVVO zahrnuta jako součást jiných strategických dokumentů (odpadové hospodářství, energetika apod.). Avšak bylo zjištěno, že řada úřadů má k dispozici pracovníky EVVO, kde je výkon této funkce spjat s náplní pracovníků pracujících v oblasti péče o životní prostředí. Vlastní aktivity v rámci EVVO nejsou vykonávány. Povinnost úřadů zpracovat koncepci EVVO nebo provádět aktivity EVVO zatím není zakotvena v žádném strategickém dokumentu pro území hl. Prahy.

Co se týče interního vzdělávání vlastních zaměstnanců, pak systematické formy vzdělávání (školení, semináře, exkurze apod.) jsou svým rozsahem na nízké úrovni. Nebyl nalezen subjekt, který by realizoval komplexní program ekologicky šetrného provozu úřadu, v jednotlivých případech však fungují dílčí opatření (používání recyklovaného papíru, třídění odpadu apod.).

Avšak úřady veřejné správy pořádají akce pro veřejnost nebo informují veřejnost o aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí (besedy, soutěže, kampaně, letáky, brožury, internet apod.). Je však velmi obtížné specifikovat, nakolik charakter těchto akcí skutečně odpovídá EVVO. Z tohoto hlediska jsou zajímavé především akce přesahující svým významem hranice města a jde především o národní aktivity, popř. celosvětové kampaně (Den Země, Den bez aut apod.).

Některé úřady městských částí pořádají vlastní programy a akce zaměřené na volnočasové aktivity mládeže (např. program MČ Praha 6 – „Zdravá 6“, apod.).

V oblasti způsobů informování o aktivitách EVVO většina subjektů využívá na svém úřadě či ve svém okolí veřejně přístupný zdroj informací (knihovnu, internet apod.). Nejčastěji užívaným zdrojem informací, které subjekty používají pro získání informací o EVVO je na prvním místě internet, následují knihovny, informační materiály, ročenky, informační centra a zpravodaje. Úřady a další instituce dávají přednost při informování veřejnosti o svých aktivitách internetu, dále pak používají vývěsky, častým způsobem bývá též poskytování informace prostřednictvím místního zpravodaje a dalšími publikacemi, médii (tiskem), informačních letáků.

Část úřadů vyčleňuje na aktivity EVVO vlastní finanční zdroje, a to především prostřednictvím grantových systémů (např. HMP poskytuje granty životního prostředí a Celoměstské programy na podporu vzdělávání na území hl. m. Prahy). Dotace nebo dary jiným subjektům v rámci EVVO poskytují pouze zanedbatelné množství institucí.

Instituce veřejné správy též často spolupracují s organizacemi pracujícími v oblasti EVVO nebo ochrany životního prostředí (Státní ochrana přírody, Správy CHKO, NNO, KHS, MŽP, SZÚ atd.).

Shrnutí:

Mezi nejčastěji uváděnými problémy, které subjektům veřejné správy brání realizovat cíle EVVO, je především nedostatek kvalifikovaných odborníků na plný úvazek, následuje nedostatek financí, nezájem veřejnosti včetně politické reprezentace, a v neposlední řadě též nedostatek vzdělávacích seminářů a nevhodně zpracované informace a neexistující koncepce EVVO. Je důležité, aby se veřejná správa zaměřila na naplňování cílů Státního programu EVVO v ČR při zpracování strategických dokumentů úřadů MČ a MHMP pro oblast životního prostředí, které by navazovaly na další strategické dokumenty z oblasti ekonomické a sociální.

4. SWOT analýza

V této části jsou analyzovány silné (Strengths), slabé stránky (Weaknesses), příležitosti (Opportunities) a hrozby (Threats) v oblasti EVVO na území hlavního města Prahy. Silné a slabé stránky vycházejí z vnitřního stavu EVVO, který je možné přímo ovlivňovat; příležitosti a ohrožení jsou vnějšími faktory, které jsou závislé na prostředí, ve kterém se aktivity EVVO odehrávají.

SILNÉ STRÁNKY

- velký odborný a informační potenciál týkající se složek ŽP (MHMP, zoo, planetárium a hvězdárny, botanické zahrady, odborné knihovny, muzea)
- vysoký podíl využívání internetu Pražany
- existence kvalitního Informačního systému o životním prostředí v hl. m. Praze
- funkční komunikace veřejnosti s veřejnou správou
- pestrá nabídka seminářů a školení v oblasti EVVO a ochrany životního prostředí
- nabídka kvalitních programů a služeb neziskových organizací EVVO
- existující sítě škol a projekty zabývající se EVVO (M.R.K.E.V, Klub ekologické výchovy, TEREZA)
- zavedené akce EVVO na národní a mezinárodní úrovni pro širokou veřejnost (Den Země, 30 dní pro občanský sektor, soutěž Zelená stezka - Zlatý list a další)
- zkušené zavedené organizace v oblasti EVVO s vytvořeným zázemím (např. zavedená střediska ekologické výchovy)
- dlouhodobá tradice poskytování informací o životním prostředí
- existence grantových schémat pro podporu EVVO v rámci veřejné správy města
- potenciál kvalitních lidských zdrojů v NNO zabývajících se EVVO
- dostatek vhodných zelených ploch pro kontakt s přírodou v okrajových částech území hl. m. Prahy
- vysoký počet vysokých škol se zaměřením na životní prostředí, pedagogiku apod.

SLABÉ STRÁNKY

- environmentální výchova v období trvalého vtiskování (nejsilnější do tří let věku dítěte)
- velké množství mateřských škol nemá koordinátora EVVO nebo se nezabývá přípravou environmentálních programů
- nedostatečná spolupráce s rodiči
- malá nabídka programů pro předškolní děti především v terénu
- nedostatečná koordinace a komunikace mezi většinou subjektů EVVO
- neprovázanost s jinými obory, vazba jen na životní prostředí
- nedostatečné ohodnocení a motivace pedagogických pracovníků
- nízká úroveň environmentálního povědomí veřejnosti
- současné vzdělávací programy ve školách poskytují nedostatečný prostor pro kontakt dětí s přírodou
- nedostatek financí ve školních rozpočtech pro zajištění EVVO
- velmi nízká ekologizace škol
- nízká informovanost, nízká metodická podpora (mj. na speciálních školách), nedostatek pomůcek, nedostatečná výměna zkušeností mezi školami
- nedostatek proškolených pedagogů pro EVVO, ve školách nejsou vytvořeny podmínky pro práci koordinátorů EVVO
- nízké využívání výuky v terénu
- slabá informovanost a podpora při uplatňování právních předpisů
- nedostatek programů pro dospělé
- nedostatečné a nestabilní financování organizací působících v EVVO
- nerovnoměrné rozmístění organizací, služeb a aktivit EVVO v Praze
- nedostatečná propagace praktických příkladů EVVO
- nedostatečná povědomost u managementu podniků o EVVO, ochraně životního prostředí, o systémech řízení ochrany životního prostředí
- nedostatek „zelených“ ploch vhodných pro EVVO v blízkosti škol

- chybí vzájemná provázanost strategických dokumentů (programy, strategie, plány, koncepce, politiky)
- velké množství užívání odborných pojmů a výrazů vůči médiím a veřejnosti
- malý odborný potenciál v oblasti ekologie člověka

PŘÍLEŽITOSTI

- existence vysokého školství na území hl. m. Prahy
- propagace zdravého životního stylu jako módního trendu a propagace EVVO
- spolupráce se Středočeským krajem popřípadě jinými kraji
- využívání manažerských přístupů a zkušeností z podnikatelské sféry
- kvalitní legislativa
- zahrnutí EVVO do zpracovávání strategických dokumentů pro hl. m. Prahu
- využití zvláště chráněných území na území hl. m. Prahy a ve Středočeském kraji
- využití internetu pro informování, komunikaci a vzdělávání
- využití programů MŽP a MŠMT a jejich metodických doporučení
- uplatnění EVVO na školních výletech
- zapracování EVVO do rámcových vzdělávacích programů škol
- rozšíření nabídky volitelných předmětů na SŠ
- využití fondů Evropské unie pro financování EVVO, zapojení do mezinárodních projektů
- zapojení zainteresované veřejnosti do tvorby usnesení zastupitelstva a legislativních vyhlášek m. Prahy EVVO
- využívání dobrovolníků pro aktivity EVVO
- podpora a rozšiřování dobrovolných aktivit (zavádění EMS, projekty čistší produkce, prevence)
- motivace účasti veřejnosti ve správních řízeních, procesech EIA a SEA a projektech místní Agendy 21
- dostatečný finanční potenciál Prahy
- navázání spolupráce s MŽP, odborem vnějších vztahů (např. v oblasti promítání ekologických filmů - Ozvěny Ekofilmu, v oblasti zavádění ekologického provozu v úřadech, institucích, na školách atd.)
- využití občanských sdružení k oslovování veřejnosti

HROZBY

- nedostatečná politická podpora EVVO
- rušení malých škol, slučování tříd
- nedostatek vhodné motivace k probuzení aktivního zájmu dětí a mládeže
- nízká motivace a malý zájem veřejnosti
- ztotožnění EVVO pouze s jednou či několika cílovými skupinami nebo přístupy
- vliv konzumního životního stylu (módní trendy)
- snižování vnímání přirozeného přírodního prostředí veřejností, zhoršování vztahu k přírodě
- nedostatek zkušeností veřejné správy se zapojováním veřejnosti do rozhodování ovlivňujícího životní prostředí
- preference městského životního stylu
- odtržení dětí od přírodního prostředí
- nezájem škol o aktivity EVVO
- negativní vnímání ekologických iniciativ ze strany obyvatel
- konkurence EVVO s jinými tématy (např. kultura, sport, lidská práva, drogová prevence)
- neochota v poskytování informací o životním prostředí ze strany úřadů
- snižování rozlohy a biodiverzity zelených a přírodních ploch

5. Návrhová část

Tato část koncepce obsahuje rozdělení systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty do jednotlivých prioritních oblastí, které se budou naplňovat prostřednictvím navržených opatření. Každé opatření má stanoveny návrhy konkrétních činností, které je nutné realizovat v oblasti EVVO na území hlavního města Prahy.

Tato část byla zpracována na základě aktivního zapojení veřejnosti, tzn. že proces zpracování byl otevřen všem zástupcům zainteresovaných subjektů EVVO a cílových skupin, kteří měli možnost se zúčastnit pracovních seminářů a kulatých stolů během období zpracování koncepce.

5.1 Struktura návrhové části

Návrhová část se skládá z následujících částí:

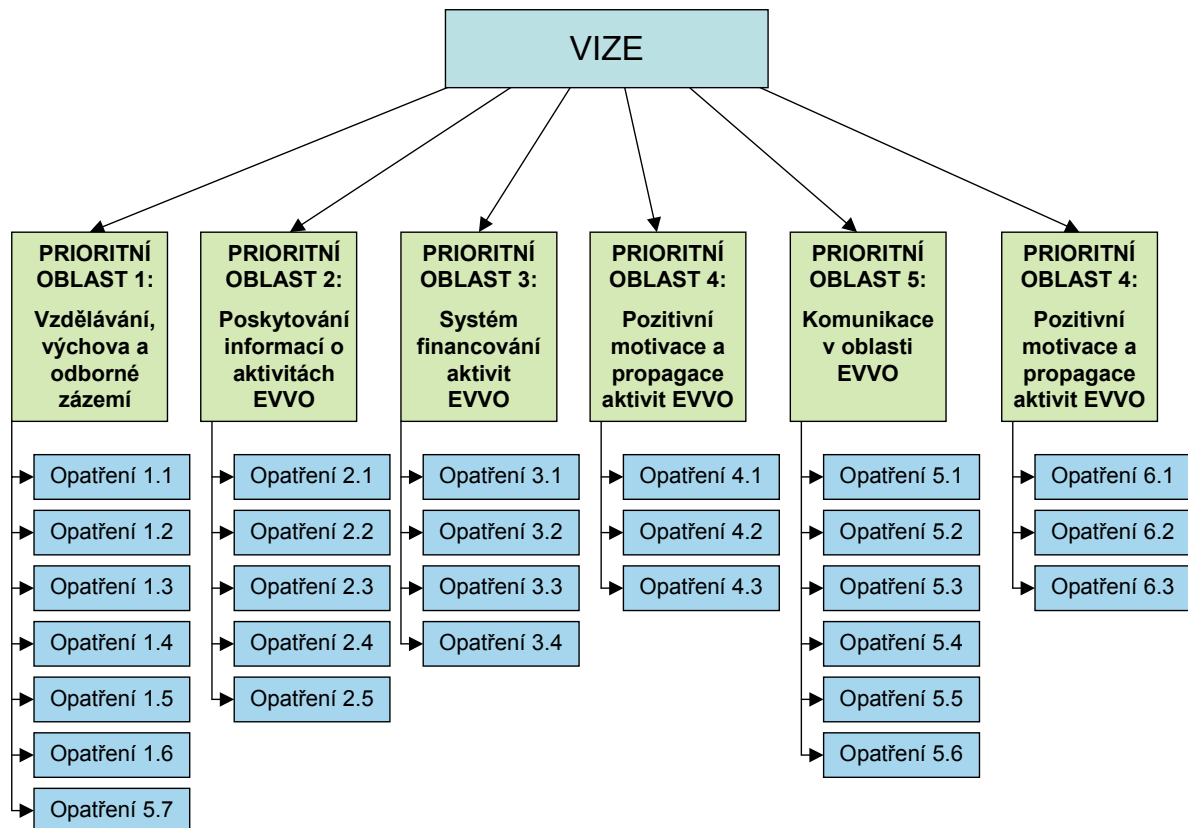
- **Vize** je dlouhodobý konkretizovaný cíl, stanovení „kam chceme dlouhodobě směřovat“ a jaký je náš „cílový stav“.
- **Prioritní oblasti** korespondují s celkovou vizí koncepce, a jejich definování je odvislé od definice vize. Vize je tedy naplňována prostřednictvím jednotlivých prioritních oblastí. Jde o hlavní dílčí oblasti zájmu, které je potřeba řešit. To znamená, že jednotlivé části popisují konkrétní prioritní oblasti, kterými je nezbytné se zabývat pro úspěšné naplnění vize koncepce. Navržené prioritní oblasti jsou založeny na zhodnocení aktuálního stavu EVVO na území hlavního města Prahy a vyjádřené také ve SWOT analýze. Současně jsou v prioritních oblastech zohledněny náměty z diskusí se zainteresovanými subjekty EVVO.
- **Specifický cíl** je uveden u všech prioritních oblastí. Tímto cílem upřesňujeme, co je cílem prioritní oblasti, který má být řešen v daném plánovacím období. Má definován jasný obsah a musí být vyhodnotitelný.
- **Opatření** rozpracovávají prioritní oblasti. Opatření upřesňují a vymezují soubor aktivit, které je nutné vykonat k naplnění prioritních oblastí. Jsou konkrétní, měřitelné a s určením termínu dosažení. Každé opatření má stanovenou vlastní strukturu:
  - *Stručný popis situace* – stručně informuje o problému, který bude řešen navrženým opatřením a současně stručně vysvětluje navržené řešení – opatření.
  - *Cíle opatření* – cíl, kterého chceme dosáhnout navrženým opatřením. Když realizujeme dané opatření dosáhneme tohoto cíle.
  - *Návrh aktivit* – jde o návrh možných aktivit v rámci opatření. Pokud se realizují navržené aktivity dojde ke splnění cíle opatření.
  - *Indikátor pro sledování plnění cílů opatření* – blíže specifikuje opatření na základě kvantitativního a časového (popř. kvalitativního) vyjádření. Na základě indikátorů bude sledována úspěšnost naplňování jednotlivých opatření
  - *Cílové skupiny* – doporučení pro koho je navržené opatření určeno. Kdo bude naplněním opatření zasažen.
  - *Garant a spolupráce* – garant, neboli subjekt, který je zodpovědný za realizaci daného opatření (v textu označen tučně); spolupráce - subjekty, které je vhodné přizvat ke spolupráci a společnému plnění opatření, jejich účast na plnění opatření aktivit je dobrovolná.
  - *Doba trvání* – jde o návrh termínu do kdy by navržené opatření mělo být řešeno a splněno včetně návrhu termínu pravidelné aktualizace opatření.
  - *Financování* – návrh subjektů, které by měly zajistit finanční zdroje pro plnění navrženého opatření.

- o *Vazba na ostatní opatření* – jde o provázanost mezi jednotlivými opatřeními, která je vyjádřena jejich výčtem. Vypsaná opatření realizaci navrženého opatření ovlivňují, doplňují nebo jsou jím naopak ovlivňována.

Vztahy mezi jednotlivými úrovněmi návrhové části koncepce znázorňuje následující grafické schéma.

Obecné schéma jednotlivých úrovní návrhové části koncepce a jejich provázanosti

5.2 Vize koncepce

Vize je vyjádřením dlouhodobého cíle, kterého by mělo být dosaženo na konci období platnosti této koncepce, tedy v roce 2015. Vize není závislá na dílčích etapách plnění koncepce a zůstává neměnná po celou dobu realizace koncepce. Vize bývá také často nazývána jako globální cíl koncepce a vyjadřuje rámcovou představu o tom, kam chceme koncepci dlouhodobě směřovat a čeho chceme v dlouhodobém horizontu dosáhnout. Vize je východiskem pro určení dalších úrovní strategického dokumentu, tzn. prioritních oblastí, opatření a aktivit.

Pro území hlavního města Prahy byla stanovena následující **vize**:

V roce 2015 obyvatelé hl. m. Prahy mají povědomí, kvalitní znalosti o EVVO, jednají v souladu s principem udržitelného rozvoje a jsou si vědomi odpovědnosti za ochranu životního prostředí.

Pro splnění výše uvedené vize bude vytvořen **funkční integrovaný systém EVVO**, který bude rovnoměrně plošně pokrývat území hl. m. Prahy a bude dosažitelný pro většinu obyvatel. Současně se

jeho prostřednictvím bude zvyšovat povědomí, znalosti, měnit postoje a ekologické jednání cílových skupin, za účelem respektování ochrany životního prostředí. Ochrana přírody by měla být přijímána jako veřejný zájem a obyvatelé Prahy musí mít možnost přímého kontaktu s přírodou. Zároveň jsou též demokraticky, transparentně a v obecném zájmu vykonávány rozhodnutí týkající se oblasti životního prostředí u všech subjektů na území hl. m. Prahy. Integrovaný funkční systém EVVO respektuje a zahrnuje všechny cílové skupiny a vytváří u nich vstřícný postoj k životnímu prostředí.

Vize koncepce EVVO hl. m Prahy navazuje na cíl Státního programu EVVO ČR: „*vybudovat komplexní fungující systém environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice, který se pozitivně projeví v šetrnějším přístupu společnosti k životnímu prostředí, a v důsledku toho také snížením nutných nákladů na životní prostředí a zapojení veřejnosti do řešení a odstraňování problémů životního prostředí.*”

5.3 Prioritní oblasti

Prioritní oblasti se stanovují na základě přímého vztahu k naplnění celkové vize koncepce. To znamená, že tyto prioritní oblasti musí mít přímý příčinný vztah k této vizi, neboli jejich souběžným působením bude v dlouhodobém horizontu vize naplněna.

Prioritní oblasti mají definován jasný obsah a časový limit, po kterém musí být vyhodnotitelné.

Mezi prioritní oblasti této koncepce patří:

Prioritní oblast 1: Vzdělávání, výchova a odborné zázemí EVVO

Prioritní oblast 2: Poskytování informací o aktivitách environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Prioritní oblast 3: Systém financování aktivit environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Prioritní oblast 4: Pozitivní motivace k ekologicky šetrnému jednání a propagace aktivit EVVO

Prioritní oblast 5: Komunikace v oblasti EVVO

Prioritní oblast 6: Dostatek vhodných ploch pro realizaci EVVO

Pro každou prioritní oblast budou stanovena opatření, která jsou nutná pro dosažení cílů, definovaných u každé prioritní oblasti. Tato opatření budou vycházet ze současných potřeb cílových skupin, zainteresovaných subjektů a SWOT analýzy.

Prioritní oblast 1 (P1) : VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVA A ODBORNÉ ZÁZEMÍ EVVO

Specifický cíl:

Vytvoření nabídky a podpora rozvoje vzdělávacích, výchovných a osvětových aktivit pro všechny cílové skupiny, která je aktuální, dostupná a srozumitelná, atraktivní, odborně zajišťovaná a kvalitně prováděná všemi subjekty, které se zaměřují na oblast EVVO včetně MHMP a úřadů městských částí.

Aktuálnost vzdělávacích, výchovných a osvětových aktivit bude odpovídat reakci na vývoj poptávky po těchto programech, a také bude zohledňovat specifika Prahy. Současně bude uzpůsobena cílovým skupinám, tak, aby byla lehce pochopitelná a srozumitelná, diferencovaná pro různé cílové skupiny včetně toho, že bude nabízet konkrétní výstupy, pomůcky a nástroje pro činnost, jednání a aktivní zapojení cílových skupin. Kvalita nabízených aktivit bude ověřována zpětnou vazbou.

Tato prioritní oblast bude naplňována především prostřednictvím následujících **opatření**:

P1.1 Vytipování specifických regionálních („pražských“) témat

P1.2 Zajištění odborných a kvalifikovaných poznatků z oblasti EVVO se zaměřením na specifické problémy hl. m. Prahy

P1.3 Realizace kvalitních vzdělávacích programů EVVO pro školy

P1.4 Realizace vzdělávacích programů EVVO pro pedagogy, veřejnou správu a další skupiny

P1.5 Monitoring stavu EVVO v jednotlivých sektorech a zpětná vazba od cílových skupin

P1.6 Ediční a publikační činnost v oblasti EVVO

P1.7 Místní systémy EVVO

Určení zaměření jednotlivých opatření na cílové skupiny uvádí následující tabulka⁸:

Opatření	Cílová skupina			
	Děti, mládež a odborní pracovníci	Veřejnost	Veřejná správa	Podniková sféra a podnikatelé
P1.1 Vytipování specifických regionálních („pražských“) témat				
P1.2 Zajištění odborných a kvalifikovaných poznatků z oblasti EVVO se zaměřením na specifické problémy hl. m. Prahy				
P1.3 Realizace kvalitních vzdělávacích programů EVVO pro školy				
P1.4 Realizace vzdělávacích programů EVVO pro pedagogy, veřejnou správu a další skupiny				
P1.5 Monitoring stavu EVVO v jednotlivých sektorech a zpětná vazba od cílových skupin				
P1.6 Ediční a publikační činnost v oblasti EVVO				
P1.7 Místní systémy EVVO				

Opatření:

P1.1 Vytipování specifických regionálních („pražských“) témat

Stručný popis situace

Vedle obecných témat, na které se zaměřují programy a aktivity EVVO je zapotřebí vybrat konkrétní témata týkající se životního prostředí Prahy. Vzhledem ke specifickým velkoměstskému prostředí je nutné zaměřit pozornost na aktuální specificky regionální, tzn. „pražská“, témata, jako jsou např. nedostatek kontaktu obyvatel velkoměsta s přírodou ve velkoměstě, doprava ve velkoměstě, svaz odpadů ve velkoměstě, apod. Tato témata se mohou v horizontu několika let aktualizovat a měnit

⁸ tmavě vyplněná pole v tabulce označují, že opatření je určeno uvedené cílové skupině

v souvislosti s potřebami jejich řešení. Vybraná témata mohou sloužit jako podklad pro výběr projektů v rámci grantových řízení. Současně bude provedena analýza jednotlivých vzdělávacích programů, které se na takto vytipovaná specifická témata soustředí.

Cíle opatření

- Přehled o tématech EVVO, které budou součástí vzdělávacích programů pro cílové skupiny

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Vytvoření seznamu obecných a aktuálních (regionálních) témat a nabídky programů a aktivit se vztahem k těmto tématům

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Seznam obecných a aktuálních (regionálních) témat
- Různorodost (počet) cílových skupin podlejších se na vytipování regionálních témat

Cílové skupiny:

- Veřejná správa

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Nestátní neziskové organizace
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- Kulturně vzdělávací zařízení (Knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady, hvězdárny, planetárium)
- Úřady MČ Prahy
- Podnikatelské subjekty
- Odborné ústavy a organizace
- Média (sdělovací prostředky)
- Školy všech stupňů a školská zařízení

Doba trvání

- Do 31. 12. 2005 a pravidelná aktualizace každé 2 – 3 roky

Financování

- Rozpočet HMP
- Rozpočet MČ

Vazba na ostatní opatření

- P3.1, P3.2, P3.3, P3.5, P1.2, P1.3, P1.4

P1.2 Zajištění odborných a kvalifikovaných poznatků z oblasti EVVO se zaměřením na specifické problémy hl. m. Prahy

Stručný popis situace

Jedním z předpokladů kvalitních vzdělávacích programů a aktivit v oblasti EVVO jsou profesionální a odborně zdatní lektori, pedagogové a další výchovní pracovníci. Jejich systematické vzdělávání v EVVO je zapotřebí zakládat na aktuálních poznatcích a zkušenostech v oblasti ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje, na použití různých efektivních metod a technik výuky z jiných regionů či zemí EU, které bude možné uplatnit pro specifika hlavního města Prahy. U pracovníků veřejné správy bude důležité jejich pravidelné systematické proškolení a informování.

Pro dosažení účinnosti systému EVVO je potřeba zajistit rozmanitost nabídky, tak aby uměla oslovit nejrozličnější skupiny a jednotlivce. Toho můžeme dosáhnout výběrem nejrozličnějších způsobů vzdělávání, výchovy a osvěty – vedle převažujících monologických forem (výklad, frontální vyučování, tisk) můžeme dát přednost nejrozličnějším formám výchovy zkušeností a prožitkem, dialogických (diskusních) forem (besedy, kulaté stoly), zábavným formám na pomezí vzdělávání a hry / zábavy apod.

Pro tento účel vznikne samostatný plán, který bude definovat „vědomostní minimum“ v oblasti životního prostředí, ekologie a udržitelného rozvoje vytvořené ve spolupráci s odbornými ústavy, institucemi, vysokými školami apod., které mají dostatečný odborný potenciál, zabývají se výzkumem či praktickými činnostmi v oblasti EVVO. Vedle této spolupráce bude nezbytné sledovat u nás i v zahraničí používané metody vzdělávání v oblasti EVVO tak, aby byla možná jejich případná implementace do vzdělávacích programů na území hlavního města Prahy.

Cíle opatření

- Využití nejnovějších, případně osvědčených metod pro EVVO na území hlavního města Prahy
- Spolupráce s odpovědnými vedoucími pracovníky veřejné správy
- Spolupráce s odbornými institucemi a vysokými školami v oblasti EVVO
- Vytvoření „vědomostního minima“ v oblasti EVVO pro různé cílové skupiny

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Příprava a realizace systematického plánu s určením vědomostního minima vědomostí pro jednotlivé cílové skupiny z oblasti životního prostředí, udržitelného rozvoje a dalších oblastí souvisejících s EVVO
- Navázání spolupráce s odbornými vzdělávacími institucemi při zavádění metod a technik výuky
- Zpracování seznamu doporučených technik, metod a forem pro vzdělávací programy a aktivity EVVO
- Monitorování současných trendů v EVVO v ostatních regionech ČR a EU
- Pravidelné školení a semináře pro vedoucí pracovníky ve školství, veřejné správě a podnikatelské sféře

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Počet dlouhodobě spolupracujících odborných institucí a organizací při vytváření „vědomostního minima“ pro cílové skupiny
- Počet organizací uskutečňujících programy EVVO, které uplatňují doporučené metody EVVO
- Počet realizovaných školení a počet jejich účastníků

Cílové skupiny:

- Děti, mládež a odborníci
- Veřejnost
- Veřejná správa

Garant a spolupráce

- MHMP
- Úřady MČ
- Pedagogické centrum
- MŽP, MŠMT, popř. další ministerstva
- Vysoké školy a odborné vzdělávací instituce
- Ostatní krajské úřady

Doba trvání

- 2005 – 2015, pravidelná periodická revize a aktualizace každé 3 - 4 roky

Financování

- Rozpočet HMP
- podpůrné programy ČR a EU

Vazba na ostatní opatření

- P1.1; P1.3; P1.4, P1.5; P1.6

P1.3 Realizace kvalitních vzdělávacích programů EVVO pro školy

Stručný popis situace

Zajištění kvalitních vzdělávacích programů je možné realizovat na základě dobrého zázemí organizace či instituce, která program uskutečňuje, a především kvalitními lidskými zdroji (lektory). Proto je toto opatření soustředěno na pravidelné vytváření nabídky vzdělávacích aktivit pro lektory EVVO a další pracovníky, kteří se touto oblastí zabývají.

Výukové programy EVVO jsou určeny především školám všech stupňů a postaveny primárně na využití aktivních terénních aktivit a pobytu v přírodě, výchovy prostřednictvím osobních zkušeností, demonstračních příkladů a stávajících naučných stezek, a to nejen izolovaně, ale i ve vzájemné návaznosti ve formě dlouhodobého a intenzivního působení. Současně je důležité začlenit environmentální problematiku do výuky jednotlivých předmětů ve škole a do praktických činností, případně vytvoření samostatného předmětu. Zajištění a příprava bude probíhat ve spolupráci a na základě výměny zkušeností lektorů EVVO, školních koordinátorů EVVO a středisek ekologické výchovy. Podpora kvalitních výukových programů na území hlavního města bude též realizována prostřednictvím grantového programu, který stanoví konkrétní podmínky pro výběr takovýchto programů. V tomto opatření mohou významnou roli sehrát sítě škol zabývajících se EVVO.

Vzdělávací programy budou využívat specifická „regionální“ témata definovaná v rámci opatření 1.1.

Cíle opatření

- Dostatečný počet kvalitních výukových programů EVVO s odbornými lektory a plošným pokrytím území hlavního města Prahy

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Zajištění školení pro lektory EVVO
- Pravidelné hodnocení a odměňování kvalitních programů EVVO a pořádajících organizací
- Vytvoření databáze vzdělávacích programů v oblasti EVVO na území hl. města Prahy
- Evidování počtu účastníků vzdělávacích programů (včetně účasti škol) a hodnocení jejich spokojenosti s výukovým programem
- Zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO
- Podpora sítí škol se zaměřením na EVVO při přípravě nabídky vzdělávacích programů
- Podpora ekologických výukových programů a školních ekologických projektů

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Počet realizovaných vzdělávacích programů EVVO na školách
- Počet organizací realizujících vzdělávací programy EVVO
- Počty škol a žáků účastnících se programů EVVO
- Počty škol se školním plánem EVVO
- Počty škol zapojených v sítích EVVO

Cílové skupiny:

- Veřejnost (např. zájmové organizace - nestátní neziskové organizace, zájmové svazy, apod.)
- Děti, mládež a odborníci (vychovatelé a dobrovolní vedoucí mimoškolních kolektivů dětí a mládeže, koordinátoři EVVO)

Garant a spolupráce

- MHMP
- Úřady MČ
- Pedagogické centrum
- MŽP, MŠMT, popř. další ministerstva
- Ostatní krajské úřady

Doba trvání

- 2005 – 2015, každoroční monitoring stavu

Financování

- Rozpočet HMP
- Podpůrné programy ČR a EU
- Nadace a nadační fondy
- Sponzorské dary

Vazba na ostatní opatření

- P1.1; P1.2; P1.4; P1.6, P3.1, P3.2, P3.3, P3.5, P6.1, P6.2, P6.3

P1.4 Realizace vzdělávacích programů EVVO pro pedagogy, veřejnou správu a další skupiny

Stručný popis situace

Prostřednictvím tohoto opatření budou realizovány vzdělávací aktivity (semináře, workshopy, setkání, pracovní jednání, apod.), které se budou zaměřovat na pracovníky, kteří působí ve školských zařízeních, popř. svými rozhodnutími mohou ovlivňovat širší zavedení aktivit EVVO do škol či jiných institucí, např. veřejné správy. U podnikatelského sektoru může prostřednictvím takovýchto vzdělávacích aktivit dojít k propojení nebo případné doplnění vlastních vzdělávacích programů pro zaměstnance podniků a firem.

Cíle opatření

- Dostatečné povědomí o EVVO a jeho zavádění ve školských zařízeních, v oblasti veřejné správy a podnikatelském sektoru

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Školení pracovníků veřejné správy, koordinátorů EVVO,
- Semináře pro pedagogy
- Setkání s vedoucími pracovníky škol
- Workshop pro podnikatele
- Pravidelné setkání se zastupiteli HMP a MČ
- Propojení na profesní vzdělávání v podnicích

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Počet realizovaných vzdělávacích akcí
- Počet účastníků podle cílových skupin
- Počet subjektů realizujících dílčí aktivity EVVO

Cílové skupiny:

- Děti, mládež a odborní pracovníci (pedagogové, vychovatelé a dobrovolní vedoucí mimoškolních kolektivů dětí a mládeže, vedoucí pracovníci ve školství)
- Veřejnost
- Veřejná správa (zastupitelé hl. m. Prahy a MČ, zaměstnanci veřejné správy)
- Podniková sféra a podnikatelé (zaměstnanci podniků, management podniků, (odborové svazy a profesní organizace)

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Nestátní neziskové organizace (např. Střediska ekologické výchovy)
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- Odborné ústavy a organizace
- Podnikatelské subjekty

Doba trvání

- 2005 – 2015

Financování

- Rozpočet HMP
- Podpůrné programy ČR a EU
- Nadace a nadační fondy
- Sponzorské dary

Vazba na ostatní opatření

- P1.1, P1.2, P1.3, P1.6, P3.1, P3.2, P3.3, P3.5, P6.3

P1.5 Monitoring stavu EVVO v jednotlivých sektorech a zpětná vazba od cílových skupin

Stručný popis situace

Průběžné a pravidelné sledování stavu EVVO na území hlavního města Prahy bude sloužit jako podklad pro další zaměření aktivit, popř. vytváření nových programů, činností a akcí. Především je třeba se zaměřit na hodnocení stavu EVVO na pražských VŠ, např. při přípravě budoucích učitelů, a pokračovat v průzkumu plnění metodického pokynu MŠMT k EVVO na základních a středních školách a školských zařízeních. Průběžně je třeba monitorovat stav EVVO v dalších sektorech a u dalších cílových skupin (veřejná správa, veřejnost, podniková sféra). Důležité je též soustředit se na získání zpětné vazby od samotných cílových skupin. Na základě jejich připomínek je možné aktivity EVVO aktualizovat a přizpůsobovat tak, aby se jejich účinek zvyšoval. Sumarizace výsledků monitoringu budou součástí výroční zprávy o životním prostředí, kterou vydává MHMP.

Cíle opatření

- Sledování trendů EVVO u jednotlivých cílových skupin
- Naplňování doporučení v oblasti EVVO pro školy a školská zařízení

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Dotazníkový průzkum
- Sledování programové nabídky SEV a dalších organizací se zaměřením na EVVO
- Vytvoření aktuální databáze stavu EVVO v jednotlivých sektorech
- Vytvoření možnosti vyjádření zpětné vazby od cílových skupin

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Většina programů a akcí pro veřejnost na území hlavního města Prahy je v souladu s doporučeními MŠMT, MŽP či MHMP
- Počet připomínek a doporučení k aktivitám EVVO (zpětná vazba) od cílových skupin

Cílové skupiny:

- Děti, mládež a odborníci (mateřské školy, pedagogové, vychovatelé a dobrovolní vedoucí mimoškolních kolektivů dětí a mládeže, koordinátoři EVVO, vedoucí pracovníci ve školství)
- Veřejnost (zájmové organizace - nestátní neziskové organizace, zájmové svazy, apod.)
- Veřejná správa
- Podniková sféra a podnikatelé

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Nestátní neziskové organizace
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- další subjekty EVVO (hvězdárna, zoo apod.)

Doba trvání

- Do 31.12. 2005 a dále 1x za tři roky

Financování

- Rozpočet HMP

Vazba na ostatní opatření

- P1.2

P1.6 Ediční a publikační činnost v oblasti EVVO

Stručný popis situace

Publikační činnost v oblasti EVVO je důležitý doplněk pro většinu vzdělávacích, výchovných i osvětových aktivit v oblasti životního prostředí. Proto i podpora kvalitních publikací, letáků, tištěných výukových materiálů, ročenek, časopisů, webových stránek a informačních serverů je jedním ze základních článků EVVO. Publikační činnost by vždy měla být přizpůsobena cílové skupině, pro níž je určena.

Cíle opatření

- Zajištění doplňkových tištěných a elektronických materiálů (internet) jako součást aktivit a programů EVVO
- Informování obyvatel Prahy o stavu životního prostředí v Praze

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Vydávání ročenky o stavu životního prostředí v Praze
- Tištěné publikace
- Letáky
- Odborné publikace
- Pracovní listy ke vzdělávacím programům EVVO
- Panely naučných stezek a informační tabule
- Webové stránky a servery o životním prostředí a EVVO

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Počet a druh vydaných, distribuovaných a prodaných publikací za rok
- Počet organizací podílejících se na přípravě a vydávání publikací a elektronických médií

Cílové skupiny:

- Děti, mládež a odborníci
- Veřejnost
- Veřejná správa
- Podniková sféra a podnikatelé

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Školy všech stupňů a školská zařízení
- Pedagogické centrum
- Úřady MČ Prahy
- Nestátní neziskové organizace
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- Kulturně vzdělávací zařízení (Knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady,...)
- Podnikatelské subjekty
- Odborné ústavy a organizace
- Média (sdělovací prostředky)

Doba trvání

- 2005 – 2015

Financování

- Rozpočet HMP
- Podpůrné programy ČR a EU
- nadace a nadační fondy
- sponzorské dary

Vazba na ostatní opatření

- P1.1, P1.2, P1.3, P1.4

P1.7 Místní systémy EVVO

Stručný popis situace

Krajská koncepce EVVO je základem pro rozvoj místních systémů environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (jedná se o místní koncepce EVVO na úrovni městských částí). Tyto systémy se budou vytvářet na území jednotlivých městských částí a budou se zabývat podrobným rozpracováním aktivit EVVO na místní úrovni a zároveň budou vycházet z Koncepce EVVO.

Cíle opatření

- Vznik koncepcí (plánů) EVVO pro městské části jejich propojenost s ostatními koncepcemi a dokumenty,
- Metodická podpora veřejné správy na úrovni městských částí při tvorbě vlastních místních koncepcí EVVO.

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Vytvoření metodického pokynu pro vytváření místních koncepcí EVVO
- Poradenství a konzultace městským částem při zpracování koncepce EVVO
- Zpracování koncepce EVVO pro MČ

Cílové skupiny:

- Veřejná správa

Garant a spolupráce

- MHMP
- Úřady MČ

Doba trvání

- 2008

Financování

- Rozpočty MČ
- Rozpočet HMP

Vazba na ostatní opatření

- P1.1

Prioritní oblast 2 (P2) : POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ O AKTIVITÁCH ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY A OSVĚTY

Specifický cíl:

Zajištění jednoduchého přístupu ke kvalitním informacím o aktivitách EVVO kombinací různých forem a způsobů informování pro obyvatele Prahy.

Cílovým stavem této prioritní oblasti je, aby v roce 2015 obyvatele Prahy byli informováni o aktivitách EVVO, o možných finančních zdrojích, výchovných a vzdělávacích a osvětových programech z oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje. Současně bude mít většina cílových skupin dostatečné povědomí o tom, kde je možné získat potřebné informace o EVVO a životním prostředí se vztahem k území hlavního města Prahy, a to včetně kontaktů na subjekty EVVO, MHMP a úřady MČ. V této oblasti bude zajištěna spolupráce s médii na průběžném a dlouhodobém informování o EVVO. Bude též provedena důkladná analýza potřeb cílových skupin EVVO (potřebnost informací, množství, rozsah a dostupnost, způsoby / formy informování) tak, aby bylo zajištěno skutečně efektivní „zasazení“ konkrétní cílové skupiny. Z tohoto důvodu bude též kladen důraz na dostatečnou atraktivnost a poutavost informací a výběru formy jejich zveřejňování.

Tato prioritní oblast bude naplňována především prostřednictvím následujících **opatření**:

P2.1 Zpracování analýzy způsobu a potřeb informování

P2.2 Využívání tištěných médií pro přenos informací o aktivitách EVVO

P2.3 Využívání elektronických a ostatních médií pro přenos informací o aktivitách EVVO

P2.4 Přizpůsobení formy sdělování informací cílovým skupinám a zvýšení jejich atraktivnosti

P2.5 Aktivní přímé předávání informací

P2.6 Přijímání informací z přírodního prostředí a schopnost vhodné reakce na ně

Určení zaměření jednotlivých opatření na cílové skupiny uvádí následující tabulka⁹:

Opatření	Cílová skupina			
	Děti, mládež a odborní pracovníci	Veřejnost	Veřejná správa	Podniková sféra a podnikatelé
P2.1 Zpracování analýzy způsobu a potřeb informování				
P2.2 Využívání tištěných médií pro přenos informací o aktivitách EVVO				
P2.3 Využívání elektronických a ostatních médií pro přenos informací o aktivitách EVVO				
P2.4 Přizpůsobení formy sdělování informací cílovým skupinám a zvýšení jejich atraktivnosti				
P2.5 Aktivní přímé předávání informací				
P2.6 Přijímání informací z přírodního prostředí a schopnost vhodné reakce na ně				

Opatření:

P2.1 Zpracování analýzy způsobu a potřeb informování

Stručný popis situace

Důležitým předpokladem pro účinné informování obyvatel Prahy je znalost vhodných a efektivních způsobů informování, které budou vždy adaptovány na konkrétní cílovou skupinu tak, aby zohledňovala jejich zvyklosti, věkovou strukturu, dále byla přizpůsobena jejich zájmům a kulturně-sociálním potřebám.

Tato analýza ukáže, do jaké míry je vhodné investovat finanční prostředky do různých „nosičů“ informací a jak na ně budou reagovat jednotlivé cílové skupiny. Tímto způsobem docílíme vhodného

⁹ tmavě vyplněná pole v tabulce označují, že opatření je určeno uvedené cílové skupině

a efektivního vynakládání finančních prostředků ze strany HMP, popř. dalších subjektů, které budou pověřeny zajištěním informování o aktivitách EVVO.

Cíle opatření

- Přizpůsobení obsahu a formy informování jednotlivým cílovým skupinám.
- Efektivní financování nástrojů určených pro informování.

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Zajištění výběrového řízení na zpracování analýzy způsobu a potřeb informování
- Zpracování analýzy způsobu a potřeb informování za účasti zástupců různých cílových skupin
- Pravidelná aktualizace analýzy způsobu a potřeb informování každé 3 – 4 roky

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Odborná analýza zpracovaná subjektem se zaměřením na práci s veřejností a public relations (PR).

Cílové skupiny:

- Veřejná správa

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Média (sdělovací prostředky)
- Školy všech stupňů a školská zařízení
- Pedagogické centrum
- Úřady MČ
- Nestátní neziskové organizace
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- Kulturně vzdělávací zařízení (Knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady,...)
- Podnikatelské subjekty
- Odborné ústavy a organizace

Doba trvání

- Do 30. 6. 2005, aktualizace každé 3 – 4 roky

Financování

- Rozpočet HMP
- Podpůrné programy ČR a EU
- Nadace a nadační fondy
- Sponzorské dary

Vazba na ostatní opatření

- P2.2, P2.3, P2.4, P2.5

P2.2 Využívání tištěných médií pro přenos informací o aktivitách EVVO

Stručný popis situace

Zpravodaje městských částí a další místní tištěná média hrají významnou roli při informování obyvatel Prahy, kteří se více dokáží přijímat popisovaný stav událostí a reagují na aktivity, které se odehrávají v bezprostředním okolí jejich bydliště. Proto se tato média hodí též pro zprostředkování informací o aktivitách EVVO, především pak v jednotlivých městských částech. Vedle „lokálních“ zpravodajů je však možné využít též odborné časopisy, věstníky úřadů, informační turistické materiály vydávané MHMP a další média pro oslovení dalších cílových skupin.

Cíle opatření

- Informování cílových skupin o EVVO a životním prostředí prostřednictvím tištěného média, které je jimi nejvíce čtené

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Zajištění pravidelné rubriky (přílohy) v Listech Prahy
- Vydávání tiskových zpráv k důležitým akcím EVVO v Praze
- Vydávání článků ve zpravodajích městských částí
- Využívání stávajících periodik k informování o aktivitách EVVO (Zpravodaj ekologické výchovy Sisyfos, apod.)
- Zajištění článků v denících (Metro, apod.) a dalším periodickém tisku
- Zajištění vlastní samostatné přílohy pro Prahu v celostátních periodických zaměřených na EVVO (např. v časopisu pro ekogramotnost „Bedrník“)
- Zajištění zveřejnění „Souhrnné zprávy o počtu informování o aktivitách EVVO na území hl. m. Prahy“ ve vydáních Listů Prahy a zpravodajů městských částí, v celostátních denících s regionální přílohou, v informačních turistických materiálech vydávaných MHMP.

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Počet prodaných výtisků za rok, popř. náklad a způsob distribuce tištěného média
- Počet uveřejněných článků s tematikou EVVO za rok

Cílové skupiny

- Děti, mládež a odborníci
- Veřejnost
- Veřejná správa
- Podniková sféra a podnikatelé

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Média (sdělovací prostředky)
- Úřady Městských částí Prahy
- Nestátní neziskové organizace
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- Kulturně vzdělávací zařízení (Knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady,...)

Doba trvání

- 2005 – 2015, průběžně

Financování

- Rozpočet HMP
- Podpůrné programy ČR a EU
- Nadace a nadační fondy
- Sponzorské dary

Vazba na ostatní opatření

- P2.1, P2.4

P2.3 Využívání elektronických a ostatních médií pro přenos informací o aktivitách EVVO

Stručný popis situace

Elektronická média patří mezi velmi progresivní a rychlé zprostředkovatele informací. Pro přenos informací o EVVO, různých vzdělávacích programech a aktivitách, nabídce jednotlivých subjektů EVVO na území hlavního města je vytvoření samostatného internetového portálu shromažďujícím

relevantní typ informací a odkazů s pravidelnou aktualizací. Mezi další média s možností využití pro EVVO patří televize a rozhlas.

Cíle opatření

- Pro informování o aktivitách EVVO na území hlavního města Prahy je využíván internet, televize a rozhlas.

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Vytvoření a realizace plánu televizních a rozhlasových vystoupení (rozhovory a pořady k aktuálním tématům EVVO v Praze)
- Vytvoření samostatného internetového portálu EVVO pro Prahu
- Pravidelná aktualizace informací o aktivitách EVVO na internetu
- Uveřejnění databáze všech aktivit EVVO na samostatném internetovém portále EVVO
- Vytvoření a uveřejnění databáze programů EVVO a pilotních projektů škol a školských zařízení,
- Vytvoření a uveřejnění adresáře subjektů EVVO
- Zajištění propojení internetového portálu o EVVO na stávající internetové portály a vzájemná výměna informací (např. v rámci Kalendáře akcí na portálu EkoList po drátě)

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Počet návštěvníků internetových stránek, sledovanost pořadů TV a poslechovost rádií

Cílové skupiny:

- Děti, mládež a odborníci
- Veřejnost
- Veřejná správa

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Média (sdělovací prostředky)
- Úřady MČ
- Nestátní neziskové organizace
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- Kulturně vzdělávací zařízení (knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady,...)

Doba trvání

- Do 30. 6. 2005, pravidelná aktualizace

Financování

- Rozpočet HMP
- Příjem z poskytování reklamního prostoru na internetu

Vazba na ostatní opatření

- P2.1, P2.4, P5.1

P2.4 Přizpůsobení formy sdělování informací cílovým skupinám a zvýšení jejich atraktivnosti

Stručný popis situace

Jednotlivé cílové skupiny, uvedené v analytické části dokumentu, jsou v současné době zahlceny množstvím informací a nabídek, které se snaží upoutat jejich pozornost a získat jejich zájem. Pokud mají aktivity EVVO oslovit co nejvíce zástupců vybrané cílové skupiny, pak obsah a forma by měla vyhovovat zájmům, potřebám a věku konkrétní vytipované skupiny. Způsob podání informace může velmi ovlivnit návštěvnost programů EVVO, popř. podnítit další zájem o přírodu či aktivní zapojení do její ochrany.

Cíle opatření

- Sdělovaná informace je přizpůsobena věku, zájmům a potřebám jednotlivých cílových skupin je pro ně zajímavá a účinná.

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Vypracování podrobné analýzy cílových skupin, jejich zájmů a potřeb z pohledu EVVO, životního prostředí a udržitelného rozvoje.
- Návrh doporučení pro rozsah, obsah a formu sdělování informací jednotlivým cílovým skupinám
- Vypracování podrobné analýzy dovedností a znalostí pracovníků informačních center o EVVO a vytvoření manuálu pro pracovníky těchto informačních center (jak poskytovat informace o EVVO, ŽP, apod.)

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Počet zájemců o informace z jednotlivých cílových skupin narůstá
- Počet účastníků aktivit EVVO se zvyšuje

Cílové skupiny:

- Děti, mládež a odborníci
- Veřejnost
- Veřejná správa
- Podniková sféra a podnikatelé

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Pedagogické centrum
- Nestátní neziskové organizace
- Kulturně vzdělávací zařízení (Knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady,...)
- Odborné ústavy a organizace
- Média (sdělovací prostředky)

Doba trvání

- Do 30. 11. 2005, aktualizace každé 3 – 4 roky

Financování

- Rozpočet HMP
- Podpůrné programy ČR a EU

Vazba na ostatní opatření

- P2.1; P2.2; P2.3; P2.5

P2.5 Aktivní přímé předávání informací

Stručný popis situace

Předávání informací prostřednictvím tištěných či elektronických médií je činností většinou pasivní, bez přímého kontaktu s veřejností a jednotlivými cílovými skupinami. Proto se tyto způsoby informování kombinují s aktivními formami, např. prostřednictvím telefonického poskytnutí informací (typu „zelená linka“) nebo poradenstvím na místech k tomu určených (informační centra, ekoporadny apod.). V Praze je též plánován vznik samostatného Centra environmentálních informací¹⁰, které bude plnit též výše uvedené činnosti.

Průběžné informování o aktivitách EVVO je možné též uskutečnit v rámci příležitostných akcí, jako jsou odborné semináře, workshopy, pracovní setkání, veletrhy a výstavy, zasedání odborných komisí, výborů, rad, apod. Takovýto způsob předávání informací může pomoci při získání podpory pro aktivity EVVO u podnikatelských či jiných subjektů či potenciálních partnerů.

¹⁰ jedno z navržených opatření v rámci připravovaného Plánu odpadového hospodářství pro hl. m. Prahu

Cíle opatření

- Informace o EVVO a životním prostředí v Praze jsou dostupné pro obyvatele Prahy, a to prostřednictvím přímého kontaktu

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Průběžné konání neformálních schůzek, setkání, prezentace výsledků aktivit pro podnikatelské subjekty, zastupitele a další organizace a instituce
- Vytvoření a provoz Centra environmentálních informací hl. m. Prahy
- Vytvoření a provoz telefonického podávání informací o EVVO a životním prostředí v Praze prostřednictvím „Zelené linky“
- Distribuce informací o EVVO na informační centra, která jsou provozována MHMP - rozšíření nabídky stávajících informačních materiálů
- Spolupráce s ostatními informačními centry na území hl. m. Prahy
- Podpora a rozvoj ekoporadenství

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Počet zájemců o informace o EVVO na informačních centrech meziročně narůstá
- Počet oslovených subjektů, neformálních schůzek, prezentací za účelem získání podpory pro EVVO

Cílové skupiny

- Děti, mládež a odborníci
- Veřejnost
- Veřejná správa
- Podniková sféra a podnikatelé

Garant a spolupráce

- MHMP
- Úřady MČ
- Nestátní neziskové organizace
- Kulturně vzdělávací zařízení (Knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady,...)
- Média (sdělovací prostředky)

Doba trvání

- 2005 – 2015

Financování

- Rozpočet HMP
- Podpůrné programy ČR a EU

Vazba na ostatní opatření

- P2.4

P2.6. Přijímání informací z přírodního prostředí a schopnost vhodné reakce na ně

Stručný popis situace

Těžiště života městského člověka se doposud přesouvalo do umělého (neživého) prostředí interiérů a do silně urbanizovaných prostor města. Obyvatelé tak často ztrácejí přímý kontakt s přírodním prostředím a tím i dostatečný cit pro „potřeby“ přírodního prostředí, což se může projevit např. v nevhodném plánování zelených ploch, popř. nevhodným rozmístěním staveb na úkor zelených ploch apod. Přírodní prostředí je zdrojem informací, které je potřeba respektovat a umět „číst“. K tomuto je nutné vytvořit podmínky, aby obyvatelé Prahy dokázali používat přírodní prostředí v jejich bezprostředním okolí jako informační zdroj, na který budou umět vhodně reagovat.

Cíle opatření

- Vytvoření podmínek pro znalosti obyvatel vyhledávat informace poskytovanými přírodním prostředím a informacemi o životním prostředí poskytovanými zprostředkovaně technikou.

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Preference projektů řešících vztah příroda - člověk
- Podpora vzniku naučných a cyklistických stezek s informacemi o ekologii i v daném místě včetně informace o tom, jak vnímat informace z přírodního prostředí

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Zvýšení počtu projektů EVVO realizovaných přímo v přírodním prostředí
- Zvýšení počtu informací a „návodů“ o vnímání přírody jako zdroje informací

Cílové skupiny

- Děti, mládež a odborníci
- Veřejnost
- Veřejná správa
- **Garant a spolupráce**
- **MHMP**
- Úřady MČ
- Nestátní neziskové organizace
- Kulturně vzdělávací zařízení (knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady,...)
- Média (sdělovací prostředky)
- Vědecké ústavy a instituce

Doba trvání

- 2005 – 2015

Financování

- Rozpočet HMP
- Podpůrné programy ČR a EU

Vazba na ostatní opatření

- P2.1, P2.2, P2.3, P2.4, P2.5, P6.3

Prioritní oblast 3 (P3) : SYSTÉM FINANCOVÁNÍ AKTIVIT ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY A OSVĚTY

Specifický cíl:

Vytvoření funkčního a dostatečně finančně zabezpečeného systému financování aktivit EVVO s podílem zdrojů hl. města Prahy, městských částí, podnikatelského sektoru, případně dalších zdrojů (národních i mezinárodních)

Systém financování EVVO na území hl. m. Prahy bude především zajišťovat dostatek zdrojů pro dlouhodobě udržitelné provádění aktivit EVVO, bude transparentní a motivující k efektivnímu vynakládání finančních prostředků. V rámci koordinace podpory EVVO ze strany HMP a MČ je vhodné zaměřit zdroje z jejich rozpočtu na aktivity celoměstského významu či rozsahu a dále na zajištění finanční stability subjektů, které provádějí aktivity v širším měřítku systematicky a celoročně. Finanční zdroje z MČ je vhodné více zaměřit na aktivity lokální povahy. Finanční podpora ze zdrojů HMP i MČ bude vázána na schopnost příjemců podpory zajistit určitý podíl financování aktivit EVVO z jiných zdrojů. Podpora ze zdrojů HMP nebo MČ by neměla překročit určité procento z celkových výdajů na podpořenou aktivitu. Příjemci podpory budou tímto motivováni k aktivnímu vyhledávání dalších zdrojů pro financování aktivit EVVO (nadace, podniky, účastníci aktivit EVVO), přičemž bude nutné zajistit vzájemnou koordinaci fundraisingových aktivit v souladu s opatřením P3.3. Do budoucna je tedy zapotřebí nastartovat vhodný systém fundraisingu pro aktivity EVVO souběžně se stávajícími grantovými systémy MHMP a úřadů MČ. Jedině tak je možné vytvořit skutečně funkční systém, který zároveň bude mít jasná pravidla pro následné přerozdělování finančních zdrojů.

Tato prioritní oblast bude naplňována především prostřednictvím následujících **opatření**:

P3.1 Zkvalitnění grantového systému MHMP a úřadů MČ pro aktivity EVVO

P3.2 Zavedení systému výběrových řízení pro projekty EVVO na území hl. m. Prahy

P3.3 Poradenství v oblasti fundraisingu pro EVVO s primárním zaměřením na podniky

P3.4 Zapracování předpokládaných výdajů EVVO do rozpočtu HMP

P3.5 Vznik a doplnění finančních systémů EVVO na úrovni jednotlivých městských částí

Určení zaměření jednotlivých opatření na cílové skupiny uvádí následující tabulka¹¹:

Opatření	Cílová skupina			
	Děti, mládež a odborní pracovníci	Veřejnost	Veřejná správa	Podniková sféra a podnikatelé
P3.1 Zkvalitnění grantového systému MHMP a úřadů MČ pro aktivity EVVO				
P3.2 Zavedení systému výběrových řízení pro projekty EVVO na území hl. m. Prahy				
P3.3 Poradenství v oblasti fundraisingu pro EVVO s primárním zaměřením na podniky				
P3.4 Zapracování předpokládaných výdajů EVVO do rozpočtu HMP a MČ				
P3.5 Vznik a doplnění finančních systémů EVVO na úrovni jednotlivých městských částí				

Opatření:

P3.1 Zkvalitnění grantového systému MHMP a úřadů MČ pro aktivity EVVO

Stručný popis situace

¹¹ tmavě vyplněná pole v tabulce označují, že opatření je určeno uvedené cílové skupině

Grantový systém MHMP je jedním z důležitých nástrojů pro dlouhodobou podporu kvalitních aktivit a programů EVVO na území hlavního města Prahy. V rámci tohoto systému je potřeba nadále pracovat na postupném zkvalitňování tohoto systému tak, aby se zvyšovala kvalita předkládaných a podpořených projektů EVVO. Je potřeba přehodnotit zaměření grantového systému na aktuální problémové oblasti a pravidelně systém aktualizovat. Současně je potřeba doplnit a přehodnotit žadatele o financování z grantového systému, tak, aby měly přístup všechny důležité subjekty EVVO resp. především dát možnost požádat o financování z grantu všem druhům nestátních organizací. Současně je potřeba v rámci výběru grantových témat a předložených žádostí spolupracovat s Poradní skupinou EVVO a s dalšími odborníky EVVO (např. s krajskými koordinátory EVVO, odborníky z mimopražských regionů, pracovníky relevantních institucí s celostátní působností (např. MŠMT, MŽP, ČEU, AOPK, apod.). Dále je nutné upravit časový harmonogram grantového schématu (přijímání, vyhodnocování, výběr a schvalování žádostí k podpoře) tak, aby byla zajištěna kontinuita finančních zdrojů alespoň pro subjekty provádějící aktivity EVVO systematicky a celoročně.

Důležité je též zavést grantová schémata u všech městských částí. Grantová schémata je vhodné navzájem propojit mezi jednotlivými MČ a hlavním grantovým schématem MHMP. Zkvalitnění grantového systému pro EVVO je třeba zajistit s využitím odborné prostřednictvím Poradní skupiny EVVO.

Cíle opatření

- Zkvalitnění grantového schématu pro EVVO
- Zavedení grantového schématu pro aktivity EVVO na MČ

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Úprava pravidel grantového schématu pro EVVO
- Zajištění transparentnosti grantového systému včetně uveřejňování výsledků
- Zpracování a schválení grantového schématu na jednotlivých MČ pro aktivity EVVO
- Stanovení grantových témat ve spolupráci s odbornou pracovní skupinou EVVO a zajištění každoroční aktualizace
- Stanovení kritérií pro výběr projektů v rámci grantového schématu a monitorovacích ukazatelů pro zajištění monitoringu realizace financovaných projektů z grantového schématu

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Schválení grantového systému zastupiteli hlavního města Prahy

Cílové skupiny:

- Veřejná správa
- Veřejnost

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Školy všech stupňů a školská zařízení
- Pedagogické centrum
- Ministerstva
- Nestátní neziskové organizace
- Střediska volného času a domy dětí a mládeže

Doba trvání

- Do 30. 6. 2005, aktualizace každé 3 - 4 roky

Financování

- Rozpočet HMP
- Podpůrné programy ČR a EU
- Nadace a nadační fondy
- Sponzorské dary

Vazba na ostatní opatření

- P2.2, P2.3, P3.3, P3.4, P3.5

P3.2 Zavedení systému výběrových řízení pro projekty EVVO na území hl. m. Prahy

Stručný popis situace

Množství a kvalitu projektů, které se zaměřují na oblast EVVO, může velmi významně podpořit systém výběrových řízení, který bude mít řádné a transparentní podmínky pro všechny případné realizátory, včetně nestátních organizací. Při výběru vhodného realizátora projektu formou zakázky by se mělo dbát na jeho vztah k životnímu prostředí, odbornost a reference a jeho kapacitu podobné projekty EVVO realizovat.

Cíle opatření

- Zkvalitnění a zvýšení počtu výběrových řízení pro všechny subjekty EVVO

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Zavedení otevřeného výběrového řízení pro EVVO
- Stanovení kritérií pro výběr projektů a monitorovacích ukazatelů pro zajištění monitoringu realizace financovaných projektů
- Výběr projektů ve spolupráci s Poradní skupinou EVVO

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Podíl subjektů, které podají během roku stížnost na nerovnost podmínek je nejvýše 5% z celkového počtu účastníků výběrového řízení.

Cílové skupiny:

- Veřejná správa
- Veřejnost

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Podnikatelské subjekty.

Doba trvání

- Do 30. 6. 2005, aktualizace každé 3-4 roky

Financování

- Rozpočet HMP
- Podpůrné programy ČR a EU
- Nadace a nadační fondy
- Sponzorské dary

Vazba na ostatní opatření

- P2.2, P2.3, P3.3, P3.4, P3.5

P3.3 Poradenství v oblasti fundraisingu pro EVVO s primárním zaměřením na podniky

Stručný popis situace

Poradenství v oblasti fundraisingu bude zajišťovat především hlavní koordinátor EVVO ve spolupráci se subjekty EVVO, pro které bude zajišťovat kontakt s potenciálními donory ochotnými podporovat EVVO, a to jak z podnikatelské sféry, tak neziskového sektoru (nadace, nadační fondy, apod.). Současně bude plnit funkci zprostředkovatele informací a napomůže subjektům EVVO

s fundraisingovými aktivitami (zajištění školení, setkání, kontakty apod.). Zároveň hlavní koordinátor bude subjekty EVVO motivovat k vzájemné spolupráci při komunikaci s nadačními či podnikatelskými subjekty.

Cíle opatření

- Zajištění poradenství v oblasti získávání finančních zdrojů na aktivity EVVO
- Průběžné informování subjektů EVVO o možnostech financování

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Průběžná kontrola účelného využití poskytnutých finančních prostředků
- Stanovení kontrolního systému financování včetně realizace projektu (vyžadování zpětné vazby od realizátorů podpořených projektů)
- Zajištění informačního centra o zdrojích financování EVVO v rámci samostatného internetového portálu EVVO
- Zajištění podpory dlouhodobých projektů EVVO
- Stanovení kritérií pro výběr projektů a monitorovacích ukazatelů pro monitoring realizace financovaných projektů
- Kontrola stanovení výběrových kritérií a monitorovacích ukazatelů financovaných projektů Poradní skupiny EVVO
- Zaměření systému financování na dlouhodobé projekty

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Pravidelné zasílání informací a komunikace se subjekty EVVO v oblasti fundraisingu

Cílové skupiny:

- Veřejnost
- Veřejná správa
- Podniková sféra

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Nestátní neziskové organizace
- Podnikatelské subjekty
- Odborné ústavy a organizace
- Média (sdělovací prostředky)

Doba trvání

- Do 30. 6. 2005, průběžně

Financování

- Rozpočet HMP a MČ

Vazba na ostatní opatření

- P2.3, P3.1, P3.2, P3.4, P3.5

P3.4 Zapracování předpokládaných výdajů EVVO do rozpočtu HMP a MČ

Stručný popis situace

Jedná se o jeden z úkolů vyplývajících ze státního programu EVVO ČR, na jehož základě HMP každoročně zapracuje položkové výdaje na EVVO do svého rozpočtu. To samé se bude uskutečňovat na úrovni jednotlivých městských částí.

Cíle opatření

- Úprava rozpočtu hl. m. Prahy a MČ o zařazení výdajů na aktivity EVVO a postupný nárůst této položky

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Zavedení a schválení položky EVVO v rozpočtu hl. m. Prahy zastupitelstvem
- Zavedení a schválení položky EVVO v rozpočtu MČ zastupitelstvem

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Rozpočty hlavního města Prahy a MČ mají vytvořenu samostatnou položku rozpočtu pro aktivity EVVO.

Cílové skupiny:

- Veřejná správa

Garant a spolupráce

- **MHMP a úřady MČ**
- Školy všech stupňů a školská zařízení
- Pedagogické centrum
- Nestátní neziskové organizace (např. Střediska ekologické výchovy)
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- Kulturně vzdělávací zařízení (knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady,...)
- Podnikatelské subjekty, odborné ústavy a organizace
- Média (sdělovací prostředky).

Doba trvání

- Do 30. 6. 2005, každoročně

Financování

- Rozpočet HMP a MČ

Vazba na ostatní opatření

- P3.5

P3.5 Vznik a doplnění finančních systémů EVVO na úrovni jednotlivých městských částí

Stručný popis situace

Pro zajištění efektivního vynakládání finančních prostředků na aktivity EVVO na území hlavního města je nezbytné vytvoření strukturovaného systému financování EVVO, založeného na této koncepci a na koncepcích EVVO jednotlivých městských částí podporující především aktivity lokálního významu.

Cíle opatření

- Kvalitní systém financování aktivit EVVO na MČ
- Propojené financování aktivit ochrany ŽP v rámci jedné MČ

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Úprava pravidel a zkvalitnění financování aktivit EVVO na MČ
- Kontrola účelného využití poskytnutých finančních prostředků na MČ
- Stanovení kritérií pro výběr projektů a monitorovacích ukazatelů pro monitoring realizace financovaných projektů na MČ

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Všechny městské části mají vypracovaný systém financování EVVO s uvedenými pravidly pro rozdělování finančních prostředků na aktivity EVVO.

Cílové skupiny:

- Veřejnost
- Veřejná správa
- Podniková sféra

Garant a spolupráce

- **MHMP a úřady MČ**
- Školy všech stupňů a školská zařízení
- Pedagogické centrum
- Nestátní neziskové organizace
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- Kulturně vzdělávací zařízení (knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady,...)
- Podnikatelské subjekty
- Odborné ústavy a organizace
- Média (sdělovací prostředky)

Doba trvání

- Do 30. 6. 2005, průběžně

Financování

- Rozpočet MČ
- Rozpočet HMP
- podpůrné programy ČR a EU
- nadace a nadační fondy
- sponzorské dary

Vazba na ostatní opatření

- P3.1, P3.2, P3.3, P3.4

Prioritní oblast 4 (P4) : POZITIVNÍ MOTIVACE K EKOLOGICKY ŠETRNÉMU JEDNÁNÍ A PROPAGACE AKTIVIT EVVO

Specifický cíl:

Motivace obyvatel Prahy k ekologickému jednání.

Pozitivní motivace k ekologickému jednání má význam pro oslovení co nejširšího spektra cílových skupin a zvýšení jejich zájmu o aktivity EVVO, životního prostředí na území hl. m. Prahy, a o činnosti související s udržitelným rozvojem. Společně s motivací je nutné aktivně se podílet na propagaci aktivit EVVO. Dobře zvolená propagace aktivit EVVO zvýší motivaci obyvatel Prahy k ekologickému jednání, chování a výchově.

Tato prioritní oblast bude naplňována především prostřednictvím následujících opatření:

P4.1 Činnosti Magistrátu HMP a úřadů městských částí jsou vzorem pro ekologické jednání

P4.2 Motivační soutěže pro obyvatele hl. m. Prahy

P4.3 Účinná a aktivní propagace aktivit EVVO

P4.4 Zapojení známých osobností jako vzorů pro „ekologické jednání“

Určení zaměření jednotlivých opatření na cílové skupiny uvádí následující tabulka¹²:

Opatření	Cílová skupina			
	Děti, mládež a odborní pracovníci	Veřejnost	Veřejná správa	Podniková sféra a podnikatelé
P4.1 Činnosti Magistrátu HMP a úřadů městských částí jsou vzorem pro ekologické jednání				
P4.2 Motivační soutěže pro obyvatele hl. m. Prahy				
P4.3 Účinná a aktivní propagace aktivit EVVO				
P4.4 Zapojení známých osobností jako vzorů pro „ekologické jednání“				

Opatření:

P4.1 Činnosti Magistrátu HMP a úřadů MČ jsou vzorem pro ekologické jednání

Stručný popis situace

Magistrát hlavního města Prahy, úřady městských částí a jimi zřizované organizace budou příkladem environmentálního chování a jednání pro ostatní instituce a podnikatelské subjekty, především v oblasti ekologizace veřejné správy (třídění odpadu, používání recyklovaných produktů, úsporných spotřebičů, atd.) a zavedení systémů environmentálního řízení. K tomuto však musí vzniknout jasná pravidla, kde bude přesně sděleno, co je žádoucí z hlediska takového vzorového jednání. MHMP bude v této věci komunikovat a spolupracovat se svými odbory a úřady MČ. MHMP též může vyžadovat plnění pravidel i po obyvatelích Prahy prostřednictvím realistických a splnitelných aktivit (např. při třídění odpadu je nutné vzít v úvahu množství a rozmístění dostatečného množství kontejnerů, příp. sběrných dvorů). Ekologizovaným organizacím a úřadům bude zajištěna patřičná publicita.

Cíle opatření

- Motivace a „návod“ pro další úřady, instituce a organizace k šetrnějšímu vztahu k životnímu prostředí.

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Vytvoření pravidel („metodiky“) pro ekologizaci úřadu
- Zavádění ekologizace úřadu v rámci MHMP a úřadů MČ

¹² tmavě vyplněná pole v tabulce označují, že opatření je určeno uvedeným cílovým skupinám

- Propagace a osvěta ekologizace úřadu vůči ostatním subjektům veřejné správy a podnikatelského sektoru

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Postupný nárůst počtu úřadů (MHMP, úřadů MČ) a dalších subjektů jednající podle stanovených pravidel ekologizace úřadu

Cílové skupiny:

- Veřejná správa
- Podnikatelský sektor

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Nestátní neziskové organizace
- Podnikatelské subjekty
- Média (sdělovací prostředky)

Doba trvání

- 2005 – 2015

Financování

- Rozpočet HMP
- Podpůrné programy ČR a EU

Vazba na ostatní opatření

- P4.3

P4.2 Motivační soutěže pro obyvatele hl. m. Prahy

Stručný popis situace

V pravidelných časových intervalech budou konány soutěže, které budou zaměřeny na činnosti vedoucí ke zvýšení environmentálního povědomí obyvatel Prahy. Prostřednictvím kvalitních odměn a zveřejňováním výherců v médiích budou obyvatelé Prahy motivováni se v co největším počtu zapojit do soutěží, přičemž se bude průběžně sledovat zpětná vazba od cílových skupin a podle ní též přizpůsobovat např. tématické zaměření a obtížnost soutěží.

Cíle opatření

- Postupný nárůst počtu obyvatel Prahy, kteří se prostřednictvím soutěží zajímají o aktivity EVVO na území hl. m. Prahy

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Vytvoření systému soutěží krátkodobých a dlouhodobých
- Zajištění odměn (finanční, materiállové, výhody, vzdělávání,...) pro jednotlivce, organizace, komunity
- Zajištění odměny nejlepších školních a studentských prací v oblasti ochrany životního prostředí
- Vytvoření systému pro pozitivní motivace jednotlivých cílových skupin, např. prostřednictvím udělování značky (certifikátu), cen, spolupráce na propagaci a jiných zvýhodnění

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Počet soutěží pro různé cílové skupiny za rok
- Počet účastníků soutěží

Cílové skupiny:

- Děti, mládež a odborní pracovníci
- Veřejnost

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Nestátní neziskové organizace
- Podnikatelské subjekty
- Média (sdělovací prostředky)

Doba trvání

- 2005 – 2015

Financování

- Rozpočet HMP
- Sponzorské dary

Vazba na ostatní opatření

- P4.3; P4.4

P4.3 Účinná a aktivní propagace aktivit EVVO

Stručný popis situace

Propagace by měla být zaměřena především na co nejširší podporu ekologického jednání (např. na téma: co mohou Pražané udělat pro přírodu a životní prostředí), a to především prostřednictvím klasických reklamních kampaní v médiích. K tomuto účelu budou využívány různé způsoby, formy a nástroje propagace tak, aby bylo osloveno co největší spektrum cílových skupin. V rámci propagace budou souběžně organizovány osvětové kampaně z cílem zvýšit její účinnost. Kampaně mohou být zaměřené na obecná témata životního prostředí (voda, vzduch, biodiverzita apod.), nebo na konkrétní problémy ŽP v Praze (např. odpady, doprava, apod.)

Cíle opatření

- Zvyšování povědomí cílových skupin o existenci nabídky aktivit a programů EVVO, kterých se mohou zúčastnit

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Příprava obsahu kampaně a mediaplánu
- Realizace pravidelných koordinovaných kampaní

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Počet obyvatel Prahy a dílčích cílových skupin, který je „zasažen“ reklamní kampaní roste

Cílové skupiny:

- Děti, mládež a odborní pracovníci
- Veřejnost

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Realizátoři projektů a aktivit EVVO (subjekty EVVO)
- Média (a mediální agentury)

Doba trvání

- 2005 – 2015, průběžně v pravidelných intervalech (cca. 1x ročně)

Financování

- Rozpočet HMP
- Sponzorské dary

- Mediální partnerství

Vazba na ostatní opatření

- P4.1; P4.2, P4.4

P4.4 Zapojení známých osobností jako vzorů pro „ekologické jednání“

Stručný popis situace

Znamé osobnosti ze světa hudby, divadla, médií, sportu, vědy, dále politické osobnosti ze zastupitelstva HMP a MČ mohou pomoci při oslovení různých věkových skupin obyvatel a jejich názory vztahující se k životnímu prostředí a udržitelnému rozvoji mohou být vnímány jako vyjádření „zajímavého“ a moderního životního stylu, který budou ostatní snažit napodobovat. Toto opatření je velmi vhodným motivačním prvkem především pro mladou generaci, avšak musí být úzce navázáno na nabídku kvalitních a zajímavých vzdělávacích programů a volnočasových aktivit.

Cíle opatření

- Zvýšení zájmu mládeže a mladých lidí o životní prostředí prostřednictvím prezentace respektovaných osobností a jejich postojů k životnímu prostředí

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Oslovení vhodných populárních a známých osobností
- Prezentace vybraných osobností v rámci mediální kampaně (rozhovory, články, setkání, besedy, apod.)

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Počet spolupracujících známých osobností a ohlas na jejich vystoupení (počet účastníků besed, sledovanost TV, návštěvnost webových stránek, apod.)

Cílové skupiny:

- Veřejnost

Garant a spolupráce

- MHMP
- Média (sdělovací prostředky)

Doba trvání

- 2005 – 2015

Financování

- Rozpočet HMP

Vazba na ostatní opatření

- P4.2, P4.3

Prioritní oblast 5 (P5) : KOMUNIKACE V OBLASTI EVVO

Specifický cíl:

Zajistit vřelou a spolehlivou výměnu informací mezi jednotlivými subjekty EVVO a také zřizovateli, potenciálními i reálnými donory, veřejností a cílovými skupinami (včetně obdobného cíle po linii MHMP a úřadů MČ), která by napomohla efektivnějšímu fungování EVVO na území hl. města Prahy.

Komunikace mezi jednotlivými subjekty, které přispívají do systému EVVO, je jedním z nezbytných předpokladů pro skutečně účinné fungování celého systému, včetně přenosu informací, lidských i finančních zdrojů. Je velmi důležité, aby subjekty EVVO, které jsou zapojeny do komunikačního toku, si vyjasnily svoji roli v systému EVVO a měly ochotu a vůli spolupracovat a nabízet i přijímat nové náměty, poznatky a metody, a zároveň je aktivně uplatňovat při programech a činnostech v rámci EVVO podle svých možností a vlastního uvážení a pokud odpovídají jejich charakteru a specializaci. Jde tedy o vzájemnou informovanost, podporu, propojení a výměnu informací (trendy, cíle, nabídky programů pro veřejnost, nabídky ke spolupráci na projektech včetně lidského potenciálu a finančních prostředků).

Tato prioritní oblast bude naplňována především prostřednictvím následujících **opatření**:

P5.1 Provozovat internetový portál zaměřený na výměnu informací mezi subjekty EVVO

P5.2 Zajistit koordinaci a podporu spolupráce subjektů EVVO

P5.3 Zajistit pravidelnou vzájemnou výměnu informací

Určení zaměření jednotlivých opatření na cílové skupiny uvádí následující tabulka¹³:

Opatření	Cílová skupina			
	Děti, mládež a odborní pracovníci	Veřejnost	Veřejná správa	Podniková sféra a podnikatelé
P5.1 Provozovat internetový portál zaměřený na výměnu informací mezi subjekty EVVO				
P5.2 Zajistit koordinaci a podporu spolupráce subjektů EVVO				
P5.3 Zajistit pravidelnou vzájemnou výměnu informací				

Opatření:

P5.1 Provozovat internetový portál zaměřený na výměnu informací mezi subjekty EVVO

Stručný popis situace

Shromažďování veškerých informací o aktivitách EVVO a jejich jednoduché zpřístupnění veřejnosti je jedním z klíčových nástrojů pro komunikaci vůči cílovým skupinám i v rámci interní komunikace mezi subjekty EVVO. Jednotný portál o EVVO v Praze se může stát informačním zdrojem a přehledem nabídek většiny výchovně vzdělávacích aktivit a trendů v oblasti životního prostředí. Jako vhodné se nabízí využití stávajících webových stránek MHMP, kde budou soustředěny oficiální dokumenty, koncepce, strategie, rozhodnutí a usnesení Rady HMP, týkající se EVVO, udržitelného rozvoje a MA21 s provolbami na jednotlivé NNO a další subjekty EVVO nebo jejich společný portál, může být vytvořen samostatná část věnovaná EVVO s vytvořením speciální části pro výměnu informací mezi jednotlivými subjekty EVVO nebo využít stránek jiného subjektu např. Econnectu.

Cíle opatření

- Zavedení kvalitně zpracovaného internetového portálu pro EVVO
- Zajištění uvedení informací ze všech oblastí EVVO

¹³ tmavě vyplněná pole v tabulce označují, že opatření je určeno uvedené cílové skupině

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Určení provozovatele internetového portálu
- Zajištění aktualizace internetového portálu a zodpovědnost za jeho obsah hlavním koordinátorem EVVO
- Zajištění zpětné vazby od občanů (příklad: „kniha přání a stížností“ na internetovém portále)
- Zajištění diskusí na internetovém portálu
  - a) MHMP (úřady MČ) s veřejností
  - b) subjektů EVVO s veřejností
  - c) subjektů EVVO mezi sebou
- Zajištění kontroly internetového portálu z hlediska etiky, aktualizace a platnosti uvedených informací a dokumentů

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Návštěvnost pravidelně aktualizovaného portálu EVVO meziročně stoupá alespoň o 10% celkového počtu návštěvníků portálu.
- Pravidelná analýza zpětné vazby návštěvníků portálu/Nejsou zaznamenány žádné negativní ohlasy na aktualizaci a fungování portálu ze strany uživatelů a poskytovatelů aktivit EVVO.

Cílové skupiny:

- Veřejná správa
- Děti, mládež a odborní pracovníci
- Podniková sféra
- Veřejnost

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Nestátní neziskové organizace
- Podnikatelské subjekty
- Média (sdělovací prostředky)
- Školy všech stupňů a školská zařízení
- Pedagogické centrum
- Ministerstva
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- Kulturně vzdělávací zařízení (knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady, hvězdárny a planetária...)
- Podnikatelské subjekty
- Odborné ústavy a organizace MHMP a úřady MČ
- Média (sdělovací prostředky)

Doba trvání

- Do 30. 6. 2005, průběžně

Financování

- Rozpočet HMP
- Podpůrné programy ČR a EU

Vazba na ostatní opatření

- P2.3, P2.4, P5.2, P5.3, P5.4

P5.2 Zajistit koordinaci a podporu spolupráce subjektů EVVO

Stručný popis situace

Spolupráce jednotlivých subjektů EVVO na jednotlivých aktivitách EVVO velmi silně podpoří účinky jednotlivých aktivit v oblasti EVVO. Příkladem je např. snaha propojit jednotlivé akce v Den Země na území hl. m. Prahy, vytváření celoplošných akcí EVVO na území hl. m. Prahy. Současně vytipováním,

oslovením a zapojením osob, které hrají důležitou roli v místních komunitách a podpoře jejich spolupráce se subjekty EVVO je možné účinně měnit postoje obyvatel k EVVO a životnímu prostředí.

Koordinaci a spolupráci subjektů EVVO na aktivitách konkretizovaných touto koncepcí bude zajišťovat hlavní koordinátor EVVO ve spolupráci s Poradní skupinou EVVO.

Cíle opatření

- Vytvoření koordinovaného systému aktivit EVVO

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Identifikace a zapojení klíčových osob místních komunit do EVVO
- Zajištění podmínek dobrovolné spolupráce a provázanosti plnění aktivit EVVO ve spolupráci všech subjektů EVVO v rámci konkrétních aktivit (např. realizace „Zeleného dne pro Prahu“ (pracovní název), Dne dětí, Dne Země, Dne bez aut apod.)
- Koordinace spolupráce při tvorbě strategických dokumentů a zapracovávání cílů, opatření a aktivit EVVO do těchto dokumentů
- Vzájemná dobrovolná spolupráce v rámci příprav besed, exkurzí, seminářů, školních olympiád, výzkumných činností apod.
- Určení hlavního koordinátora EVVO
- Sestavení a jmenování Poradní skupiny EVVO
- Zajištění koordinace aktivit EVVO mezi Hlavním koordinátorem EVVO a dobrovolně spolupracujícími subjekty EVVO
- Zajištění pravidelného setkávání Poradní skupiny EVVO

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Subjekty EVVO realizují alespoň 3 společné akce pro veřejnost ročně
- Je vytvořena Poradní skupina EVVO
- Je určen hlavní koordinátor EVVO

Cílové skupiny:

- Veřejná správa
- Děti, mládež a odborní pracovníci
- Podniková sféra
- Veřejnost

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Školy všech stupňů a školská zařízení
- Pedagogické centrum
- Ministerstva
- Nestátní neziskové organizace
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- Kulturně vzdělávací zařízení (knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady, hvězdárny a planetária...)
- Podnikatelské subjekty
- Odborné ústavy a organizace MHMP a úřady MČ
- Média (sdělovací prostředky).

Doba trvání

- Do 30. 6. 2005, průběžně

Financování

- Rozpočet HMP a MČ
- Sponzorské dary

Vazba na ostatní opatření

- P2.2, P2.3, P2.4, P2.5, P4.2, P4.3, P5.1, P5.3, P5.4, P6.3

P5.3 Zajistit pravidelnou vzájemnou výměnu informací

Stručný popis situace

Pro vzájemnou komunikaci mezi subjekty EVVO je důležitá distribuce informací mezi subjekty EVVO o programech, aktivitách MHMP a úřadů MČ, vzdělávacích akcích, tematických seminářích, nových trendech v oblasti EVVO, závěrech výzkumů, přenosu zkušeností z jiných krajů ČR a Evropské unie. Tuto činnost bude zajišťovat hlavní koordinátor EVVO ve spolupráci s Poradní skupinou EVVO. Dále se budou získávat informace o stavu EVVO u vybraných cílových skupin, např. průzkum stavu EVVO v podnikové sféře apod. Současně bude probíhat průběžné informování všech cílových skupin o stavu a vývoji EVVO na MČ, o plnění koncepce a akčního plánu apod.

Cíle opatření

- Zajištění široké informovanosti a dostupnosti informací pro subjekty EVVO

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Zajištění pravidelných vzdělávacích tematických seminářů, přednášek pro všechny subjekty EVVO o trendech vývoje, závěrech výzkumů
- Pořádání celopražské konference EVVO
- Zajištění prezentačních a diskusních seminářů strategických dokumentů hl. m. Prahy v oblasti ŽP
- Zprostředkování informací o významných aktivitách EVVO v Evropské unii, ČR a jiných regionech
- Zapojení do mezinárodních projektů, konferencí apod.
- Zjištění stavu EVVO u cílových skupin a subjektů EVVO

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Pravidelná realizace celopražské konference zaměřené na výměnu informací a stav EVVO v hl. m. Praze.

Cílové skupiny:

- Veřejná správa
- Děti, mládež a odborní pracovníci
- Podniková sféra
- Veřejnost

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Nestátní neziskové organizace
- Školy všech stupňů a školská zařízení
- Pedagogické centrum
- Ministerstva
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- Kulturně vzdělávací zařízení (knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady, hvězdárny a planetária...)
- Odborné ústavy a organizace MHMP
- Podnikatelské subjekty
- Média (sdělovací prostředky)

Doba trvání

- Do 30. 6. 2005, analýza každé dva roky

Financování

- Rozpočet HMP a MČ
- Sponzorské dary
- Nadační fondy, granty apod.
- Podpůrné programy ČR a EU

Vazba na ostatní opatření

- P2.1, P2.2, P2.3, P2.4, P2.5, P4.3, P5.1, P5.2

Prioritní oblast 6 (P6) : DOSTATEK VHODNÝCH PLOCH PRO REALIZACI EVVO

Specifický cíl:

Zajistit vhodná místa pro EVVO v rámci zlepšení biodiverzity na území hl. m. Prahy včetně zajištění vhodného místa pro EVVO v každém katastrálním území.

Dostatek míst vhodných pro realizaci aktivit EVVO je nezbytným předpokladem pro praktickou environmentální výchovu přímo v terénu. Právě prostřednictvím „živých“ prostředí je možné přímo demonstrovat vazby mezi živočichy, rostlinami a jejich přímé propojení s konkrétním biotopem či ekosystémem. Každá teorie musí být podpořena praxí a k tomu jsou zapotřebí místa, která ukazují skutečně fungující biotop s přirozeným zastoupením rostlinných a živočišných druhů a vysokou biodiverzitou. Každé „zelené“ místo či potenciálně využitelné místo je vhodné pro praktickou realizaci programů a aktivit EVVO. Obyvatelé Prahy tak získají možnost osobně se setkat s přírodním prostředím.

Tato prioritní oblast bude naplňována především prostřednictvím následujících **opatření**:

P6.1 Zajistit dostatek vhodných míst a ploch pro EVVO

P6.2 Zajistit a podporovat dostatek „středisek - center“ EVVO

P6.3 Využívání přírodních lokalit mimo území hl. m. Prahy

Určení zaměření jednotlivých opatření na cílové skupiny uvádí následující tabulka¹⁴:

Opatření	Cílová skupina			
	Děti, mládež a odborní pracovníci	Veřejnost	Veřejná správa	Podniková sféra a podnikatelé
P6.1 Zajistit dostatek vhodných míst a ploch pro EVVO				
P6.2 Zajistit a podporovat dostatek „středisek - center“ EVVO				
P6.3 Využívání přírodních lokalit mimo území hl. m. Prahy				

Opatření:

P6.1 Zajistit dostatek vhodných míst a ploch pro EVVO

Stručný popis situace

Environmentální vzdělávací, výchovné a osvětové programy a činnosti je vhodné vždy vázat na přírodní prostředí, aby nedocházelo k přenosu pouze teoretických informací, vědomostí a znalostí. Propojení člověk a příroda je důležité pro pochopení přírodních jevů a případných dopadů a vlivů člověka na toto prostředí.

Praha má oproti jiným krajům České republiky naprostý nedostatek skutečně přirozených a zachovalých přírodních lokalit. Řada chráněných území, které se na území hlavního města nacházejí nelze pro praktickou environmentální výchovu použít z hlediska jejich rozlohy, charakteru, dostupnosti, předmětu ochrany apod. Proto se tento nedostatek bude řešit vytipováním „náhradních“ míst, kde je možné EVVO realizovat, např. upravené vnitrobloky domů, školní pozemky, jinak nevyužívané plochy – tzv. brownfields apod.

Cíle opatření

- Zvýšení počtu ploch a míst pro realizaci aktivit EVVO

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Využívání vnitrobloků domů jako vhodných míst pro EVVO

¹⁴ tmavě vyplněná pole v tabulce označují, že opatření je určeno uvedené cílové skupině

- Zvýšení počtu školních pozemků
- Zvýšení počtu dalších vhodných ploch pro EVVO (např. parky, sady, ...)
- Revitalizace brownfields jako vhodné plochy pro EVVO
- Tvorba mapy vhodných ploch pro EVVO
- Využívání stávajících chráněných území na území hl. m. Prahy k realizaci EVVO
- Oslovení subjektů EVVO k poskytnutí vhodných míst pro realizaci EVVO

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Zvyšující se počet a výměra vhodných ploch využívaných pro EVVO

Cílové skupiny:

- Děti, mládež a odborní pracovníci
- Veřejnost
- Veřejná správa
- Podnikatelský sektor

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Školy všech stupňů a školská zařízení
- Pedagogické centrum
- Nestátní neziskové organizace (např. Střediska ekologické výchovy)
- Kulturně vzdělávací zařízení (knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady,...)
- Podnikatelské subjekty
- Odborné ústavy a organizace
- Média (sdělovací prostředky).

Doba trvání

- Do 30. 6. 2006, aktualizace každé 3 – 4 roky

Financování

- Rozpočet HMP a MČ
- Podpůrné programy ČR a EU
- Nadace a nadační fondy
- sponzorské dary

Vazba na ostatní opatření

- P1.2, P1.3, P1.5, P2.1, P2.2, P2.5, P3.1, P3.2, P3.3, P4.1, P4.2, P4.3, P5.1, P5.7, P6.3

P6.2 Zajistit a podporovat dostatek „středisek - center“ EVVO

Stručný popis situace

HMP a MČ mohou využívat nepoužívané budovy pro EVVO se zajištěním úprav okolní zeleně nebo zajistit jejich levný pronájem pro středisko ekologické výchovy. Současně hlavní koordinátor EVVO, ale i jednotlivé subjekty EVVO v rámci komunikace se subjekty a propojování jejich spolupráce a aktivit se soustředí na zvyšování využívání již stávajících míst pro EVVO jako je zoo, Pražská botanická zahrada, areál EC HMP Toulcův dvůr. Střediska EVVO by měla vznikat především na bázi již existujících aktivit v EVVO, nikoli shora na „zelené louce“. Vhodným střediskem pro EVVO mohou být NNO, školy a školská zařízení, kulturní a osvětové instituce i podniky, které mohou vytvořit vlastní centrum pro EVVO na území hl. m. Prahy. Tato centra mohou být vytvořena jak v organizacích zřízených MHMP, tak by MHMP měl podporovat NNO, školy a školská zařízení, kulturní a osvětové instituce a podniky, které jím nejsou řízeny, aby taková centra vytvářely. Potenciál pro fungování jako vhodná centra pro EVVO mají i Pražská informační služba a pražská informační a turistická centra.

Jako vhodná místa pro EVVO se též jeví objekty se zahradami rušených mateřských školek z důvodů nedostatku dětí. Zde by mohly být zřizovány komunitní ekocentra pro rodiny s malými dětmi, případně kluby rodičů.

Cíle opatření

- Zvýšení počtu středisek využívaných pro aktivity EVVO

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Zajištění analýzy potřeb vzniku středisek EVVO na území hl. m. Prahy a jejich programové naplně
- Využití škol a školských zařízení jako center EVVO
- Budování naučných stezek
- Rekonstrukce nepoužívaných budov a revitalizace okolní zeleně s následným využitím pro aktivity EVVO
- Zvýšení využívání již stávajících míst pro EVVO (např. EC HMP Toulcův dvůr, zoo, botanické zahrady apod.)
- Vytvářet, podporovat a stabilizovat vzdělávací a informační centra EVVO v organizacích řízených MHMP i v dalších organizacích (NNO, školy, podniky, kulturní střediska apod.)
- Zajištění informační centra o EVVO v podnicích řízených MHMP
- Využívat jako středisko EVVO Pražskou informační službu a pražská informační a turistická centra

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- V každé městské části se nachází alespoň 1 středisko (místo) s profesionálními pracovníky a se zázemím přírodních ploch, pravidelně a celoročně využívané pro aktivity EVVO.
- Počty účastníků akcí středisek - center EVVO

Cílové skupiny

- Veřejnost
- Veřejná správa

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Úřady MČ
- Školy všech stupňů a školská zařízení
- Pedagogické centrum
- Nestátní neziskové organizace
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže
- Kulturně vzdělávací zařízení (knihovny, muzea, zoo, botanické zahrady a další)
- Odborné ústavy a organizace
- Média (sdělovací prostředky).

Doba trvání

- 2005 – 2015, průběžně

Financování

- Rozpočet HMP a MČ
- Nadace a nadační fondy

Vazba na ostatní opatření

- P1.2, P1.3., P2.1, P2.2., P2.3., P2.5., P3.3., P3.4, P4.1, P4.2., P4.3., P5.1, P5.7, P6.1

P6.3 Využívání přírodních lokalit mimo území hl. m. Prahy

Stručný popis situace

Území hlavního města Prahy nemá dostatek vhodných přírodních lokalit pro realizaci vzdělávacích a osvětových programů. Pro tento účel se proto nabízí využití území Středočeského kraje, které nabízí

v tomto směru řadu vynikajících území (4 CHKO, území soustavy evropsky významných území Natura 2000 a další přírodní místa vhodná pro praktickou demonstraci výuky přímo v terénu). Ve Středních Čechách též působí řada organizací poskytující environmentální programy pro školy i veřejnost. Výhodou je též velmi dobrá je též dopravní dostupnost těchto míst v okolí Prahy. V této souvislosti bude navázána spolupráce se Středočeským krajem a dohodnuta spolupráce na využívání vhodných lokalit tak, aby docházelo k vyváženému a šetrnému využívání chráněných území Středních Čech.

Cíle opatření

- Zvýšení počtu míst vhodných pro EVVO přímo v přírodním prostředí

Návrh aktivit naplňujících opatření

- Navázání spolupráce se Středočeským krajem a subjekty EVVO ve Středních Čechách
- Vytipování vhodných lokalit pro aktivity EVVO a jejich nabídka školám, školským zařízením a dalším subjektům EVVO
- Nabídka vhodných lokalit pro návštěvu veřejnosti

Indikátor pro sledování plnění cílů opatření

- Počet pražských škol a školských zařízení využívajících přírodní lokality ve Středočeském kraji roste
- Zájem veřejnosti o návštěvu středočeských přírodních lokalit roste

Cílové skupiny

- Děti, mládež a odborní pracovníci
- Veřejnost
- Veřejná správa

Garant a spolupráce

- **MHMP**
- Krajský úřad Středočeského kraje
- Školy všech stupňů a školská zařízení
- Pedagogické centrum
- Nestátní neziskové organizace
- Střediska volného času a Domy dětí a mládeže

Doba trvání

- 2005 – 2015, průběžně

Financování

- Rozpočet HMP
- Zdroje EU

Vazba na ostatní opatření

- P1.3, P1.4, P2.6, P5.2

5.4 Návrh aktivit dle cílových skupin

Tato kapitola obsahuje členění jednotlivých opatření a návrhů aktivit podle cílových skupin, jimž je konkrétní opatření / aktivita určena. Jednotlivá opatření a aktivity jsou totožné z těmi, které jsou uvedeny v předchozí kapitole 5.3. Členění cílových skupin, podle kterého je strukturována tato kapitola, je podrobně uvedeno v kapitole 1.2 na straně 4. Aktivity, které budou určeny všem cílovým skupinám, jsou navíc zahrnuty do samostatného oddílu d) této kapitoly.

a) Děti, mládež a odborní pracovníci

P1.2 Zajištění odborných a kvalifikovaných poznatků z oblasti EVVO se zaměřením na specifické problémy hl. m. Prahy

- příprava a realizace systematického plánu s určením minima vědomostí pro jednotlivé cílové skupiny z oblasti životního prostředí, udržitelného rozvoje a dalších oblastí souvisejících s EVVO
- navázání spolupráce s odbornými vzdělávacími institucemi při zavádění metod a technik výuky
- zpracování seznamu doporučených technik, metod a forem pro vzdělávací programy a aktivity EVVO
- monitorování současných trendů v EVVO v ostatních regionech ČR a EU
- zajištění pravidelných školení a seminářů pro vedoucí pracovníky ve školství, veřejné správě a podnikatelské sféře

P1.3 Realizace kvalitních vzdělávacích programů EVVO pro školy

- zajištění školení pro lektory EVVO
- pravidelné hodnocení a odměňování kvalitních programů EVVO a pořádajících organizací
- vytvoření databáze vzdělávacích programů v oblasti EVVO na území hl. města Prahy
- evidence počtu účastníků vzdělávacích programů (včetně účasti škol) a hodnocení jejich spokojenosti s výukovým programem
- zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO
- podpora sítí škol se zaměřením na EVVO při přípravě nabídky vzdělávacích programů
- podpora ekologických výukových programů a školních ekologických projektů

P1.4 Realizace vzdělávacích programů EVVO pro pedagogy, veřejnou správu a další skupiny

- zajištění školení pracovníků veřejné správy a koordinátorů EVVO
- zajištění seminářů pro pedagogy
- zajištění setkávání s vedoucími pracovníky škol
- zajištění workshopů pro podnikatele
- pravidelné setkávání se zastupiteli HMP a MČ
- zajištění propojení na profesní vzdělávání v podnicích

P1.5 Monitoring stavu EVVO v jednotlivých sektorech a zpětná vazba od cílových skupin

- provedení dotazníkového průzkumu
- sledování programové nabídky SEV a dalších organizací se zaměřením na EVVO
- vytvoření aktuální databáze stavu EVVO v jednotlivých sektorech
- vytvoření možnosti vyjádření zpětné vazby od cílových skupin

P1.7 Místní systémy EVVO

- zpracování koncepce EVVO pro MČ

P2.2 Využívání tištěných médií pro přenos informací o aktivitách EVVO

- využívání stávajících periodik k informování o aktivitách EVVO (Zpravodaj ekologické výchovy Sisyfos, apod.)
- zajištění vlastní samostatné přílohy pro Prahu v celostátních periodických zaměřených na EVVO (např. v časopisu pro ekogramotnost „Bedrník“)

P2.4 Přizpůsobení formy sdělování informací cílovým skupinám a zvýšení jejich atraktivnosti

- vypracování podrobné analýzy cílových skupin, jejich zájmů a potřeb z pohledu EVVO, životního prostředí a udržitelného rozvoje.
- návrh doporučení pro rozsah, obsah a formu sdělování informací jednotlivým cílovým skupinám

P2.6. Přijímání informací z přírodního prostředí a schopnost vhodné reakce na ně

- preference projektů řešících vztah příroda - člověk
- podpora vzniku naučných a cyklistických stezek s informacemi o ekologii i v daném místě včetně informace o tom, jak vnímat informace z přírodního prostředí

P4.2 Motivační soutěže pro obyvatele hl. m. Prahy

- vytvoření systému soutěží krátkodobých a dlouhodobých
- zajištění odměn (finanční, materiálové, výhody, vzdělávání,...) pro jednotlivce, organizace, komunity
- zajištění odměny nejlepších školních a studentských prací v oblasti ochrany životního prostředí
- vytvoření systému pro pozitivní motivace jednotlivých cílových skupin, např. prostřednictvím udělování značky (certifikátu), cen, spolupráce na propagaci a jiných zvýhodnění

P5.1 Provozovat internetový portál zaměřený na výměnu informací mezi subjekty EVVO

- zajištění možnosti vyjádření zpětné vazby od občanů (příklad: „kniha přání a stížností“ na internetovém portále)
- zajištění diskusí na internetovém portálu
  - d) MHMP (úřadů MČ) s veřejností
  - e) subjektů EVVO s veřejností
  - f) subjektů EVVO mezi sebou
- zajištění kontroly internetového portálu z hlediska etiky, aktualizace a platnosti uvedených informací a dokumentů

P5.2 Zajistit koordinaci a podporu spolupráce subjektů EVVO

- zajištění podmínek dobrovolné spolupráce a provázanosti plnění aktivit EVVO ve spolupráci všech subjektů EVVO v rámci konkrétních aktivit (např. realizace „Zeleného dne pro Prahu“ (pracovní název), Dne dětí, Dne Země, Dne bez aut apod.)
- vzájemná dobrovolná spolupráce v rámci příprav besed, exkurzí, seminářů, školních olympiád, výzkumných činností apod.
- určení hlavního koordinátora EVVO
- sestavení a jmenování Poradní skupiny EVVO
- zajištění koordinace aktivit EVVO mezi Hlavním koordinátorem EVVO a dobrovolně spolupracujícími subjekty EVVO

P6.1. Zajistit dostatek vhodných míst a ploch pro EVVO

- zvýšení počtu školních pozemků
- tvorba mapy vhodných ploch pro EVVO
- využívání stávajících chráněných území na území hl. m. Prahy k realizaci EVVO
- oslovení subjektů EVVO k poskytnutí vhodných míst pro realizaci EVVO

P6.2. Zajistit a podporovat dostatek „středisek - center“ EVVO

- zajištění analýzy potřeb vzniku středisek EVVO na území hl. m. Prahy a jejich programové naplně
- využití škol a školských zařízení jako center EVVO
- budování naučných stezek
- rekonstrukce nepoužívaných budov a revitalizace okolní zeleně s následným využitím pro aktivity EVVO
- zvýšení využívání již stávajících míst pro EVVO (např. EC HMP Toulcův dvůr, zoo, botanické zahrady,...)

- vytvářet, podporovat a stabilizovat vzdělávací a informační centra EVVO v organizacích řízených MHMP i v dalších organizacích (NNO, školy, podniky, kulturní střediska, ...)
- zajištění informační centra o EVVO v podnicích řízených MHMP
- využívat jako středisko EVVO Pražskou informační službu a pražská informační a turistická centra

P6.3 Využívání přírodních lokalit mimo území hl. m. Prahy

- vytipování vhodných lokalit pro aktivity EVVO a jejich nabídka školám, školským zařízením a dalším subjektům EVVO

b) Veřejnost

P1.1 Vytipování specifických regionálních („pražských“) témat

- vytvoření seznamu obecných a aktuálních (regionálních) témat a nabídky programů a aktivit se vztahem k těmto tématům

P1.2 Zajištění odborných a kvalifikovaných poznatků z oblasti EVVO se zaměřením na specifické problémy hl. m. Prahy

- příprava a realizace systematického plánu s určením minima vědomostí pro jednotlivé cílové skupiny z oblasti životního prostředí, udržitelného rozvoje a dalších oblastí souvisejících s EVVO
- zpracování seznamu doporučených technik, metod a forem pro vzdělávací programy a aktivity EVVO

P1.3 Realizace kvalitních vzdělávacích programů EVVO pro školy

- zajištění školení pro lektory EVVO
- pravidelné hodnocení a odměňování kvalitních programů EVVO a pořádajících organizací
- vytvoření databáze vzdělávacích programů v oblasti EVVO na území hl. města Prahy
- evidence počtu účastníků vzdělávacích programů (včetně účasti škol) a hodnocení jejich spokojenosti s výukovým programem
- podpora sítí škol se zaměřením na EVVO při přípravě nabídky vzdělávacích programů
- podpora ekologických výukových programů a školních ekologických projektů

P1.4 Realizace vzdělávacích programů EVVO pro pedagogy, veřejnou správu a další skupiny

- zajištění školení pracovníků veřejné správy a koordinátorů EVVO
- zajištění propojení na profesní vzdělávání v podnicích

P1.5 Monitoring stavu EVVO v jednotlivých sektorech a zpětná vazba od cílových skupin

- provedení dotazníkového průzkumu
- sledování programové nabídky SEV a dalších organizací se zaměřením na EVVO
- vytvoření aktuální databáze stavu EVVO v jednotlivých sektorech
- vytvoření možnosti vyjádření zpětné vazby od cílových skupin

P1.7 Místní systémy EVVO

- zpracování koncepce EVVO pro MČ

P2.2 Využívání tištěných médií pro přenos informací o aktivitách EVVO

- zajištění pravidelné rubriky (přílohy) v Listech Prahy
- vydávání tiskových zpráv k důležitým akcím EVVO v Praze
- využívání stávajících periodik k informování o aktivitách EVVO (Zpravodaj ekologické výchovy Sisyfos, apod.)
- zajištění vlastní samostatné přílohy pro Prahu v celostátních periodických zaměřených na EVVO (např. v časopisu pro ekogramotnost „Bedrník“)
- vydávání článků ve zpravodajích městských částí
- zajištění zveřejnění „Souhrnné zprávy o počtu informování o aktivitách EVVO na území hl. m. Prahy“ ve vydáních Listů Prahy a zpravodajů městských částí, v celostátních denících s regionální přílohou, v informačních turistických materiálech vydávaných MHMP.

P2.4 Přizpůsobení formy sdělování informací cílovým skupinám a zvýšení jejich atraktivnosti

- vypracování podrobné analýzy cílových skupin, jejich zájmů a potřeb z pohledu EVVO, životního prostředí a udržitelného rozvoje.
- návrh doporučení pro rozsah, obsah a formu sdělování informací jednotlivým cílovým skupinám

- vypracování podrobné analýzy dovedností a znalostí pracovníků informačních center o EVVO a vytvoření manuálu pro pracovníky těchto informačních center (jak poskytovat informace o EVVO, ŽP, apod.)

P2.6. Přijímání informací z přírodního prostředí a schopnost vhodné reakce na ně

- preference projektů řešících vztah příroda - člověk
- podpora vzniku naučných a cyklistických stezek s informacemi o ekologii i v daném místě včetně informace o tom, jak vnímat informace z přírodního prostředí

P3.1 Zkvalitnění grantového systému MHMP a ÚMČ pro aktivity EVVO

- úprava pravidel grantového schématu pro EVVO
- zajištění transparentnosti grantového systému včetně uveřejňování výsledků
- stanovení grantových témat ve spolupráci s odbornou pracovní skupinou EVVO a zajištění každoroční aktualizace
- stanovení kritérií pro výběr projektů v rámci grantového schématu a monitorovacích ukazatelů pro zajištění monitoringu realizace financovaných projektů z grantového schématu

P3.2 Zavedení systému výběrových řízení pro projekty EVVO na území hl. m. Prahy

- zavedení otevřeného výběrového řízení pro EVVO

P3.3 Poradenství v oblasti fundraisingu pro EVVO s primárním zaměřením na podniky

- průběžná kontrola účelného využití poskytnutých finančních prostředků
- stanovení kontrolního systému financování včetně realizace projektu (vyžadování zpětné vazby od realizátorů podpořených projektů)
- zajištění informačního centra o zdrojích financování EVVO v rámci samostatného internetového portálu EVVO
- stanovení kritérií pro výběr projektů a monitorovacích ukazatelů pro monitoring realizace financovaných projektů
- kontrola stanovení výběrových kritérií a monitorovacích ukazatelů financovaných projektů Poradní skupiny EVVO

P3.5 Vznik a doplnění finančních systémů EVVO na úrovni jednotlivých městských částí

- úprava pravidel a zkvalitnění financování aktivit EVVO na MČ
- kontrola účelného využití poskytnutých finančních prostředků na MČ
- stanovení kritérií pro výběr projektů a monitorovacích ukazatelů pro monitoring realizace financovaných projektů na MČ

P4.2 Motivační soutěže pro obyvatele hl. m. Prahy

- vytvoření systému soutěží krátkodobých a dlouhodobých
- zajištění odměn (finanční, materiálové, výhody, vzdělávání,...) pro jednotlivce, organizace, komunity
- zajištění odměny nejlepších školních a studentských prací v oblasti ochrany životního prostředí
- vytvoření systému pro pozitivní motivace jednotlivých cílových skupin, např. prostřednictvím udělování značky (certifikátu), cen, spolupráce na propagaci a jiných zvýhodnění

P4.4 Zapojení známých osobností jako vzorů pro „ekologické jednání“

- oslovení vhodných populárních a známých osobností
- prezentace vybraných osobností v rámci mediální kampaně (rozhovory, články, setkání, besedy, apod.)

P5.1 Provozovat internetový portál zaměřený na výměnu informací mezi subjekty EVVO

- zajištění možnosti vyjádření zpětné vazby od občanů (příklad: „kniha přání a stížností“ na internetovém portále)
- zajištění diskusí na internetovém portálu
  - a) MHMP (ÚMČ) s veřejností

- b) subjektů EVVO s veřejností
- c) subjektů EVVO mezi sebou
- zajištění kontroly internetového portálu z hlediska etiky, aktualizace a platnosti uvedených informací a dokumentů

P5.2. Zajistit koordinaci a podporu spolupráce subjektů EVVO

- identifikace a zapojení klíčových osob místních komunit do EVVO
- zajištění podmínek dobrovolné spolupráce a provázanosti plnění aktivit EVVO ve spolupráci všech subjektů EVVO v rámci konkrétních aktivit (např. realizace „Zeleného dne pro Prahu“ (pracovní název), Dne dětí, Dne Země, Dne bez aut apod.)
- koordinace spolupráce při tvorbě strategických dokumentů a zapracovávání cílů, opatření a aktivit EVVO do těchto dokumentů
- vzájemná dobrovolná spolupráce v rámci příprav besed, exkurzí, seminářů, školních olympiád, výzkumných činností apod.
- určení hlavního koordinátora EVVO
- sestavení a jmenování Poradní skupiny EVVO
- zajištění koordinace aktivit EVVO mezi Hlavním koordinátorem EVVO a dobrovolně spolupracujícími subjekty EVVO

P6.1. Zajistit dostatek vhodných míst a ploch pro EVVO

- využívání vnitrobloků domů jako vhodných míst pro EVVO
- zvýšení počtu dalších vhodných ploch pro EVVO (např. parky, sady, ...)
- revitalizace brownfields jako vhodné plochy pro EVVO
- tvorba mapy vhodných ploch pro EVVO
- využívání stávajících chráněných území na území hl. m. Prahy k realizaci EVVO
- oslovení subjektů EVVO k poskytnutí vhodných míst pro realizaci EVVO

P6.2. Zajistit a podporovat dostatek „středisek - center“ EVVO

- zajištění analýzy potřeb vzniku středisek EVVO na území hl. m. Prahy a jejich programové náplně
- budování naučných stezek
- rekonstrukce nepoužívaných budov a revitalizace okolní zeleně s následným využitím pro aktivity EVVO
- zvýšení využívání již stávajících míst pro EVVO (např. EC HMP Toulcův dvůr, zoo, botanické zahrady,...)
- vytvářet, podporovat a stabilizovat vzdělávací a informační centra EVVO v organizacích řízených MHMP i v dalších organizacích (NNO, školy, podniky, kulturní střediska,...)
- zajištění informačního centra o EVVO v podnicích řízených MHMP
- využívat jako středisko EVVO Pražskou informační službu a pražská informační a turistická centra

P6.3. Využívání přírodních lokalit mimo území hl. m. Prahy

- nabídka vhodných lokalit pro návštěvu veřejnosti

c) Veřejná správa

P1.2 Zajištění odborných a kvalifikovaných poznatků z oblasti EVVO se zaměřením na specifické problémy hl. m. Prahy

- příprava a realizace systematického plánu s určením minima vědomostí pro jednotlivé cílové skupiny z oblasti životního prostředí, udržitelného rozvoje a dalších oblastí souvisejících s EVVO
- navázání spolupráce s odbornými vzdělávacími institucemi při zavádění metod a technik výuky
- zpracování seznamu doporučených technik, metod a forem pro vzdělávací programy a aktivity EVVO
- monitorování současných trendů v EVVO v ostatních regionech ČR a EU
- zajištění pravidelných školení a seminářů pro vedoucí pracovníky ve školství, veřejné správě a podnikatelské sféře

P1.3 Realizace kvalitních vzdělávacích programů EVVO pro školy

- pravidelné hodnocení a odměňování kvalitních programů EVVO a pořádajících organizací
- vytvoření databáze vzdělávacích programů v oblasti EVVO na území hl. města Prahy
- evidence počtu účastníků vzdělávacích programů (včetně účasti škol) a hodnocení jejich spokojenosti s výukovým programem
- podpora sítí škol se zaměřením na EVVO při přípravě nabídky vzdělávacích programů
- podpora ekologických výukových programů a školních ekologických projektů

P1.4 Realizace vzdělávacích programů EVVO pro pedagogy, veřejnou správu a další skupiny

- zajištění školení pracovníků veřejné správy a koordinátorů EVVO
- pravidelné setkávání se zastupiteli HMP a MČ
- zajištění propojení na profesní vzdělávání v podnicích

P1.5 Monitoring stavu EVVO v jednotlivých sektorech a zpětná vazba od cílových skupin

- provedení dotazníkového průzkumu
- vytvoření aktuální databáze stavu EVVO v jednotlivých sektorech
- vytvoření možnosti vyjádření zpětné vazby od cílových skupin

P1.7 Místní systémy EVVO

- vytvoření metodického pokynu pro vytváření místních koncepcí EVVO
- poradenství a konzultace městským částem při zpracování koncepce EVVO

P2.1 Zpracování analýzy způsobu a potřeb informování

- zajištění výběrového řízení na zpracování analýzy způsobu a potřeb informování
- zpracování analýzy způsobu a potřeb informování za účasti zástupců různých cílových skupin
- pravidelná aktualizace analýzy způsobu a potřeb informování každé 3 – 4 roky
- zajištění článků v denících (Metro, apod.) a dalším periodickém tisku

P2.2 Využívání tištěných médií pro přenos informací o aktivitách EVVO

- zajištění pravidelné rubriky (přílohy) v Listech Prahy
- vydávání tiskových zpráv k důležitým akcím EVVO v Praze
- využívání stávajících periodik k informování o aktivitách EVVO (Zpravodaj ekologické výchovy Sisyfos, apod.)
- zajištění vlastní samostatné přílohy pro Prahu v celostátních periodických zaměřených na EVVO (např. v časopisu pro ekogramotnost „Bedník“)
- vydávání článků ve zpravodajích městských částí
- zajištění zveřejnění „Souhrnné zprávy o počtu informování o aktivitách EVVO na území hl. m. Prahy“ ve vydáních Listů Prahy a zpravodajů městských částí, v celostátních denících s regionální přílohou, v informačních turistických materiálech vydávaných MHMP.

P2.4 Přizpůsobení formy sdělování informací cílovým skupinám a zvýšení jejich atraktivnosti

- vypracování podrobné analýzy cílových skupin, jejich zájmů a potřeb z pohledu EVVO, životního prostředí a udržitelného rozvoje.
- návrh doporučení pro rozsah, obsah a formu sdělování informací jednotlivým cílovým skupinám
- vypracování podrobné analýzy dovedností a znalostí pracovníků informačních center o EVVO a vytvoření manuálu pro pracovníky těchto informačních center (jak poskytovat informace o EVVO, ŽP, apod.)

P2.6. Přijímání informací z přírodního prostředí a schopnost vhodné reakce na ně

- preference projektů řešících vztah příroda - člověk
- podpora vzniku naučných a cyklistických stezek s informacemi o ekologii i v daném místě včetně informace o tom, jak vnímat informace z přírodního prostředí

P3.1 Zkvalitnění grantového systému MHMP a ÚMČ pro aktivity EVVO

- úprava pravidel grantového schématu pro EVVO
- zajištění transparentnosti grantového systému včetně uveřejňování výsledků
- zpracování a schválení grantového schématu na jednotlivých MČ pro aktivity EVVO
- stanovení grantových témat ve spolupráci s odbornou pracovní skupinou EVVO a zajištění každoroční aktualizace
- stanovení kritérií pro výběr projektů v rámci grantového schématu a monitorovacích ukazatelů pro zajištění monitoringu realizace financovaných projektů z grantového schématu

P3.2 Zavedení systému výběrových řízení pro projekty EVVO na území hl. m. Prahy

- zavedení otevřeného výběrového řízení pro EVVO
- stanovení kritérií pro výběr projektů a monitorovacích ukazatelů pro zajištění monitoringu realizace financovaných projektů
- výběr projektů ve spolupráci s Poradní skupinou EVVO

P3.3 Poradenství v oblasti fundraisingu pro EVVO s primárním zaměřením na podniky

- průběžná kontrola účelného využití poskytnutých finančních prostředků
- stanovení kontrolního systému financování včetně realizace projektu (vyžadování zpětné vazby od realizátorů podpořených projektů)
- zajištění informačního centra o zdrojích financování EVVO v rámci samostatného internetového portálu EVVO
- zajištění podpory dlouhodobých projektů EVVO
- stanovení kritérií pro výběr projektů a monitorovacích ukazatelů pro monitoring realizace financovaných projektů
- kontrola stanovení výběrových kritérií a monitorovacích ukazatelů financovaných projektů Poradní skupiny EVVO
- zaměření systému financování na dlouhodobé projekty

P3.4 Zapracování předpokládaných výdajů EVVO do rozpočtu MHMP

- schválení a zavedení položky EVVO v rozpočtu hl. m. Prahy zastupitelstvem
- schválení a zavedení položky EVVO v rozpočtu MČ zastupitelstvem

P3.5 Vznik a doplnění finančních systémů EVVO na úrovni jednotlivých městských částí

- úprava pravidel a zkvalitnění financování aktivit EVVO na MČ
- kontrola účelného využití poskytnutých finančních prostředků na MČ
- stanovení kritérií pro výběr projektů a monitorovacích ukazatelů pro monitoring realizace financovaných projektů na MČ

P4.1 Činnosti Magistrátu HMP a úřadů městských částí jsou vzorem pro ekologické jednání

- vytvoření pravidel („metodiky“) pro ekologizaci úřadu
- zavádění ekologizace úřadu v rámci MHMP a úřadů MČ

- propagace a osvěta ekologizace úřadu vůči ostatním subjektům veřejné správy a podnikatelského sektoru

P5.1 Provozovat internetový portál zaměřený na výměnu informací mezi subjekty EVVO

- určení provozovatele internetového portálu
- zajištění aktualizace internetového portálu a zodpovědnost za jeho obsah hlavním koordinátorem EVVO
- zajištění možnosti vyjádření zpětné vazby od občanů (příklad: „kniha přání a stížností“ na internetovém portále)
- zajištění diskusí na internetovém portálu
  - a) MHMP (ÚMČ) s veřejností
  - b) subjektů EVVO s veřejností
  - c) subjektů EVVO mezi sebou
- zajištění kontroly internetového portálu z hlediska etiky, aktualizace a platnosti uvedených informací a dokumentů

P5.2 Zajistit koordinaci a podporu spolupráce subjektů EVVO

- identifikace a zapojení klíčových osob místních komunit do EVVO
- zajištění podmínek dobrovolné spolupráce a provázanosti plnění aktivit EVVO ve spolupráci všech subjektů EVVO v rámci konkrétních aktivit (např. realizace „Zeleného dne pro Prahu“ (pracovní název), Dne dětí, Dne Země, Dne bez aut apod.)
- koordinace spolupráce při tvorbě strategických dokumentů a zapracovávání cílů, opatření a aktivit EVVO do těchto dokumentů
- vzájemná dobrovolná spolupráce v rámci příprav besed, exkurzí, seminářů, školních olympiád, výzkumných činností apod.
- určení hlavního koordinátora EVVO
- sestavení a jmenování Poradní skupiny EVVO
- zajištění koordinace aktivit EVVO mezi Hlavním koordinátorem EVVO a dobrovolně spolupracujícími subjekty EVVO
- zajištění pravidelného setkávání Poradní skupiny EVVO

P6.1. Zajistit dostatek vhodných míst a ploch pro EVVO

- využívání vnitrobloků domů jako vhodných míst pro EVVO
- zvýšení počtu školních pozemků
- zvýšení počtu dalších vhodných ploch pro EVVO (např. parky, sady, ...)
- revitalizace brownfields jako vhodné plochy pro EVVO
- tvorba mapy vhodných ploch pro EVVO
- využívání stávajících chráněných území na území hl. m. Prahy k realizaci EVVO
- oslovení subjektů EVVO k poskytnutí vhodných míst pro realizaci EVVO

P6.2. Zajistit a podporovat dostatek „středisek - center“ EVVO

- zajištění analýzy potřeb vzniku středisek EVVO na území hl. m. Prahy a jejich programové náplně
- využití škol a školských zařízení jako center EVVO
- budování naučných stezek
- rekonstrukce nepoužívaných budov a revitalizace okolní zeleně s následným využitím pro aktivity EVVO
- zvýšení využívání již stávajících míst pro EVVO (např. EC HMP Toulcův dvůr, zoo, botanické zahrady,...)
- vytvářet, podporovat a stabilizovat vzdělávací a informační centra EVVO v organizacích řízených MHMP i v dalších organizacích (NNO, školy, podniky, kulturní střediska,...)
- zajištění informačního centra o EVVO v podnicích řízených MHMP
- využívat jako středisko EVVO Pražskou informační službu a pražská informační a turistická centra

P6.3 Využívání přírodních lokalit mimo území hl. m. Prahy

- navázání spolupráce se Středočeským krajem a subjekty EVVO ve Středních Čechách

c) Podniková sféra a podnikatelé

P1.2 Zajištění odborných a kvalifikovaných poznatků z oblasti EVVO se zaměřením na specifické problémy hl. m. Prahy

- příprava a realizace systematického plánu s určením minima vědomostí pro jednotlivé cílové skupiny z oblasti životního prostředí, udržitelného rozvoje a dalších oblastí souvisejících s EVVO
- zpracování seznamu doporučených technik, metod a forem pro vzdělávací programy a aktivity EVVO
- zajištění pravidelných školení a seminářů pro vedoucí pracovníky ve školství, veřejné správě a podnikatelské sféře

P1.3 Realizace kvalitních vzdělávacích programů EVVO pro školy

- pravidelné hodnocení a odměňování kvalitních programů EVVO a pořádajících organizací
- vytvoření databáze vzdělávacích programů v oblasti EVVO na území hl. města Prahy
- evidence počtu účastníků vzdělávacích programů (včetně účasti škol) a hodnocení jejich spokojenosti s výukovým programem
- podpora sítí škol se zaměřením na EVVO při přípravě nabídky vzdělávacích programů
- podpora ekologických výukových programů a školních ekologických projektů

P1.4 Realizace vzdělávacích programů EVVO pro pedagogy, veřejnou správu a další skupiny

- zajištění školení pracovníků veřejné správy a koordinátorů EVVO
- zajištění workshopů pro podnikatele
- zajištění propojení na profesní vzdělávání v podnicích

P1.5 Monitoring stavu EVVO v jednotlivých sektorech a zpětná vazba od cílových skupin

- provedení dotazníkového průzkumu
- sledování programové nabídky SEV a dalších organizací se zaměřením na EVVO
- vytvoření aktuální databáze stavu EVVO v jednotlivých sektorech
- vytvoření možnosti vyjádření zpětné vazby od cílových skupin

P1.7 Místní systémy EVVO

- zpracování koncepce EVVO pro MČ

P2.2 Využívání tištěných médií pro přenos informací o aktivitách EVVO

- zajištění pravidelné rubriky (přílohy) v Listech Prahy
- vydávání tiskových zpráv k důležitým akcím EVVO v Praze
- vydávání článků ve zpravodajích městských částí
- zajištění zveřejnění „Souhrnné zprávy o počtu informování o aktivitách EVVO na území hl. m. Prahy“ ve vydáních Listů Prahy a zpravodajů městských částí, v celostátních denících s regionální přílohou, v informačních turistických materiálech vydávaných MHMP.

P2.4 Přizpůsobení formy sdělování informací cílovým skupinám a zvýšení jejich atraktivnosti

- vypracování podrobné analýzy cílových skupin, jejich zájmů a potřeb z pohledu EVVO, životního prostředí a udržitelného rozvoje.
- návrh doporučení pro rozsah, obsah a formu sdělování informací jednotlivým cílovým skupinám
- vypracování podrobné analýzy dovedností a znalostí pracovníků informačních center o EVVO a vytvoření manuálu pro pracovníky těchto informačních center (jak poskytovat informace o EVVO, ŽP, apod.)

P3.3 Poradenství v oblasti fundraisingu pro EVVO s primárním zaměřením na podniky

- průběžná kontrola účelného využití poskytnutých finančních prostředků
- stanovení kontrolního systému financování včetně realizace projektu (vyžadování zpětné vazby od realizátorů podpořených projektů)

- zajištění informačního centra o zdrojích financování EVVO v rámci samostatného internetového portálu EVVO
- zajištění podpory dlouhodobých projektů EVVO
- stanovení kritérií pro výběr projektů a monitorovacích ukazatelů pro monitoring realizace financovaných projektů
- kontrola stanovení výběrových kritérií a monitorovacích ukazatelů financovaných projektů Poradní skupiny EVVO
- zaměření systému financování na dlouhodobé projekty

P3.5 Vznik a doplnění finančních systémů EVVO na úrovni jednotlivých městských částí

- úprava pravidel a zkvalitnění financování aktivit EVVO na MČ
- kontrola účelného využití poskytnutých finančních prostředků na MČ
- stanovení kritérií pro výběr projektů a monitorovacích ukazatelů pro monitoring realizace financovaných projektů na MČ

P4.1 Činnosti Magistrátu HMP a úřadů městských částí jsou vzorem pro ekologické jednání

- propagace a osvěta ekologizace úřadu vůči ostatním subjektům veřejné správy a podnikatelského sektoru

P5.1 Provozovat internetový portál zaměřený na výměnu informací mezi subjekty EVVO

- zajištění možnosti vyjádření zpětné vazby od občanů (příklad: „kniha přání a stížností“ na internetovém portále)
- zajištění diskusí na internetovém portálu
  - a) MHMP (ÚMČ) s veřejností
  - b) subjektů EVVO s veřejností
  - c) subjektů EVVO mezi sebou
- zajištění kontroly internetového portálu z hlediska etiky, aktualizace a platnosti uvedených informací a dokumentů

P5.2 Zajistit koordinaci a podporu spolupráce subjektů EVVO

- zajištění podmínek dobrovolné spolupráce a provázanosti plnění aktivit EVVO ve spolupráci všech subjektů EVVO v rámci konkrétních aktivit (např. realizace „Zeleného dne pro Prahu“ (pracovní název), Dne dětí, Dne Země, Dne bez aut apod.)
- koordinace spolupráce při tvorbě strategických dokumentů a zapracovávání cílů, opatření a aktivit EVVO do těchto dokumentů
- vzájemná dobrovolná spolupráce v rámci příprav besed, exkurzí, seminářů, školních olympiád, výzkumných činností apod.
- sestavení a jmenování Poradní skupiny EVVO
- zajištění koordinace aktivit EVVO mezi Hlavním koordinátorem EVVO a dobrovolně spolupracujícími subjekty EVVO

P6.1. Zajistit dostatek vhodných míst a ploch pro EVVO

- zvýšení počtu dalších vhodných ploch pro EVVO (např. parky, sady, ...)
- revitalizace brownfields jako vhodné plochy pro EVVO
- tvorba mapy vhodných ploch pro EVVO
- využívání stávajících chráněných území na území hl. m. Prahy k realizaci EVVO
- oslovení subjektů EVVO k poskytnutí vhodných míst pro realizaci EVVO

P6.2. Zajistit a podporovat dostatek „středisek - center“ EVVO

- budování naučných stezek
- rekonstrukce nepoužívaných budov a revitalizace okolní zeleně s následným využitím pro aktivity EVVO
- vytvářet, podporovat a stabilizovat vzdělávací a informační centra EVVO v organizacích řízených MHMP i v dalších organizacích (NNO, školy, podniky, kulturní střediska, ...)
- zajištění informačního centra o EVVO v podnicích řízených MHMP

d) Aktivity zaměřené na všechny cílové skupiny

P1.6 Ediční a publikační činnost v oblasti EVVO

- vydávání ročenky o stavu životního prostředí v Praze
- vydávání tištěných publikací, letáků, odborných publikací
- vydávání pracovních listů ke vzdělávacím programům EVVO
- zajištění panelů naučných stezek a informačních tabulí
- zajištění a pravidelná aktualizace webových stránek a serverů o životním prostředí a EVVO

P2.3 Využívání elektronických a ostatních médií pro přenos informací o aktivitách EVVO

- vytvoření a realizace plánu televizních a rozhlasových vystoupení (rozhovory a pořady k aktuálním tématům EVVO v Praze)
- vytvoření samostatného internetového portálu EVVO pro Prahu
- pravidelná aktualizace informací o aktivitách EVVO na internetu
- uveřejnění databáze všech aktivit EVVO na samostatném internetovém portálu EVVO
- vytvoření a uveřejnění databáze programů EVVO a pilotních projektů škol a školských zařízení
- vytvoření a uveřejnění adresáře subjektů EVVO
- zajištění propojení internetového portálu o EVVO na stávající internetové portály a vzájemná výměna informací (např. v rámci Kalendáře akcí na portálu EkoList po drátě)

P2.5 Aktivní přímé předávání informací

- průběžné konání neformálních schůzek, setkání, prezentace výsledků aktivit pro podnikatelské subjekty, zastupitele a další organizace a instituce
- vytvoření a provoz Centra environmentálních informací hl. m. Prahy
- vytvoření a provoz telefonického podávání informací o EVVO a životním prostředí v Praze prostřednictvím „Zelené linky“
- distribuce informací o EVVO na informační centra, která jsou provozována MHMP - rozšíření nabídky stávajících informačních materiálů
- spolupráce s ostatními informačními centry na území hl. m. Prahy
- podpora a rozvoj ekoporadenství

P4.3 Účinná a aktivní propagace aktivit EVVO

- příprava obsahu kampaně a mediaplánu pro propagaci aktivit EVVO
- realizace pravidelných koordinovaných kampaní pro propagaci aktivit EVVO
- zpracovat Ekologickou mapu Prahy (mapu aktivit EVVO)

P5.3 Zajistit pravidelnou vzájemnou výměnu informací

- zajištění pravidelných vzdělávacích tematických seminářů, přednášek pro všechny subjekty EVVO o trendech vývoje, závěrech výzkumů
- pořádání celopražské konference EVVO
- zajištění prezentačních a diskusních seminářů strategických dokumentů hl. m. Prahy v oblasti ŽP
- zprostředkování informací o významných aktivitách EVVO v Evropské unii, ČR a jiných regionech
- zapojení do mezinárodních projektů, konferencí apod.
- zjištění stavu EVVO u cílových skupin a subjektů EVVO

P6. 3. Využívání přírodních lokalit mimo území hl. m. Prahy

- analýza potřeb vzniku středisek EVVO na území hl. m. Prahy a jejich programové náplně

5.5 Návrh na zajištění realizace koncepce

Číslo prioritní oblasti	Číslo opatření	Garant	Úkol	Termín
1	P1.1	MHMP	<u>Vytipování specifických regionálních („pražských“) témat</u>	31. 12. 2005; aktualizace každé 2 – 3 roky
	P1.2	MHMP	<u>Zajištění odborných a kvalifikovaných poznatků z oblasti EVVO se zaměřením na specifické problémy hl. m. Prahy</u>	Průběžně, pravidelná periodická revize a aktualizace každé 3 - 4 roky
	P1.3	MHMP	<u>Realizace kvalitních vzdělávacích programů EVVO pro školy</u>	Průběžně; každoroční monitoring stavu
	P1.4	MHMP	<u>Realizace vzdělávacích programů EVVO pro pedagogy, veřejnou správu a další skupiny</u>	Průběžně
	P1.5	MHMP	<u>Monitoring stavu EVVO v jednotlivých sektorech a zpětná vazba od cílových skupin</u>	Průběžně
	P1.6	MHMP	<u>Ediční a publikační činnost v oblasti EVVO</u>	Průběžně
	P1.7	MHMP	<u>Místní systémy EVVO</u>	Průběžně
2	P2.1	MHMP	<u>Úprava pravidel grantového schématu pro EVVO</u>	30. 6. 2005 aktualizace každé 3- 4 roky
	P2.2	MHMP	<u>Zavedení otevřeného výběrového řízení pro EVVO</u>	30. 6. 2005 aktualizace každé 3- 4 roky
	P2.3	MHMP	<u>Stanovení kontrolního systému financování včetně realizace projektu a informování o zdrojích financování EVVO</u>	30. 6. 2005, pravidelná aktualizace
	P2.4	MHMP	<u>Schválení zavedení položky EVVO v rozpočtu hl. m. Prahy zastupitelstvem</u>	30. 6. 2005, každoročně
	P2.5	ÚMČ	<u>Úprava pravidel a zkvalitnění financování aktivit EVVO na MČ</u>	30. 6. 2005 Průběžně
3	P3.1	MHMP	<u>Činnost Magistrátu HMP a úřadů městských částí jsou vzorem pro ekologické jednání</u>	Průběžně
	P3.2	MHMP	<u>Motivační soutěže pro obyvatele hl. m. Prahy</u>	Průběžně
	P3.3	MHMP	<u>Účinná a aktivní propagace aktivit EVVO</u>	Průběžně v pravidelných intervalech

			(cca. 1x ročně)
	P3.4	MHMP <u>Zapojení známých osobností jako vzorů pro „ekologické jednání“</u>	Průběžně
4	P4.1	MHMP <u>Zavedení kvalitně zpracovaného internetového portálu pro EVVO</u>	30. 6. 2005, průběžně
	P4.2	MHMP <u>Určení hlavního koordinátora EVVO a Pracovní skupiny EVVO</u>	30. 6. 2005
	P4.3	MHMP <u>Zajištění konference EVVO</u>	30. 6. 2005, každé dva roky
5	P5.1	MHMP <u>Zpracování analýzy způsobu a potřeb informování</u>	30. 6. 2005, aktualizace každé 3- 4 roky
	P5.2	MHMP <u>Využívání tištěných médií pro přenos informací o aktivitách EVVO</u>	Průběžně
	P5.3	MHMP <u>Využívání elektronických a ostatních médií pro přenos informací o aktivitách EVVO</u>	30. 6. 2005, pravidelná aktualizace
	P5.4	MHMP <u>Přizpůsobení formy sdělování informací cílovým skupinám a zvýšení jejich atraktivnosti</u>	30. 11. 2005, aktualizace každé 3- 4 roky
	P5.5	MHMP <u>Aktivní přímé předávání informací</u>	Průběžně
	P5.6	MHMP <u>Přijímání informací z přírodního prostředí a schopnost vhodné reakce na ně</u>	Průběžně
6	P6.1	MHMP <u>Zvýšení počtu zelených ploch na území hl. m. Prahy</u>	Průběžně
	P6.2	MHMP <u>Zvýšení počtu „středisek – center“ EVVO</u>	Průběžně
	P6.3	MHMP <u>Využívání přírodních lokalit mimo území hl. m. Prahy</u>	Průběžně

5.6 Návrh organizačního a finančního zabezpečení systému EVVO

Personální zajištění v rámci MHMP

MHMP přijme prostřednictvím výběrového řízení pracovníka, který bude zodpovědný za plnění Krajské koncepce EVVO pro území hlavního města Prahy. Tento pracovník bude mít patřičnou kvalifikaci v oblasti ochrany životního prostředí a nejméně tříletou praxi v oblasti EVVO a práce s veřejností. Dále bude plnit funkci **hlavního koordinátora EVVO** v hlavním městě Praze, jehož úkolem bude zajišťování financování, koordinačních a organizačních činností vyplývajících z koncepce EVVO. Kapacitu na zajištění dalších potřebných činností může MHMP řešit jejich externím smluvním zajištěním prostřednictvím zakázek nebo vyčleněním vlastních pracovníků.

Poradní skupina EVVO bude průběžně dbát na důsledné naplňování této koncepce. Zároveň bude plnit úlohu poradního orgánu MHMP. Příslušný odbor MHMP jmenuje její členy (členství bude dobrovolné). Poradní skupina EVVO se bude pravidelně scházet (min. čtvrtletně, stanovení četnosti schůzek bude na základě schváleného jednacího řádu Poradní skupiny EVVO a na základě rozdělení odpovědnosti mezi jednotlivé členy skupiny) a bude složena ze zástupců jednotlivých cílových skupin (např. pedagog a pedagog volného času, pracovník školského zařízení, koordinátor EVVO, zástupce NNO v oblasti EVVO, zástupce podnikové sféry aktivně činný v EVVO, zástupce MČ aktivních v EVVO, zástupce médií, apod.). Poradní skupina EVVO bude vedena hlavním koordinátorem EVVO. Úkolem skupiny bude zejména:

- průběžně iniciovat, kontrolovat a vyhodnocovat postup naplňování Koncepce,
- doporučovat témata a kritéria výběru projektů v oblasti EVVO v rámci grantového řízení a výběrového řízení,
- spolupracovat při přerozdělování financí pro EVVO vyhrazených z rozpočtu HMP,
- spolupracovat při vytváření motivačních soutěží pro obyvatele Prahy, propagaci aktivit EVVO, zapojení známých osobností do EVVO,
- spolupracovat při naplňování internetového portálu EVVO,
- spolupracovat při vytváření celoplošných akcí EVVO na území hl. m. Prahy,
- vyhodnocovat specifické potřeby Prahy v rámci EVVO,
- spolupracovat při zajišťování kvalifikovaných lektorů a programů EVVO (certifikační systém), ekologických výukových programech pro školy,
- spolupracovat na vytipování vhodných ploch pro EVVO a jejich typu zkvalitňování,
- spolupracovat při zajišťování dostatku středisek a míst pro EVVO.

Členové Poradní skupiny EVVO nesmí být řešitelem projektu předkládaného v rámci grantového systému, ani se těchto projektů jakkoliv účastnit z důvodu možného střetu zájmů.

Finanční zabezpečení realizace koncepce

a) Rozpočet Hlavního města Prahy

Hlavní město Praha bude jedenkrát ročně vypisovat grantové řízení, které bude zaměřeno na podporu aktivit EVVO v souladu s touto koncepcí. HMP bude vyžadovat zpětnou vazbu od realizátorů podpořených projektů a kontrolovat účelné využití poskytnutých finančních prostředků. Grantový program bude otevřen všem žadatelům bez ohledu na právní formu.

Výběrové řízení se bude zaměřovat na následující oblasti vyplývající z návrhové části koncepce:

- poskytování informací o životním prostředí a aktivitách EVVO v hl. m. Praze
- realizace programů EVVO na všech stupních škol, jejich vybavení pomůckami a metodickými materiály potřebnými k realizaci EVVO
- environmentálně zaměřené soutěže
- vzdělávání pedagogů v rámci DVPP a výměna jejich zkušeností v EVVO
- vzdělávání pracovníků veřejné správy a dalších činitelů EVVO
- environmentální osvětu veřejnosti

- environmentální poradenství (ekoporadenství) pro veřejnost
- rozvoj sítě škol s environmentálním zaměřením
- rozvoj sítě středisek ekologické výchovy a center
- ekologizace provozu škol, mateřských škol a školských zařízení a institucí řízených MHMP
- dostupnost celostátních periodických tiskovin zaměřených na ekologickou a ekovýchovnou problematiku, na problematiku ochrany přírody a krajiny a přírodních věd v knihovnách.
- naučné stezky, zejména údržba stávajících a rozvoj dalších ploch vhodných pro EVVO

Konkrétní témata pro výběrové řízení budou každoročně konkretizována ve spolupráci s Poradní skupinou EVVO.

HMP vyčlení finanční prostředky potřebných pro koordinaci EVVO na území hlavního města Prahy, tj. především na zaměstnance MHMP pověřené zajištěním EVVO, na vytvoření a činnost Poradní skupiny EVVO. Dále budou financovány aktivity uvedené v této koncepci, které není možné zahrnout do výše uvedeného grantového řízení.

b) Podpora z jiných zdrojů České republiky

Aktivity EVVO, které jsou uvedeny v této koncepci, mohou získat též finanční podporu v rámci **grantových řízení státních organizací** a institucí, např. Ministerstva životního prostředí, které každoročně vypisuje témata vlastního grantového programu, která se překrývají se zaměřením aktivit EVVO na území hl. m. Prahy. O tento druh grantové podpory mohou žádat pouze nestátní neziskové organizace.

Dalšími zdroji financování jsou **nadace a nadační fondy**, které též vypisují vlastní grantová kola, která jsou opět určeny pro neziskové organizace, které musí v rámci těchto kol připravit vlastní návrh projektu, který vyhovuje kritériím grantového programu.

Sponzorské příspěvky a dary jsou též jednou z možností, jak financovat některé druhy aktivit. Většinou však je tento způsob vhodný jako doplňkové financování (kofinancování) a ne vždy jsou firmy a podniky ochotny poskytnout finanční prostředky na předložený projekt. Většina z nich preferuje sponzorství poskytnutím protislužby v odpovídající finanční výši, popř. výrobkem, který vyrábí nebo distribuuje.

c) Zdroje Evropské unie

Aktivity EVVO, které jsou uvedeny v této koncepci, mohou získat též finanční podporu ze strukturálních fondů Evropské unie, a to především prostřednictvím finančních zdrojů alokovaných v rámci operačních programů.

Operační programy, které jsou zpracovány v České republice jsou připraveny pro regiony spadající do cíle 1, vztahují se tedy na veškeré území České republiky s výjimkou hl.m. Prahy. Praha **však byla zařazena do cíle 2 a 3**, k naplnění těchto cílů byly vypracovány dva samostatné jednotné programové dokumenty (JPD).

JPD pro cíl 2 je podobně jako většina operačních programů financován z ERDF. Některá opatření obsažená v tomto dokumentu rovněž přispívají k ochraně životního prostředí (např. dobudování kanalizační sítě).

Jednotným programovým dokumentem pro Cíl 2 se region soudržnosti hl. m. Praha uchází o finanční podporu vybraných projektů z Evropského fondu regionálního rozvoje. Opatření navržená v tomto dokumentu naplňují základní účel Cíle 2, tj. „podporu hospodářské a sociální konverze regionů, které čelí strukturálním potížím“.

Hlavním cílem JPD 2 je odstranění nejvážnějších slabých stránek a rozvojových bariér regionu na vybraném území podpory, především **zkvalitněním městského prostředí** a rozvinutím potenciálu města tak, aby Praha byla schopna plnit očekávané role dynamického hlavního města členské země Evropské unie. **Program je výrazně ekologicky orientován** a umožňuje mimo jiné realizovat i opatření, která v budoucnu zabrání katastrofickým následkům povodní, k jakým v hl. m. Praze došlo v srpnu roku 2002.

Podpora z Cíle 2 může být přiznána pouze části území hl. m. Prahy, která splní řadu podmínek pevně stanovených Evropskou komisí. Závazným kritériem pro rozsah vybraného území je limitní podíl 31 % obyvatel hlavního města. V souladu s „Doporučením pro oblasti Cíle 2“ bylo Radou hl. m. Prahy

vymezeno převážně spojitě území, které zároveň splňuje i dolní mez populační velikosti (30 tis. obyvatel). S ohledem na provázání kompetencí samosprávy a státní správy při realizaci opatření JPD 2 je vhodné v Praze sledovat úroveň 22 správních obvodů. Výběr území podpory byl projednán Komisí JPD a schválen Radou hl. m. Prahy. Zahrnuje 24 městských částí (tzv. NUTS V). Na základě Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 (zkr. SLDB 2001) zde žije 30,9 % všech obyvatel Prahy (364,8 tis. obyvatel). Území má rozlohu 201,9 km², tj. 40,7 % celého města.

JPD pro cíl 3 (Jednotný programový dokument pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hlavní město Praha) je program, který je spolufinancován z **Evropského sociálního fondu**. Padesáti procenty z ESF, a druhou polovinou z národních veřejných zdrojů - státního rozpočtu a rozpočtu hlavního města Prahy. Hlavním cílem programu je efektivní trh práce založený na kvalifikované pracovní síle, konkurenceschopnosti zaměstnavatelů, využití výzkumně-vývojového potenciálu regionu, sociální integraci ohrožených skupin a rovnosti příležitostí při **respektování zásad udržitelného rozvoje**. Orgánem zodpovědným za řízení programu je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Na realizaci programu se dále podílí hlavní město Praha, Správa služeb zaměstnanosti a Nadace rozvoje občanské společnosti. Priority programu jsou v souladu s Evropskou strategií zaměstnanosti a Národním akčním plánem zaměstnanosti. Pro naplnění hlavního cíle programu JPD 3 byly vytyčeny čtyři priority, v jejichž rámci bylo specifikováno devět opatření. Pátou prioritou je technická pomoc. Vzhledem k zaměření programu, což je rozvoj lidských zdrojů, lze financovat některé aktivity této koncepce z tohoto programu, avšak pouze ty, které se zaměřují na investice do rozvoje lidských zdrojů (např. **Priorita 3 - Rozvoj celoživotního učení**, Rozvoj kapacity vzdělávacích institucí, zlepšení obsahu a kvality vzdělávání, Opatření 3.1 - Rozvoj počátečního vzdělání jako základu celoživotního učení a z hlediska potřeb trhu práce a ekonomiky znalostí, Opatření 3.2 - Rozvoj dalšího vzdělávání).

Monitoring, vyhodnocování a aktualizace koncepce

Průběžné monitorování, vyhodnocování a pravidelná aktualizace Koncepce EVVO je nezbytná pro sledování plnění prioritních oblastí a tudíž k dalšímu rozvoji EVVO na území hlavního města.

Vyhodnocování koncepce bude prováděno následovně:

1. krok - zpracování Akčního plánu koncepce pro období 2 let
2. krok - plnění Akčního plánu – sledování plnění aktivit, opatření. pro sledování plnění jednotlivých opatření slouží indikátory a cíle definované v jednotlivých opatření
3. krok - vyhodnocení plnění cílů koncepce na základě naplnění jednotlivých opatření
4. krok – aktualizace Akčního plánu pro období dalších 2 let na základě vyhodnocení - viz 3. krok

V rámci monitoringu by měl být nastaven systém sledování zapracování relevantních opatření vyplývajících z Koncepce EVVO do jiných strategických dokumentů pro území hl. m. Prahy.

Vyhodnocení a návrhy na aktualizaci projednává mimo jiné s Poradní skupinou EVVO při MHMP. Vyhodnocení schvaluje a o aktualizaci rozhoduje Zastupitelstvo HMP.

Poradní skupina EVVO plní následující úkoly:

- sleduje plnění opatření Koncepce EVVO,
- iniciuje sběr připomínek veřejnosti a podílí se na jejich vyhodnocování,
- monitoruje aktivity nad rámec schválené koncepce a v případě jejich přínosu předkládají změny koncepce

6 Dodatky

6.1 Subjekty zajišťující EVVO na území hl. m. Prahy v současné době

Databáze subjektů je uvedena v samostatné příloze dokumentu.

6.2 Přehled použitých zkratk a terminologie

AOPK	- Agentura ochrany přírody a krajiny
CEV	- centrum ekologické výchovy
COŽP	- Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy
Cpkp	- Centrum pro komunitní práci
ČEÚ	- Český ekologický ústav
ČHMÚ	- Český hydrometeorologický ústav
ČSÚ	- Český statistický ústav
DDM	- dům dětí a mládeže
DVPP	- další vzdělávání pedagogických pracovníků
EIA	- proces posuzování vlivu na životní prostředí (Environmental Impact Assessment)
EMAS	- systém řízení podniku a auditů z hlediska ochrany životního prostředí (zkr. z anglického Environmental Management and Auditing System)
EMS	- systémy environmentálního řízení (zkr. z anglického originálu - Environmental Management Systems).
EU	- Evropská unie
EVVO	- environmentální výchova, vzdělávání a osvěta
HMP	- Hlavní město Praha jako statutární orgán
CHKO	- chráněná krajinná oblast
IDM	- Institut dětí a mládeže
ISO	- Mezinárodní organizace pro normy (International Standard Organisation)
JPD	- Jednotný programový dokument
KEV	- Klub ekologické výchovy
KHS	- krajská hygienická stanice
LČR	- Lesy ČR, s.p.
MA 21	- místní Agenda 21
MČ	- městská část
MHMP	- Magistrát hlavního města Prahy
M.R.K.E.V.	- metodika a realizace komplexní ekologické výchovy
MŠ	- mateřská škola
MŠMT	- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MŽP	- Ministerstvo životního prostředí
NNO	- nestátní neziskové organizace
REC ČR	- Regionální environmentální centrum Česká republika
SEA	- strategické posuzování vlivů na životní prostředí
SEV	- středisko ekologické výchovy
SFŽP	- Státní fond životního prostředí
SP EVVO	- Státní program EVVO
SSEV	- Sdružení středisek ekologické výchovy
SŠ	- střední škola
SVČ	- středisko volného času
SZÚ	- Státní zdravotní ústav
UR	- udržitelný rozvoj
ÚMČ	- úřad městské části

VOŠ	- vyšší odborná škola
ZO ČSOP	- základní organizace Českého svazu ochránců přírody
ZŠ	- základní škola
ZvŠ	- zvláštní škola
ŽP	- životní prostředí

7 Přílohy

Příloha č. 1

Přehled fakult Univerzity Karlovy, které připravují odborníky v rámci oborů zahrnujících otázky životního prostředí nebo zajišťují výzkum v této oblasti:

- 1., 2. a 3. lékařská fakulta UK s pracovišti:
  - Ústav hygieny a epidemiologie
  - Ústav pro toxikologii a soudnictví
  - Ústav veřejného zdravotnictví a preventivního lékařství
  - Ústav histologie a embryologie
  - Centrum preventivního lékařství
- Evangelická teologická fakulta
  - Katedra filosofie
- Právnická fakulta
  - Katedra práva životního prostředí
- Fakulta sociálních věd
  - Institut sociologických studií
  - Institut sociologických studií
  - Katedra veřejné a sociální politiky
- Fakulta humanitních studií
- Fakulta tělesné výchovy a sportu
  - Katedra sportů v přírodě
- Farmaceutická fakulta
  - Katedra farmaceutické botaniky a ekologie
- Filosofická fakulta
  - Katedra kulturologie
- Pedagogická fakulta
  - Katedra biologie a ekologické výchovy
- Lékařská fakulta
  - Katedra hygieny a preventivního lékařství
  - Ústav hygieny
- Matematicko - fyzikální fakulta
  - Katedra meteorologie a ochrany přírody

Příloha č. 2

Vybrané statistické ukazatele o hlavním městě Praze

(Zdroj: Ročenka životního prostředí MHMP, 2003)

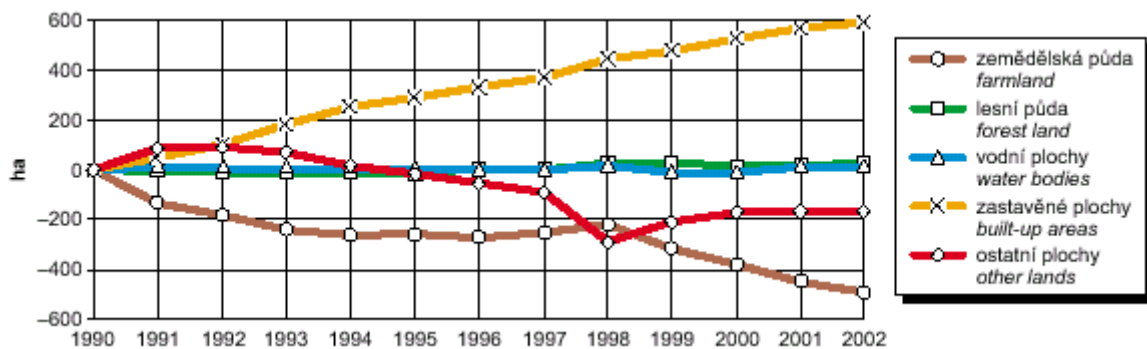
Následující data byla vybrána jako ilustrace současné situace v oblasti životního prostředí a území hlavního města Prahy. Některé údaje přímo dokumentují specifika Prahy, rozložení chráněných území, zastavěnost území (a tím i nedostatek vhodných ploch pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu), vzrůstající množství vytříděného odpadu.

Základní statistické údaje o Praze

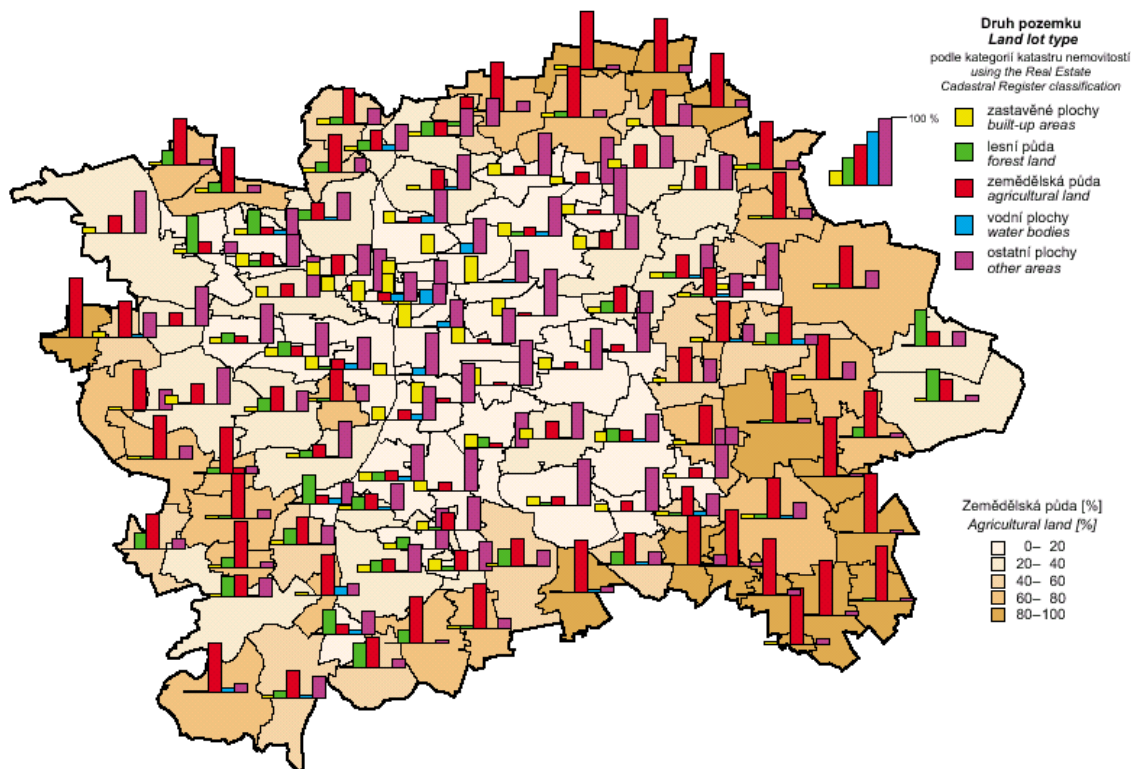
Rozloha [km ²]	496
Správní členění	
počet městských částí	57
počet katastrálních území	112
Druhy pozemků (ha)	
Zemědělská půda	21 110
lesní pozemky	4 886
vodní plochy	1 080
zastavěné plochy	4 837
ostatní plochy	17 677
Obyvatelstvo	
počet obyvatel k 31. 12. 2002	1 161 938
- ženy	610 048
- muži	551 890
střední stav obyvatelstva	1 158 800
hustota obyvatel na 1 km ²	2 343
Domy, byty	
počet domů	88 200
počet bytů	551 243
obytná plocha [m ²]	21 157 895

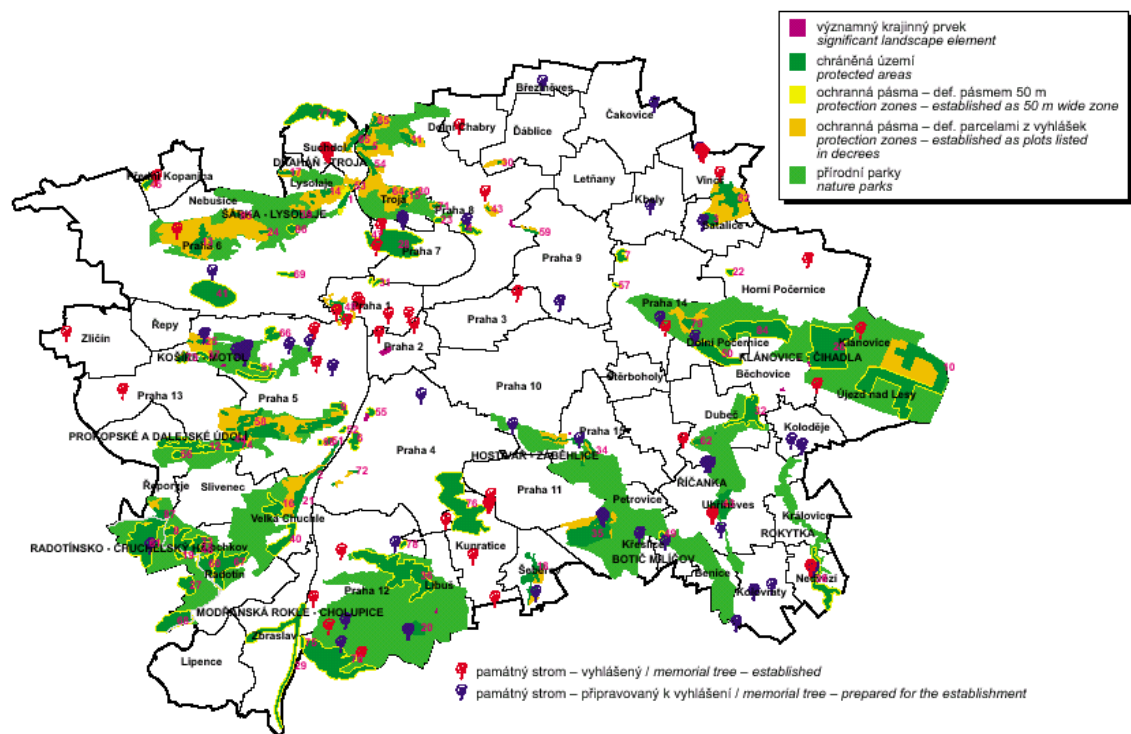
Úbytky a přírůstky ploch podle druhů pozemků

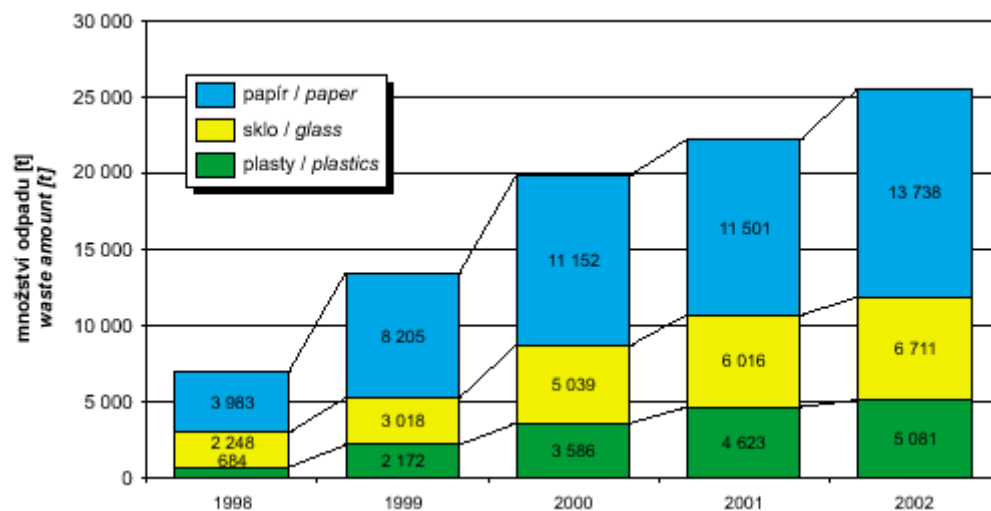
Druh pozemku podle kategorií katastru nemovitostí, 2002

Chráněná území, jejich ochranná pásma a přírodní parky, 2002

Množství vyříděného odpadu, 1998-2002

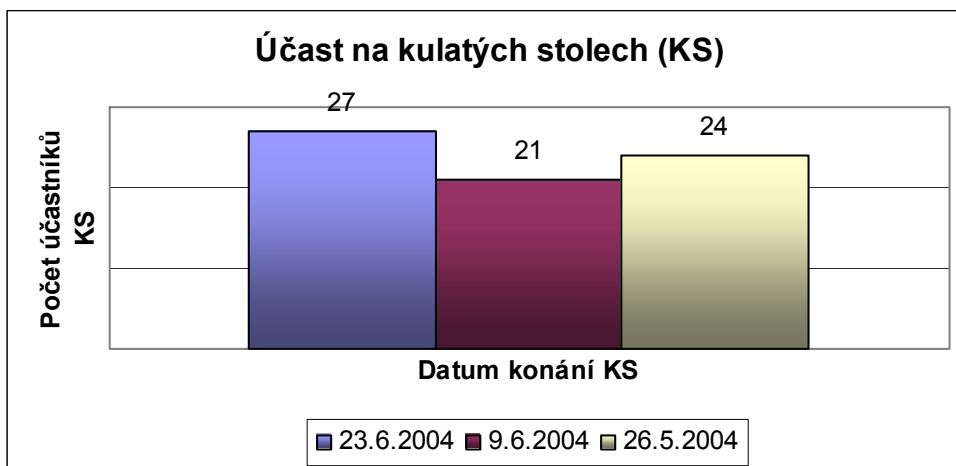

Příloha č. 3

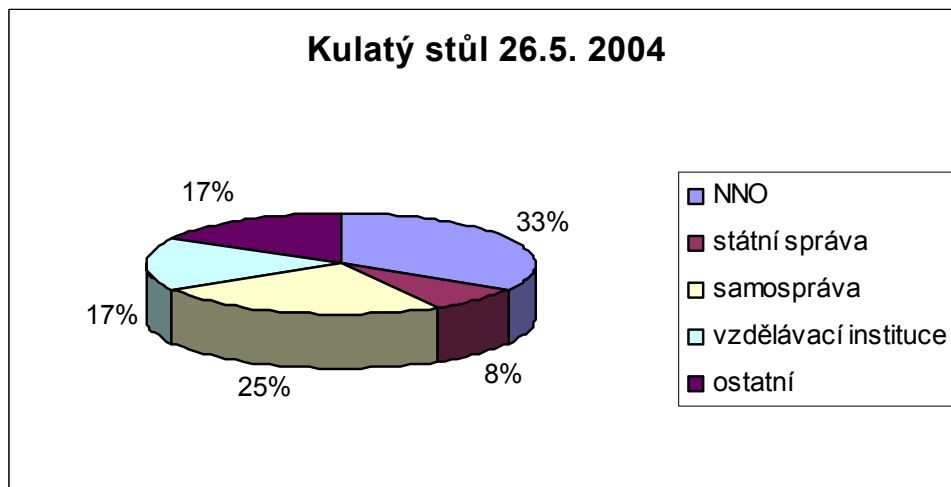
Statistické ukazatele o kulatých stolech ke zpracování koncepce EVVO

(Zdroj: CpKP a REC ČR)

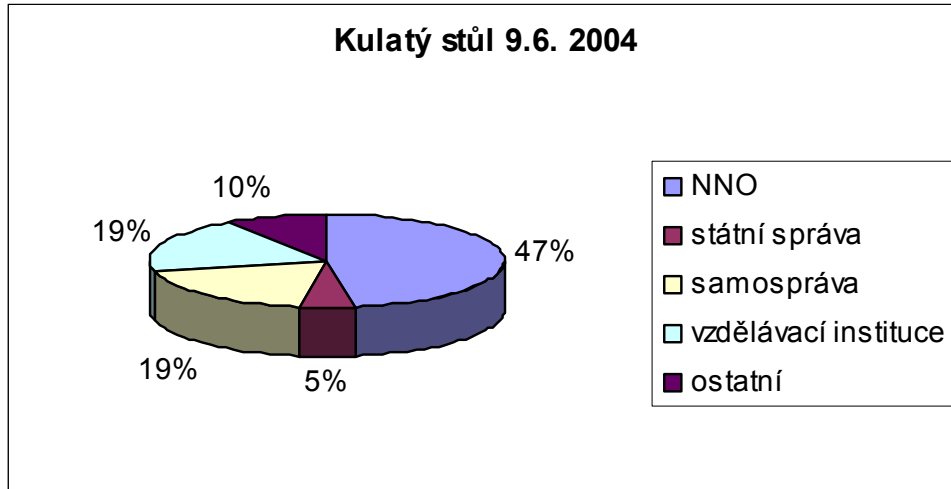
Přehled počtů účastníků v rámci na všech tří kulatých stolů

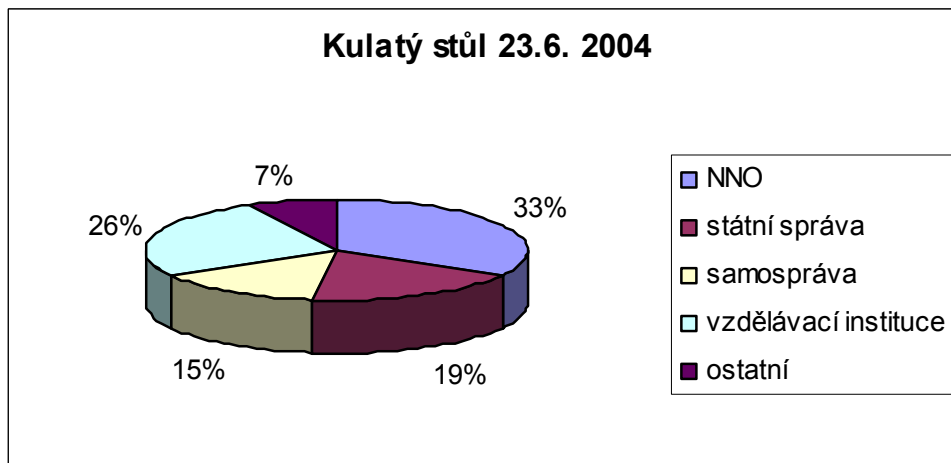
Podíl zástupců organizací na prvním kulatém stole (dne 26. 5. 2004)

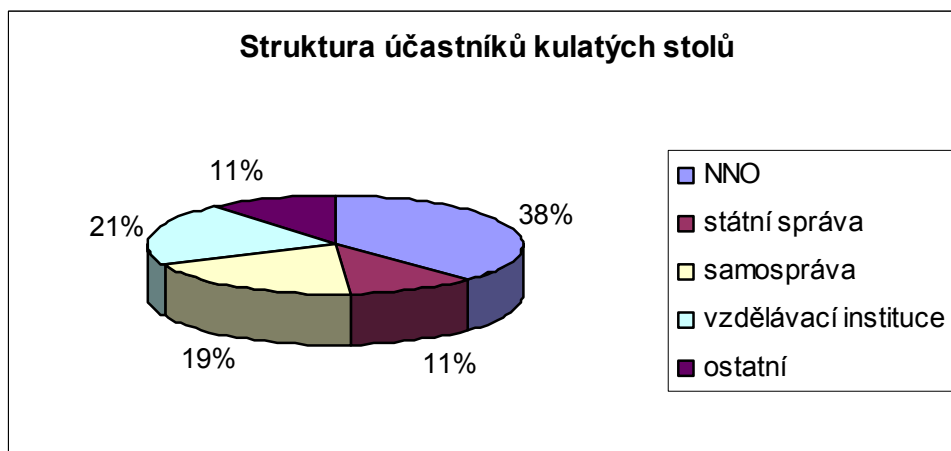
Podíl zástupců organizací na druhém kulatém stole (dne 9. 6. 2004)

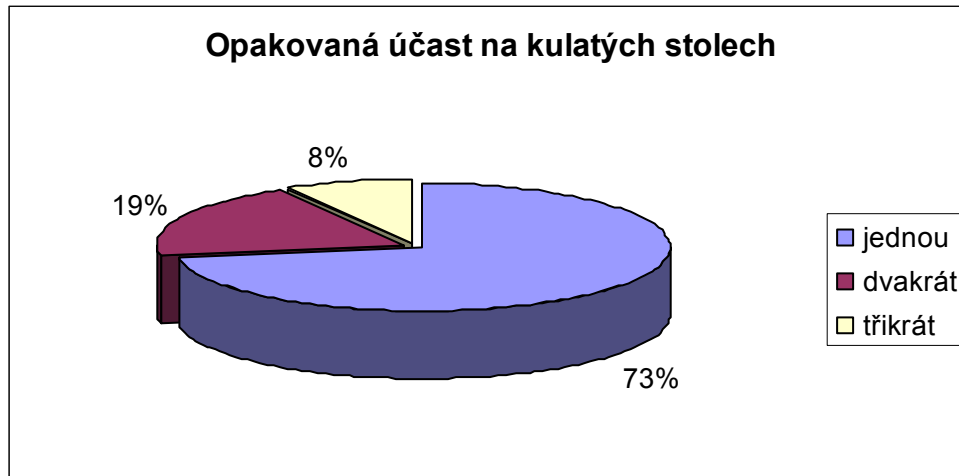
Podíl zástupců organizací na třetím kulatém stole (dne 23. 6. 2004)

Podíl zástupců organizací na všech kulatých stolů

Opakovaná účast na kulatých stolech

Příloha č. 4

Stanovisko členů Řídícího výboru k předkládané koncepci na základě usnesení č. 2 ze 6. schůzky Řídícího výboru konaného dne 11. 10. 2004 v budově MHMP, Řásnovka 8, Praha:

„Členové Řídícího výboru jsou si vědomi obtížnosti a rozsáhlosti zpracovávaného tématu, a proto opakovaně připomínkali jednotlivé verze vznikajícího textu. Na počátku zpracování dokumentu byly vneseny zásadní připomínky k pojetí celé koncepce, která nebyla strukturována podle cílových skupin, ale podle oblastí, které se částečně překrývaly a nevystihovaly celou šíři problematiky. Dokument ve své finální podobě není logicky členěn a není dostatečně transparentní pro svou realizaci v praxi. Členové ŘV musejí bohužel konstatovat, že některé připomínky ŘV, které byly zásadního charakteru, nebyly akceptovány v plné šíři.“

Členy Řídícího výboru byly tyto osoby:

- **Doc. PaedDr. RNDr. Milada Švecová, CSc.**, předseda Řídícího výboru - Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra učitelství a didaktiky biologie,
- **PhDr. Alena Reitschmiedová** – tajemník Řídícího výboru, nezávislý konzultant (do 31. 8. 2004 zaměstnankyně Českého ekologického ústavu),
- **PaedDr. Milena Soběslavská** - Magistrát hl. m. Prahy, odbor školství,
- **RNDr. Pavel Vašák** - Magistrát hl. m. Prahy, odbor školství,
- **Mgr. Emilie Strejčková** - Ekologické centrum hl. m. Prahy Toulcův dvůr,
- **Ing. Jitka Janovičová** - Magistrát hl. m. Prahy, odbor infrastruktury města,
- **Ing. Michal Kulík** - Český svaz ochránců přírody, Sdružení MOP – Centrum pro děti a mládež,
- **Ing. Anna Christiánová** - České centrum čistší produkce.